

HECHO JESUBA DIABUEDARĀBA OPEDADA

Nañ cartara Lucaba ḅASIA. Idjira griego basica ḅAA. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara ḅAA mañ Lucara Paulo ume nĩbasida. MañgARA ebudaara ḅAA ara nañ Hecho 16:10-17de, 20:5deba aba 21:18daa, idjaba 27:1neba aba 28:16daa. ACARAMAarã 60 poa Jesucrito todacarea Lucaba nañ cartara ḅASIA.

Bedeia bia Jesucritoḅebema ēberã dji droma Teopilo itea ḅADacarea Lucaba nañ carta sida Teopilo itea ḅASIA Jesuba diabuedarãba opedadadeḅemada cawamãrẽã. Dji crĩcha dromara 1:8de ḅAA. Dadjì Boro Jesuba nãwã jarasia: “Ăcõrẽ Jaure bãrã ume ḅade zebARAde bãrãba idji ABADA edaẽia. Mañba bãrãba Jerusaleãne, jũma Judea druade, Samaria druade, drua TAMARA ḅeade bida mñneḅemada bedeãia.”

Dji naãrãḅema capítulode (1:1-26) eda ḅÁ ḅAA Jesuba Ăcõrẽ Jaure diai jaradada, Jesu bajãnaa wãnada, idjaba Matía Juda Iscariote cacuabari Jesuba diabuedada ḅeadeḅemada.

Mañare ḅÁ ḅAA Jesuba diabuedarãba Jerusaleãne bedeia bia idjideḅema jarapedadada (2:1deba aba 8:3daa). Eda ḅÁ ḅAA Ăcõrẽ Jaure ãdjimaa zedada, Pedroba Ăcõrẽ de droma caita jaradiadada, Jesuderã sãwã ābaa pananada, idjaba judiorãba Estebañ beapedadadeḅemada.

Mañare b́a b́aa Jesuba diabuedarãba Judea druade, Samaria druade bida bedea bia idjidebema jarapedadada (8:4deba aba 9:43daa). Eda b́a b́aa Ñcõrẽ Jaure Samariadebema djabarãmaa zedada, Pelipeba nezoca droma Etiopiadebemaa jaradiadada idjaba Sauloba Jesucrito ññananebemada.

Jĩrũare b́a b́aa Jesuba diabuedarãba bedea bia idjidebema judiorãéa jarapedadada. Eda b́a b́aa Ñcõrẽ Jaure judiorãémaa zedada (10:1deba aba 11:18daa), Pedro Herode jawaeda edradada (11:19deba aba 12:25daa), Paulo Jesu bedea jarade wãna dji naãrãbemada (13:1deba aba 14:28daa), djabarã dji dromarã Jerusaleñne dji jarapedadada (15:1-35), Paulo Jesu bedea jarade wãna dji umébbemada (15:36deba aba 18:22daa), dji ùbeabemada (18:23deba aba 20:38daa), idjaba Paulo Romanaa preso edepedadada (21:1deba aba 28:31naa).

Jesuba Ñcõrẽ Jaure diai jarada

¹⁻² Teopilo, naãrã m̃a cartade b́a itea jũma b́a diabuesia Jesuba o badaadebemada, idjia jaradia bada sida aba Ñcõrẽba bajãnaa edebardaa. Wadi bajãnaa wãi naëna idjia diabuei carea edadarãa Ñcõrẽ Jauredeba jaradiasia cãrẽda odida panada.

³ Jesu beudacarea ãdjirãa ara idjida barima zocãrã unubisia cawadamãrẽã idjira wãrãda ãrẽbasida. Cuarenta ewari mãwã osia. Mañne ãdjirãa jaradiabadjia sãwã Ñcõrẽba idji ññã beara bia pe erobada.

⁴ Ewari aba Jesu ãdjirã ume baside nãwã jarasia:

-Jerusaleñ purudeba ãyã wãrãnadua. Nama jãñnadua aba dadjirã Zezaba idji Jaure diai jarada diabΛrΛdaa.* Mañnebemada mãa bãrãa naëna jarasia.

⁵ Wãrãda Juaãba ëberãrãra baidoba borocuesia, baribΛrΛ dãrãéne Æcõrëba idji Jaureda bãrãa di-aya.-†

⁶ Mañbe Jesu ume ãbaa duanΛba idjía iwidiisidaa:
-Dai Boro, ¿idibΛrΛ bΛa dadji Israel purura djãrã jΛwaeðabemada ëdrΛ bΛpeda dji boroda ðeica?-

⁷ Jesuba panusia:
-Mãwãi ewarira bãrãba cawadië panΛa. Ababe mã ZezabΛrΛ cawa bΛa mañ ewarira bΛda bërã.

⁸ BaribΛrΛ Æcõrë Jaure bãrã ume ðade zebΛrΛde bãrãba idji ΛbΛada edaðía. Mañba bãrãba Jerusaleñne, jũma Judea druade, Samaria druade, drua tΛmΛara ðeade bida mãnebemada bedeaðía.-

⁹ Jesuba mãwã jaradacarea jũmarãba acΛ duanΛne ãtaa jira wãsia. Mañne jãrãrãba idjira ãnã edada bërã waa ununaë basía.

¹⁰ Wadibida Jesu ãtaa wãnamaa acΛ duanΛne cawaëne ãdjirã caita ëberãda umé odjasidaa. Ædjia cacuaðe jã panΛra totroa basía.

¹¹ Mañ ëberãba nãwã jarasidaa:
-Achirã Galileadebema, ¿cãrë cãrëã bajãnaa acΛ panΛ? Jesu bãrã ume ðada bajãnaa wãnara wayacusa zeya idji bajãnaa wãna quĩrãca.-‡

Matía edapedada

* **1:4** Luca 24:49; Juañ 14:26-27; Isaía 32:14-15; Joel 2:28-32. † **1:5** *Idji Jaureda bãrãa diaya.* Griego ðeade nãwã bΛ bΛa: “Æcõrëba bãrãra idji Jaureba borocueya.” ‡ **1:11** Apocalipsi 1:7.

12 Mañbe Jesuba diabuedarãra Olivo eyadeba Jerusaleñnaa jêda wãsidaa. Mañ eyara Jerusaleñ caita ðaa. Dji tamlara judiorã ãnãubada ewaride wãbada quĩrãca ðaa.

13 Jerusaleñne jũenapeda ãtarebema dejãne ãdji cãibadamaa wãsidaa. ãdjirãra naãgrã basía: Pedro, Juañ, Santiago, Andre, Pelipe, Tomá, Bartolomé, Mateo, Alpeo warra Santiago, Simoã Celote, idjaba Santiago warra Juda. §

14 Jũma ãdjirãra Jesu djabarã ume, idji papa Maria ume, dewara wêrãrã ume biã ãbaa dji jãrebadjidã ãcõrã iwidiã carea.

15 Mãwã duanãne ewari aba Pedrora djabarã ãsi ãta nũmesia bedeã carea. ãdjirãra ciento veinte panasidaca ðaa. Mañne jarasia:

16 -Djabarã, naẽnaeda ãcõrã Jaureba Judaba oidebemada Davia ðãbisía.* ãcõrã Bedeãde ðã ðã quĩrãca wãrãda mãwãida baã ðãrã Judaba ãberãrãda pe edesia Jesu jidadamãrã.

17 Judara dadjirã quĩrãca Jesuba edada basía. Dadjirãba obadara idjia biã o ðabadjia.-

(
18 Judaba Jesu jidabiã carea paratada edasia. Mañ parataba ãjũãda nãdosia. Baribãra ara mã ãjũãne Judara quĩrã edaa boroare ðaesia. Idji bira jãsapeda idji jãsira jũma ãdrasia.

19 Jũma Jerusaleñnebemarãba mã cawasidade dji ãjũãra trã ðãsidã Aceldama. Mã trãra ãdji bedeãde jara ðaa Oa ãjũã.)†

§ 1:13 Santiago warra. Griego bedeãde ãcãra cartade ðã ðaa
“Santiago djaba.” * 1:16 Salmo 41:9. † 1:19 Mateo 27:3-10.

20 Mañne Pedroba jarasia:

–Judara mãwãsia Salmo cartade bʌ́ bʌ quĩrãca:
Idji dera deduma ðeya. Ni abaʌda mama
ðeadaẽa.‡

Idjaba jara bʌʌ:

Idjia o baðara dewaraʌba o ðeya.§

21-22 Mañ bẽrã idji cacuabari bãrãnebemada aba
dairã ume ðeida bʌʌ ãberãrãa jarai carea Jesura
wãrãda lrẽbasida. Mañ ãberãra dadjirã ume baيدا
bʌʌ Juaʌba dadji Boro Jesu borocuedadeba aba
Ãcõrẽba Jesu bajãnaa edeða ewaridaa.–

23 Mañne ãberãda umé bʌsidaa ãdjidebemada
aba edadi carea. Aba Jose basía. Idjira Barsabá wa
Justo abadaa. Dewarabemara Matía basía.

24-25 Mañbe jũmarãba Ãcõrẽa nãwã iwidiisidaa:

–Dai Boro, Judara bʌʌ diabuedada ðaesia. Idjia
oida bʌra igarasia idji baيدا bʌmaa wãi carea.
Jũmarãba soðe crĩcha panʌra bʌʌ cawa bʌʌ. Mañ
bẽrã dairãa cawabidua naʌgʌ ãberã uméðbemarã
sãʌgʌda edabʌrʌda bʌʌ diabuedaba obadara
omãrẽã.–

26 Mañbe ne jemenesidaa caida ðei cawaya.
Mañne Matíadrʌ ðesia. Ara mañda idjira Jesuba
diabuedarã once panʌ ume ãbaa ðesia.

2

Ãcõrẽ Jaure zeda

¹ Mãwãnacarea Pentecoste ewarida jũẽsia. Mañne
Jesu iñã ðeara jũma ãbaa dji jʌre duanasidaa.*

‡ 1:20 Salmo 69:25. § 1:20 Salmo 109:8. * 2:1 Pentecoste
ewarira naẽna “nú naãrã ewapedada carea bʌsrída obada ewari”
abadjidaa. Levitico 23:15-21.

² Māwã panΛne cawaēne ũrĩsidaa bajãnaa jĩgua nũmΛda nãũrã dji cãbãyã puá nũmΛ quĩrãca. Dji dede jũmarãba maã jĩguara ũrĩsidaa.

³ Ara māwãbΛrΛde tΛbΛ uruada unusidaa. Maã tΛbΛ uruara ãdji boroza maãrĩ uruasía.

⁴ Maãne ãcõrẽ Jauredeba panesidaa.† Ara maãda ãdjia ũrĩnaca bedeade bedeada duanesia ãcõrẽ Jaureba bedeabiða quĩrãca.

⁵ Pentecoste ewari bẽrã judiorã druazabema ãcõrẽ waya beada Jerusaleãne duanasidaa.

⁶ ãdjirãba maã jĩgua ũrĩsidade acΛde wãsidaa. Maãne ũrĩsidaa Jesu ijã beaba ãdji bedeaza bedeada duanΛda. Maã bẽrã cawa crĩchadaẽ basía.

⁷ Māwã panΛne jarasidaa:

-¿Za bedeada duanΛra jũma Galileadebemaẽca?

⁸ ¿Sãwã dadjirãba ũrĩ panΛ ara dadji bedeaza bedeada duanΛda?

⁹ Dadjirã	tãẽna	Partiadebemada,
Mediadebemada,		Elaãnebemada,
Mesopotamiadebemada,		Judeadebemada,
Capadociadebemada,		Pontodebemada,
Asiadebemada,		

¹⁰ Prigiadebemada, Panpiliadebemada, Egip-todebemada, Romanebemada, ãcΛrΛ Libia druade Cirene puru caita beabada sida nama duanΛa. Dadji judiorã arada, judiorã crĩcha ëpẽbada sida nama panΛa.

¹¹ Idjaba ëberãrã Cretadebemada, Arabiadebemada sida nama panΛa. ¡Jũmarãba ara dadji bedeaza ũrĩ panΛa ãcõrẽba waibΛa odadebemada bedeada duanΛda!-

† 2:4 Hecho 1:8.

12 Mañ carea jũmarãba cawa crĩchadaẽ bẽrã nãwã jara duanesidaa:

-Nañ ãberãrãra ¿sãwã jãwã bedeã duanΛ?-

13 Mañne dewararãba ipida jara duanasidaa:

-Ãdjirãra ituaba beu duanΛ.-

Pedroba Jerusaleãne jaradiada

14 Mañne Pedrora dewara once ume ãbaa ðada piradrΛpeda jĩgua jarasia:

-Achirã judiorã, jũma Jerusaleãne ðeabari biða nañda cawadadua; mãa jarabΛΛra quĩrãcuita ãrĩnadua.

15 Bãrãba crĩcha panΛa dairãra ituaba beu duanΛda baribΛΛ mãwãéa. ¡Wadibiða diapeda nũmΛa!

16 ÆtebΛΛ dai mãwã bedeã duanΛnebemada Æcõrẽneba bedeabari Joelba nãwã ðasia:

17 Æcõrẽba nãwã jara ðΛa:

Jĩrũarebema ewaride mã Jaurera jũma ãberãrãa di-
aya.

Mãwã bãrã warrarãra, bãrã caurã siða mãneba
bedeadia.

Mãa cũdrarãa cãĩmocara quĩrãca ne unubiya.
Drõãrãa biða cãĩmocarade ne unubiya.

18 Mañ ewaride mã Jaurera mã nezocarãa diaya,
wẽrãa, umaquĩrãa biða. Mañne ãdjirãra
mãneba bedeadia.

19 Mañ ewaride ne ununacada bajãne unubicuaya.
Nañ ãjũãne biða unubicuaya.

Oada, uruada, nãrĩ cowa siða unubicuaya.

20 Æcõrẽba cawa oi ewari jũei naẽna ãmãdaura
quiya. Jedeco siða oa baya. Mañ ewarira
ewari droma baya.

21 BaribΛΓΛ dadjirã Boroa quĩrã djuburia
iwiðibΛðara idjia jũma êðrΛ edaya.‡

22 Achirã Israelðebema, naļ beðeara ũrĩnadia:
Ãcõrẽba Jesu Nazareðebemaa ne ununaca waibΛa
beada bãrã tãena obicuasía. Mãwã o bΛðeba Je-
suba cawabisia Ãcõrẽra idji ume bΛða. MaļgΛra
bãrãba bio cawa panΛa.

23 Ãcõrẽba naẽna crĩcha baða quĩrãca abΛa
idu Jesura bãrã jΛwaeda bΛbisia. Maļbe bãrãba
ẽberãrã cadjiruarãa crude cachi beabisidaa.
Ãcõrẽba cawa basia maļra jũma mãwãida.

24 Jesura bia mĩga beusia. BaribΛΓΛ Ãcõrẽba
idjira ãrẽbabida bãrã beuba poya eroðeẽ basía.

25 Dadjì boro Daviba idjidebemada nãwã jara-
sia:

Mãa unusia dadjì Borora ewariza mļ ume bΛða.
Idjira mļ jΛwa araare bΛ bãrã ne wayaa neẽ bΛa.

26 Maļ carea mļ sora bΛsriða bΛa; mļra bio bΛsriða
trãã bΛa.

Mãa cawa bΛa idjia mļra ãrẽbabida. Maļ bãrã
beuimĩna necai bΛa.

27 Mãa cawa bΛa bΛa mļra beudarã jaure
panabadama ameẽda.

Mļ, bΛ nezoca jipa bΛra idu berawabiẽa.

28 BΛa cawabisia mļra wayacusa zocai baida,§
idjaba bΛra mļ ume bΛ bãrã mļra bio
bΛsridabiya.*

29 Mļ djabarã judiorã, mãa ebuða jaraya:
dadjirã drõãenabema Davi beuðacarea idjira

‡ 2:21 Joel 2:28-32. § 2:28 *Wayacusa zocai baida.* Griego
bedeade bΛ bΛa “o zocai baidebemada.” * 2:28 Salmo 16:8-11.

t̄barisidaa. Idji t̄baripedadara dadjirāba wadibida unubadaa.

³⁰ Davira Ācōrēneba bedeabari basía. Mañ bērā cawa basia Ācōrēba wārāneba jarasida idjideba yōb̄ar̄ada aba idji cacuabari israelerā boroda b̄aida.†

³¹ Māwāida cawa bađa bērā idjia bedeasia Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jarada ārēbaidebemada.‡ Idjia jarasia Ācōrēba ēdr̄a edabarira beudarā jaure panabadama ameēda idjaba idji cacuara berawabiēda.

³² Daviba jarada quīrāca Ācōrēba Jesura beu bađada ārēbabisia. Jūma dairāba maḡara unusidaa.

³³ Dadji Zeza Ācōrēba idji j̄awa araare Jesura dji dromada b̄asia. Mañbe idji Jaure diai jaradada Jesua diasia idjiderāa diamārēā. Jesuba mañ Jaurera wārāda dairāa diasia. Bārāba unu pan̄ara, ūrī pan̄a sida idji Jaureba māwā obi b̄aa.

³⁴⁻³⁵ Dadjirāba cawa pan̄aa Davira ara idjidebemada bedeaē basida bajāne dji dromada beē bađa bērā. Āteb̄ar̄a idjia nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba m̄a boroa jarasia: m̄a j̄awa araare chūmedua aba b̄a ume dji quīrūrā m̄a b̄a j̄awaeda b̄ab̄ar̄adaa.§

³⁶ Mañ carea jūma israelerā, wārāda cawadadua: Jesu, bārāba crude cachibipedadara Ācōrēba jūmarā Boroda b̄asia. Idjidr̄a dadji ēdr̄a edabari diai jaradaa.*

† **2:30** 2 Samuel 7:12-13; Salmo 89:3-4; Salmo 132:11-12. ‡ **2:31** Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jarada. Mañba jara b̄aa “Crito.”

§ **2:34-35** Salmo 110:1; Luca 20:41-44. * **2:36** Ēdr̄a edabari diai jarada. Mañba jara b̄aa “Crito.”

³⁷ Mañ ũrĩsidade jũmarãda bio sopuasidaa. Mañ carea ãdjirãba Pedroa, Jesuba diabueda dewararãa bida iwĩdisidaa:

-Djabarã, ¿ẽdrãdi carea cãrẽda odida panã?-

³⁸ Mañne Pedroba panusia:

-Cadjiruada igarãdapeda ãcõrẽmaa zedãdua. Jesucrito trãneba borocuedãdua. Mañne bãrãba cadjirua opedãdara ãcõrẽba quĩrãdoapeda idji Jaureda bãrãa diaya.

³⁹ ãcõrẽba idji Jaure diai jarãdara bãrã itea ðãã, bãrã warrarã itea ðãã, ẽberãrã tãmã ðeabadarã itea bida ðãã.† Jũma dadji Boro ãcõrẽba trã ðã ẽberãrã itea ðãã.-

⁴⁰ Pedrorã dãrã bedeasia ãdjirãba ãjãnamãrẽã. Nãwã jara ðasia:

-¡ãcõrẽba idibema ẽberã cadjiruarã cawa oidebemada ẽdrãdadua!-‡

⁴¹ Zocãrã ẽberãrãba idji bedearã ãjãnapeda borocuesidaa. Mañ ewaride Jesu ãjãpedãdada mil ũbea panasidaca ðãã.

⁴² Jesuba diabuedarãba jaradia panãra ãdjirãba bio ẽpẽbadjidaa. ãbaa bia duanabadjidaa. Jesu quĩrãnebaði carea cobada sida cobadjidaa.§ Idjaba ãcõrẽa iwidi panabadjidaa.

Jesu ãjã beaba o panananebema

⁴³ Jesuba diabuedarãba ne ununacada zocãrã obadjidaa. Mañ carea jũmarãba ãcõrẽra bio wayasidaa.

† **2:39** Ezequiel 36:23-28. ‡ **2:40** Ezequiel 11:19-21; 18:30-32.

§ **2:42** Jesu quĩrãnebaði carea cobada sida cobadjidaa. Griego bedede ðã ðãã "pañ cõrãcuãdapeda cosidaa." Luca 22:19-20; Hecho 20:7; 1 Corinto 11:23-26.

44-45 Jūma Jesu ĩjã beara ābaa bia duanabadjidaa. Λαααba ādji ějũāda, nebia sida nēdobuedapeda djaba aba ne neě bebααde paratara diabadjidaa. Māwã ādjia erobeaba dji carebabadjidaa.

46 Ewariza Ācōrē de droma dajadaare ābaa dji jaɾebadjidaa idjaba djararã deza sobiadeba βαsrida ābaa ne cobadjidaa.

47 Ādjirãba Ācōrēa bia bedeabadjidaa. Idjaba de-wararãba ādjirãra bia unubadjidaa. Mañne dadji Boroba ewariza ěberãrãra ědrα edabadjia. Māwã Ācōrēneba ādjirãra yō wāsidaa.

3

Pedroba ěberã jĩrũ biě βα biabida

1 Ewari aba ĩmādau ĩtαeda judiorãba Ācōrēa iwidibada horaĉe Pedrora Juañ sida Ācōrē de dromanaa wāsidaa.

2 Mañne Ācōrē de dromane eĉa wābada Quĩrãwãrēã βα abadade ěberã jĩrũ biě topedadada basia. Ęberãrãba idjira ewariza mamaa edebadjidaa dji eĉaa wābαdarãa parata iwidimãrēã.

3 Idjia Pedro, Juañ sida eĉa wābαdada unuside paratada iwidisia.

4 Pedroba, Juañ biĉa idjimaacαsidaa. Mañne Pedroba jarasia:

-Daimaa acαdua.-

5 Idjia ne diaĉida crĩĉaĉa bēã ādjimaacαsia.

6 Baribαα Pedroba jarasia:

-Mãa paratada, oro sida neě βαα, baribαα mãa erobαda bãa diaya: ¡Jesucrito Nazaredebema trãneba piradrαpeda nĩbaĉe wãdua!-

⁷ Maãne Pedroba dji ãberã j_Λwa araare jidapeda piradr_Λ edasia. Piradr_Λb_Λr_Λde dji ãberã jĩrũra, idji cõrãcõrã sida biasia.

⁸ Ara maãda λ _Λ jãdr_Λpeda taibade wãsia. Jãdr_Λ jãdr_Λ nĩne ãcõrẽa bia beãea b_Λda ãdji ume ãcõrẽ de dromane eda wãsia.

⁹ Jũmarãba idjira ãcõrẽa bia beãea nĩda unusidaa.

¹⁰ Maã unusidade cawa crĩchadaẽ basía. ãdjirãba cawasidaa idjira ewariza ãcõrẽ de dromane eda wãbada Quĩrãwãrẽã b_Λ abadama parata iwidi chũmabadjida.

Pedroba ãcõrẽ de droma dajadaare jĩgua jara-diada

¹¹ Ëberã jĩrũ biẽ baãaba Pedrora, Juaã sida quenabarica basía. ãdjira ãcõrẽ de droma mõgaraba auãu jũrã ca b_Λ edaare panasidaa. ãdji pananamaa Salomoã abadaa. Jũmarãba cawa crĩchadaẽ bẽrã ãdjimaa pira wãsidaa.

¹² Pedroba maã unuside jarasia:

–Achirã Israeldebema, ¿cãrẽ cãrẽã cawa crĩchadaẽ pan_Λ? ¿Cãrẽ cãrẽã daida ac_Λ pan_Λ? ¿Crĩcha pan_Λca dai λ b_Λadeba wa दौरा ãcõrẽ quĩrãpita jipa pan_Λ bẽrã naã ãberãra biabisidada? jMãwãã!

¹³ ãcõrẽ dadjirã drõãenabema Abrahaã ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume baãaba idji nezoca Jesura dji Dromada b_Λsia.* Bãrãba idjira Pilatoa jida diasidaa beamãrẽã. Pilatoba idjira ãdr_Λ b_Λ quĩrãã baãamĩna bãrãba igarasidaa.

* **3:13** *Nezoca.* Maã beãeaba idjaba jara b_Λa “Warra.”

14 Bārāba Ācōrē Nezoca Jipa B̄ara igaradapeda mīā sē iwidi panasidaa Pilatoba mīā beadada ēdra b̄amārēā.†

15 Māwā bārāba dadji Zocai B̄ai Diabarida beasidaa. Baribara Ācōrēba idjira beu badada ārēbabisia. Maļ ārēbadara daiba unusidaa.

16 Ara maļ Jesu ab̄ababa naļ ēberā bārāba unubadara biasia. Daiba iĵā pan̄a Jesuba cacua biē beara biabibarida. Māwā iĵā pan̄neba naļ ēberāra wārāda biasia. Maļra bārāba ebuđa unu pan̄a.

17 Mā djabarā judiorā, māa cawa b̄a bārāba, bārā bororā biđa Jesura beasidada idjira Ācōrēba diai jarađa ēdra edabarida cawadaē basi bēra.

18 Baribara maļḡađeba Ācōrēba naēna jarađara jūma māwābisia. Idjideba bedeabadarāneba jarasia idjia ēdra edabari diai jarađara bia mīgapeda beuida.‡

19 Jābe bārāba cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Māwā osidara bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoapeda sobiabiya.

20 Idjia Jesura diabueya naēnaena bārā Boroda b̄ađa bēra.

21 Nawena Jesucitora bajāne b̄a aba Ācōrēba ne jūmada wayacusa bia ob̄arađaa. Ācōrēba drōāenabema ewaride idjideba bedeabadarāneba wārāda māwā oyada asia.

22 Moiseba dadji drōāenabemarāa nāwā jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba mā diabueđa quīrāca idjideba bedeabarida aba bārāmaa diabueya. Maļ ēberāra

† 3:14 Marco 15:6-15. ‡ 3:18 Salmo 22:7-8; 69:17-21; Zacaria 12:10; Isaía 52:13đeba aba 53:12đaa. *Ēdra edabari diai jarađa.* Maļba jara b̄a “Crito.”

ara bārã purudebema baya. Idjia jarabΛΓΛra jūma ïjãnadua.

²³ Idjia jara bΛda abΛλba ïjãéβΛΓΛ, Ācōrēba maļ ēberãra idji purudebemada ãyã bΛya.”§

²⁴ Maļ awara Samuel ewarideba λtaa jūma Ācōrēneba bedeabadarãba naļ ewaridebemada bedeasidaa.

²⁵ Ācōrēba ãdjirãneba bedeadara idi wãrãda unu panΛa.

Maļ awara Ācōrēba bārã drōãenabemarã ume bedeada bΛsia. Idjia Abrahaļa nãwã jarasia: “Mļa bΛdeba yōbΛΓΛdeba naļ ējũãne bea purura jūma carebaya.”* Maļ bedeã bΛdara bãrãba idi wãrãda unu panΛa.

²⁶ Ācōrēba idji nezoca Jesura edapeða naãrã bãrãmaa diabuesia carebamãrẽã.† Bãdjiza careba bΛa bãrãba cadjirua obadara igaradamãrẽã.–

4

Pedro, Juaļ sida judiorã bororãmaa jida edepeðada

¹ Pedro, Juaļ sida ēberãrã ume wadi bedeã panΛne sacerdoterãda, Ācōrē de dromanebema zarrarã boroda, saduceorã sida ãdjimaa zesidaa.

² Maļne Pedroba Juaļ bida ēberãrãa jaradia panasidaa Jesu ãrēbaða quiřãca ēberãrã sida ãrēbadida. Maļ careã dji bororãra quiřũsidaa.

³ Pedrora, Juaļ sida jidaðapeða queubodo bẽrã aba nurẽma preso bΛsidaa.

§ 3:23 Deuteronomio 18:15-19. * 3:25 Genesi 22:18; 26:4.

† 3:26 Nezoca. Maļ bedeaba idjaba jara bΛa “Warra.”

4 Barib_{ΛΓΛ} Pedroba jaradia baɗa ũrĩ panana zocārāba Jesura ĩjāsidaa. Ma_Λrā bara Jesu ĩjā beara dji umaquĩrārā awa mil juesuma panasiɗaca _{ΒΛΑ}.

5 Nurēma judiorā dji bororāda, dji drōārāda, ādji ley jaradiabadarā siɗa Jerusale_Λne ābaa dji j_Λresidaa.

6 Sacerdote dji droma Anáda arima _Βasia. Idjaba idji ēberārāda zocārā panasiɗaa: Caipáda, Jua_Λda, Alejandroda, dewararā siɗa.*

7 Ma_Λne ādjirāba Pedrora Jua_Λ siɗa enebisiɗaa. Ādjirā quĩrāpita nūm_Λnapeda nāwā iwiɗisiɗaa:†

–Jā_Λ ēberā jĩrū biē baɗara bārāba ¿cai _{ΛΒΛ}aɗeba biabisiɗa? ¿Cai tr_Λneba jāwā osida?–

8 Ma_Λne Pedroba Ācōrē Jaureɗeba nāwā panusia:

–Dadji puruɗebema bororā, Israelɗebema drōārā dji dromarā:

9 idi bārāba दौरا cawa ob_Λdaa ēberā jĩrū biē baɗa carebapeɗada carea. Iwiɗi pan_Λa idjira sāwā biasida.

10 Māēteara daiba ebuɗa panunia bārāba, jūma israelerā bida bio cawaɗamārēā. Na_Λg_Λ ēberā bārā quĩrāpita nūm_Λra Jesucrito Nazareɗebema _{ΛΒΛ}aɗeba biasia.‡ Ma_Λ Jesucritora bārāba crude cachi beasiɗaa, barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba idjira _Λrēbabisia.

11 Ācōrē cartade _{ΒΛ} _{ΒΛΑ}: “De obadaba mōgara igarapeɗaɗara dji biara _{ΒΛ}da _Βesia.”§ Jesura ma_Λ

* **4:6** Ma_Λ ewaride Caipára sacerdote dji droma basía barib_{ΛΓΛ} idji zāwārē Anára ma_Λ naēna sacerdote dji droma baɗa bērā idjira wadibida māwā tr_Λ jarabadjidaa. † **4:7** Luca 12:11-12. ‡ **4:10** Jesucrito Nazareɗebema _{ΛΒΛ}aɗeba. Griego beɗeade “Jesucrito Nazareɗebema tr_Λneba” _{ΒΛ} _{ΒΛΑ}. § **4:11** Salmo 118:22; Luca 20:9-19.

mõgara quĩrãca ðaa. Bãrã dji de obada quĩrãca panaba idjira igarasidaa. Baribara Æcõrẽba idjira dji biara ðada ðasia.

¹² Aba idjiabara dadjirãra poya êdra edaya. Idji awara Æcõrẽba ni abada naã ejũãne ðẽ basia êberãã êdra edamãrẽã.-

¹³ Dji bororãba Pedro, Juaã sida ne wayaa neẽ bedea panada unusidade cawa crĩchadaẽ basia. Ædjirãba cawa panasidaa Pedrora Juaã sida mãcua carta cawa panãda. Maã awara cawasidaa ãdjira Jesu ume nĩbabadjidada.

¹⁴ Baribara dji êberã biadara ãdji ume nũma bẽrã ãdjira poya biẽ jaradaẽ basia.

¹⁵ Maãne dji bororãba Pedroa, Juaã bida jarasidaa dajadaa jããne wãnamãrẽã. Maãbe ara ãdjiduba bedesidaa.

¹⁶ Nãwã jarasidaa:

-Jãã êberãrãra ¿sãwã odi? Ædjia maã ne ununaca odapedadara jũma Jerusaleãnebemarãba cawa panaa. Dadjia poya sewaada adaãa.

¹⁷ Baribara maãnebemada dewararãa idu cawabida amaaba jãã Jesuare panarãa waragaãia idji trãneba waa bedearãnamãrẽã.-

¹⁸ Ara maãda Pedrora Juaã sida waya trãnapeda ebuda jarasidaa ni maãrĩ bida Jesudebemada bedearãnamãrẽã idjaba jaradiarãnamãrẽã.

¹⁹ Baribara Pedroa, Juaã bida jarasidaa:

-Bio crĩchadadua. ¿Biara ðaca Æcõrẽda ãjãnida wa bãrãba jara panada ãjãnida? Daimaarã biara ðaa Æcõrẽdra ãjãnida.

²⁰ Daiba unupedadada, ãrĩpedada sida jaradia panania. Poya chupeadaãa.-

21 Mañbe dji bororãba wetara waragadapeda Pedrora Juañ sida êdrΛ bΛsidaa. Puruda waya panΛ bẽrã cawadaẽ basía sãwã cawa odida. Dji êberã biada carea jũmarãda Ācõrẽa bia bedea duanasidaa.

22 Mañ êberã ne ununacadeba biadara cuarenta poa audu basia.

Jesu ïjã beaba sozarrada iwidiPEDADA

23 Pedrora Juañ sida preso pananada êdrΛdapeda waabema Jesu ïjã bea ābaa duanΛmaa wāsidaa. Mañbe sacerdote bororãba, drõarã dji dromarã biada ādjía jarapedadada jũma nẽbΛrΛsidaa.

24 Mañ ùrĩsidaade jũma ābaa Ācõrẽa iwidisidaa:

–Dai Boro jũma poya bΛ, bΛabΛrΛ bajãra, nañ êjũãra, pusara, jũma ādjide nũmΛ sida osia.

25 BΛ Jauredeba bΛ nezoca Davia nãwã jara-bisia:*

¿Cãrẽ cãrẽã judiorãé puru beara quĩrũ duanΛ?
¿Cãrẽ cãrẽã puru beara ādji quĩrĩãbe bedea au panΛ djõni carea?

26 Druazabema bororãda dji dromarã ume ābaa dji jΛresidaa dadji Ācõrẽ ume, idjia bΛda Boro ume biada djõni carea.†

27-28 Ara mañ quĩrãca nañ purude Herodeda, Poncio Pilatoda, judiorãéda, dadji Israel puru sida dji jΛredapeda bedea ausidaa bΛ nezoca jipa bΛ Jesu

* **4:25** BΛ *Jauredeba*. Griego bedeaade ἄcαrα cartade mañra neãa. BΛ nezoca Davi. Griego bedeaade ἄcαrα cartade idjaba “dai drõãenabema” bΛ bΛa. † **4:26** Salmo 2:1-2. *Idjia dadjirã Boroda bΛda*. MañgΛba jara bΛa “idji Crito.”

beadi carea.‡ BΛa idjira dadjirã Boroda bΛdamĩna ãdjia mãwã osidaa bΛa naēna crĩcha bada quĩrãca. BΛra bio ΛbΛa bΛ bẽrã naēna bΛsia ãdjia mãwã odamãrẽã.

²⁹ Dai Boro, acΛdua sãwã ãdjirãba dairãra waraga panΛda. Sozarrada dairã bΛ nezocarãa diadua bΛ bedeara ne wayaa neẽ jaradi carea.

³⁰ BΛ ΛbΛa sida diadua cacua biẽ beara biabidi carea idjaba bΛ nezoca jipa bΛ Jesu trãneba ne ununacada odi carea.-

³¹ Æcõrẽa iwipedadacarea ãdji duanΛ dera ure-sia. Mañne jũmarãda Æcõrẽ Jauredẽba duanesidaa. Mañba Æcõrẽ bedeara ne wayaa neẽ jara duanesidaa.

Ananía Sapira sida beupedada

³² Mañ ewaride Jesu ãjã beara abari crĩchadeba, abari sodeba ãbaa bia duanasidaa. Ni abΛbΛa jaradaca basía idjia ne erobΛra ababe idjideda, ãtebΛrΛ ãdjia erobeaba dji carebadjidada.

³³ Jesuba diabuedarãba Æcõrẽ ΛbΛadeba dadji Boro Jesu ãrẽbadadẽbemada ebuða jaradiabadjidada. Idjaba Æcõrẽba idji biadeba djabarãra bio carebadjia.§

³⁴⁻³⁵ Mañ bẽrã ãdjirã tãēna ne neẽ beara neẽ basía. Eñjũã erobeaba ãdji eñjũãra nẽdobuebadjidada idjaba de erobeaba ãdji dera nẽdobuebadjidada. Nẽdobuedapeda dji paratara Jesuba diabuedarãmaa edebadjidada cawa

‡ **4:27-28** *Herode*. Mañ Herodera Antipa trã jarabadjidada. *Nezoca*. Mañ bedeaba idjaba jara bΛa “Warra.” § **4:33** *Æcõrẽba idji biadeba djabarãra bio carebadjia*. Mañ bedeaba idjaba jara bΛa “jũma eberãrãba Jesu ãjã beara wayabadjidada.”

jedecadamārēã. Djaba aba ne neẽ bebΛrΛde parata diabadjidaa.

³⁶ Mañne ēberã Jose abadada ādjirã ume basia. Jesuba diabuedarãba idjira trã bΛsidaa Bernabe. (Bernabe trãba jara bΛa “Sobiabibari Warra.”) Idjira Levideba yõna basía. Chipre druade tosidea.

³⁷ Mañ Bernabeba ējũãda nẽdobuepeda dji paratara Jesuba diabuedarãba cawa jedecadamārēã edesia.

5

¹ Idjaba ēberã Ananía abadada basia.* Idji quimara Sapira abadjidaa. Ādjia bida ējũãda nẽdobuesidaa.

² BaribΛrΛ Ananíara dji quima ume bedeã audapeda dji paratara jũma diaē basía. Māwāmína Jesuba diabuedarãba cawa jedecadamārēã diabΛrΛde jũma diabΛrΛada asia.

³ Mañne Pedroba jarasia:

–Ananía, bΛa ¿cārē cārēã diaurura bΛ sode idu eda wābisi? BΛa Ācōrē Jaurea sewada o bΛa. BΛ ējũã nẽdobuedadebema paratara λcΛrΛ mērã erobΛa.

⁴ Jãã ējũãra ¿bareē basica? Nẽdobuepeda dji parata sida ¿bareē basica? Jũma dia quĩrĩãé basibΛrΛ ¿cārē cārēã jāwã bΛ sode sewa oida crĩchasi? BΛa ēberãa sewa oē basía, ātebΛrΛ Ācōrēã sewa osia.–

⁵ Mañ ũrĩside Ananíara abeda beu baesia. Mañnebema ũrĩpedadara bio ne wayasidaa.

* **5:1** Mañ Ananíara ababe nañ capítulo 5de odja bΛa. Capítulo 9de, 22de bida dewara Ananíanebemada bΛ bΛa. Idjaba capítulo 23de dewara Ananíanebemada bΛ bΛa.

6 Mañbe ḷcḷḷ cūdrarāba dji bēwārāra wuaba bḷradapeda tḷbaride edesidaa.

7 Dārāéne Ananía quima Sapirada jūēsia.† Idjia Ananía sãwãnada adua ḷasia.

8 Pedroba idjía iwídisia:

–Máa jaradua ḷbārā ējūāra nēdobuesidaca bḷ quimaba parata enena quĩrāca?–

Sapiraba panusia:

–Māē, jāḷgḷ nēbḷade nēdobuesidaa.–

9 Mañ bērā Pedroba jarasia:

–Bārāra ḷcārē cārēā sewa odi carea bedea ausida dadji Boro Jaureba sãwā oi cawaya? ¡Acḷdua! Bḷ quima tḷbaride wā pananada awuá zebḷdaa. Ara nawena bḷ sida tḷbaride ededia.–

10 Ara mañ jarabḷḷde idjira Pedro jĩrū caita beu ḷaesia. Cūdrarā eḷa jūēbḷade unusidaa idjira beu tabḷda. Mañne dajadaa ededapeda dji quima caita tḷbarisidaa.

11 Mañ carea djabarāra, jūma mañnebema ũrĩpedada sida ne wayasidaa.

Jesu ŷjã beaba ēberārã zocãrã biabipedada

12 Mañ ewaride Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārã ocuabadjidaa. Māwã cawabisidaa Ācōrēra ādjirã ume ḷada. Abari crĩchadeba jūma djabarāda Ācōrē de droma mōgaraba auḷu jūrã ca ḷḷ edaare ābaa dji jḷrebadjidaa. Dji jḷre pananama Salomōñ abadaa.

13 Djabarā awara ne wayaaba ni abaḷda ādjirã ume pananaē basía, baribḷḷ zocārāba ādjirānebemada bia bedea duanasidaa.

† 5:7 Dārāéne. Griego bedeade ḷḷ ḷḷa: “Hora ũbea babḷḷde.”

14 Mañne zocãrã umaquĩrãrãba wẽrãrã bida dadji Borora ãjãsidãa. Mãwã idji ãjã ðeara yõ wãsidãa.

15 Jesuba diabuedarãba ne ununacada zocãrã o panã bẽrã ãberãrãba cacua biẽ ðeada o icawa caðade wa jueporode ðãbadjidãa Pedro wãyã wãbãrãde idji cacua jaureba waramãrẽã.

16 Zocãrã ãberãrã Jerusaleã caita ðea purudebema bida cacua biẽ ðeada, jai bara ðea sida ãdjimãa edebadjidãa. Mãlbe jũmarãda biacuabadjidãa.

Bajãnebema nezocaba Jesuba diabuedarã ãdrã ðãda

17 Jesuba diabuedarãmaa zocãrã wã panã carea sacerdote dji dromada, jũma saduceorã idjiare ðea sida soðe biẽ duanesidãa.

18 Mã carea Jesuba diabuedarãra jidaðapeða preso ðãcuasidãa.

19 Baribãrã ara mã diamasi dadjirã Boro nezoca bajãnebemaba dji eða wãbadara ewapeða ãdjirãra ãdrã ðãsia. Mãlbe jarasia:

20 -Ãcõrẽ de dromanaa wãnapeda ãberãrãa dadji zocai bai djiwididebemada jarãðdua.-

21 ãdjia ãrãpedadara ãjãsidãa. Nurẽma diapeda ãcõrẽ de dromanaa wãnapeda jaradia panesidãa. Mãmisa sacerdote dji dromaba, idji ume duanã bida jũma Israeldebema drõãrã dji dromarãda trãsidãa ãbaa dji jarẽdi carea. Mãlne ãcõrẽ de dromanebema zarrarãda preso ðãbada deðaa wãbisidãa Jesuba diabuedarã jarãde wãnamãrẽã.

²² BaribΛrΛ zarrarãra preso hΛbada dede jũesidade ãdjirãra ununaẽ basía. Mañ bẽrã jẽda jarade wãsidaa.

²³ Zarrarãba dji dromarãa nãwã jarasidaa:

-Dairãba preso hΛbada dera bio jũãtrΛ hΛda idjaba zarrarãda dji edaa wãbadaza panΛda un-usidaa, baribΛrΛ ewa acΛbΛdade ni abaΛda un-unaẽ basía.-

²⁴ Mañ ãrĩsidade ãcõrẽ de dromanebema zarrarã boroba, sacerdoterã bororã bida cawa crĩchadaẽ basía idjaba cawadaẽ basía mamaΛba ãtaa cãrẽda sãwãida.‡

²⁵ Mãwã duanΛne ëberãda eda zepeda jarasia:

-¡Bãrãba preso hΛpedadarãba ãcõrẽ de droma dajada jaradia panΛa!-

²⁶ Mañ ãrĩsidade ãcõrẽ de dromanebema zarrarãra, ãdji boro sida Jesuba diabuedarã jΛrΛde wãsidaa. BaribΛrΛ enebΛdade biẽ odaẽ basía. Wayasidaa puruba ãdjida mõgaraba tabari beadida.

²⁷ Enenapeda dji jΛre duanΛ quĩrãpita nũmΛsidaa. Mañbe sacerdote dji dromaba ãdjirãa jarasia:

²⁸ -Naẽna dairãba bio jarasidaa bãrãba jãñ ëberã trΛneba waa jaradiarãnamãrẽã. BaribΛrΛ bãrãba jũma Jerusaleñnebemarãa jaradia panΛa. Mañ awara jãñ ëberã beapedada carea daidrΛ bedeade bΛ quĩrã panΛa.-

²⁹ Mañne Pedroba, Jesuba diabuedarã waabemarã bida panusidaa:

‡ **5:24** *Sacerdoterã bororã.* Griego bedeade λcΛrΛ cartade nañ sida bΛ hΛa: “Sacerdote dji droma.”

-Ĕberārāba jara panΛ cāyābara Ācōrēba jara bΛdrΛ ĩjānida panΛa.

³⁰ Bārāba Jesura crude cachi beasidaa.Š BaribΛrΛ bārāba beapedadara dadji drōā naēnabemarā Ācōrēba ĩrēbabisia.

³¹ Ācōrēba Jesura dadjirā Boroda bamārēā idji jΛwa araare bΛsia. Idjaba dadji ĔdrΛ Edabarida bΛsia. Idjideba israelerāba cadjiruara igaradapeda waya Ācōrēmaa poya zedia. Māwāra ādjirāba cadjirua opedadara Ācōrēba quĩrādoaya.

³² MaļgΛdebemada dairāba ebuda jarabadaa. Ācōrē Jaure bida abarida jarabaria. Ācōrēba idji Jaurera idji ĩjābΛdarāa diabaria.-

³³ Maļ ũrĩsidade dji dromarāra bio quĩrũsidaa. Maļba Jesuba diabuedarāra bea quĩrĩā panesidaa.

³⁴ Maļne pariseo Gamaliel abadada basia. Maļ Gamalielera judiorā ley jaradiabari dji droma basía. Jūmarāba idjira bio waya panasidaa. Gamalielera piradrΛpeda Jesuba diabuedarāra dajadaa edebisia.

³⁵ Maļbe dji dromarāa jarasia:

-Achirā Israeldebema, bārāba maļ ēberārā sāwā odidebemada bio crĩchadadua.

³⁶ Ĕberā Teudá sāwānada quĩrānebadadua. Maļra dārāé bΛa. Maļ ēberāba ara idjida dji dromaana abadjia. Maļ bērā cuatrociento ēberārāba idjira ēpēsidaa. BaribΛrΛ romanorāba idji beasidade jūma idji ume nĩbapedadara memenesidaa. Maļbe jūma idjia oi crĩcha badara jōsia.

³⁷ Māwānacarea Romanebema boroba jūmarāda juachabisia. Maļ ewaride ēberā Juda

Galileadebemada basia. Mañ Judaba eberãrãra zocãrã idji ume eronĩbasia. BaribΛrΛ romanorãba idji beasidade jũma idji ume nĩbapedadara memenesidaa.

³⁸ Mañ carea mãa jaraya: naãgΛ eberãrãra idu bΛdadua. Ådjirãra biẽ orãnadua. Ådjia o panΛra, ådjia oi crĩcha panΛ sida ara ådji crĩchadeba ze bΛbΛrΛ, dãrãẽne jũma jõya.

³⁹ BaribΛrΛ Åcõrẽba obi bΛbΛrΛ, bãrãba poyadaẽa. Mañ bẽrã quĩrãcuita beadedua Åcõrẽ ume djõna amaaba.-

Gamalielba jaradara jũmarãba ãjãsidea.

⁴⁰ Mañbe Jesuba diabuedarãra wayacusa edaa trãsidea. Soaba ubidapeda ådjirãa jarasidaa waa Jesu trãneba eberãrãa bedearãnamãrẽã. Mañbe èdrΛ bΛsidea.

⁴¹ Ara mañda Jesuba diabuedarãra dji dromarã åbaa jΛre panΛmaΛba bΛsrída wãsidea. Cawasidaa Åcõrẽba ådjirãra bia unusida, Jesu ãjã panΛ carea idu bia mĩgabida bẽrã.

⁴² Åcõrẽ de droma dajadaare, eberãrã deza bida ådjirãba ewariza chupeadaẽ Jesucritoдебemada jaradiabadjidaa. Ebuda jarabadjidaa Jesura Åcõrẽba èdrΛ edabari diai jaradada.

6

Djabarã carebabadarã siete edapedada

¹ Mañ ewaride Jesu ãjã beara auđuara yõ wãsidea. Mañne griego bedeade bedeabadaba hebreo bedeade bedeabadara biẽ jara panesidaa. Jarasidaa djabarãba pẽdra wẽrãrã ewariza carebabΛdade ådji pẽdra wẽrãrãda carebadacada.

² Mañ carea Jesuba diabueda doce panΛba jūma Jesu iñã beara ābaa jΛredapeda nãwã jarasidaa:

–Bia ðΛēa dairāba Ācōrē bedea jaradia panΛra idu ðΛðida ababe pēdra wērārã carebadi carea.*

³ Mañ bērã djabarã, bārānebema siete ēberārã jipa ðeada edadadua. Ādjira Ācōrē Jauredēba beadida panΛa idjaba crīcha cawa beadida panΛa. MañgΛrāra dairāba ðΛðida pēdra wērārã, dewararã sida carebadamārēã.

⁴ Māwã osidara dairāba poya biara Ācōrēa iwidi panania idjaba idji bedeara jaradia panania.–

⁵ Ādjia jarapedadara jūmarāba bia ũrīsidaa. Mañ bērã Estebaλda edasidaa. Mañ Estebaλba Jesura bio iñã ðasia; Ācōrē Jauredēba ðasia. Idji awara Pelipeda, Procoroda, Nicanorda, Timoλda, Par-menada, idjaba Nicolás Antioquía purudebemada edasidaa.† Mañ Nicolára griego basía baribΛrΛ judio quĩrāca ðabadjia.

⁶ Djabarāba mañgΛrāra Jesuba diabuedarāmaa edesidaa. Mañbe Jesuba diabuedarāba Ācōrēa iwidiðΛdade jΛwada ādjirã λrλ ðΛsidaa Ācōrēba quĩrĩã ðΛda odamārēã.

⁷ Mañne djabarāba bedea dadji Boro Jesudebemada auðuara jarasidaa.‡ Māwã Jesu iñã beara Jerusaleñe auðuara yōsidaa. Mañ awara zocārã sacerdoterã bida iñāsidaa.

* **6:2** *Pēdra wērārã carebadi carea.* Griego bedede ðΛ ðΛa: “Djārã ne cobigadi carea” wa “parata cawa jedecadi carea.” † **6:5** Mañ Pelipeðebemada unubadaa Hecho 8:4-13, 26-40de, 21:8-9de bida. Idjira Jesuba diabuedaē basía. Idjira biara trλ jarabadjidaa “Griego Pelipe” wa “Pelipe, bedea bia jarabari.” ‡ **6:7** *Bedea dadji Boro Jesudebema.* Griego bedede ðΛ ðΛa “Ācōrē bedea.”

Estebaã dji bororãmaa edepedada

⁸ Æcõrẽba idji biadeba Estebaãra bio careba basia. Idji ʌʌara Estebaãa diasia ne ununaca waibʌada eberãrã tãẽna o bamãrẽã.

⁹ Maãne ʌcʌra judiorã Cirene druadebemada idjaba Alejandría purudebemada panasidaa. Adjirã dji jʌrebada dera “Nezoca Êdrʌpedadarã” abadjidaa. Dewara judiorã Cilicia druadebemada idjaba Asia druadebema sida panasidaa. Jũma maã judiorãra Estebaã ume caicaya duanesidaa.

¹⁰ Baribʌra ãdjirãba Estebaãra poyadaẽ basia, idjira Æcõrẽ Jaure necawaadeba bedeadadji bẽrã.

¹¹ Maã carea ãdjirãba ʌcʌra eberãrãa paratada diasidaa nãwã sewa odamãrẽã:

–Daiba ũrĩsidaa jãã eberãba Moisedebemada, Æcõrẽnebema sida biẽ bedea ʌada.–

¹² Mãwã ãdjirãba puruda, judio dji dromarãda, judiorã ley jaradiabada sida quĩrũbigasidaa. Maã carea Estebaãra jidadapeda judiorã dji bororã abaa jʌre duanʌmaa edesidaa.

¹³ Maãne sewa jaraɗamãrẽã ʌcʌra eberãda maa edesidaa. Maãgʌrãba nãwã jarasidaa:

–Jãã eberãba Æcõrẽ de dromanebemada, dadjirã leydebema sida biẽ bedea ʌabaria.

¹⁴ Idjia jarasia Jesu Nazaredebemaba Æcõrẽ de dromara ãrĩda idjaba Moiseba jaradia ʌadara quĩrã awara oida. Idjira mãwã bedea ʌada daiba ũrĩsidaa.–

¹⁵ Jũma dji bororã mama chũmeaba Estebaã acʌʌadae unusidaa idji quĩrãra bajãnebema nezoca quĩrãdarra quĩrãca ʌada.

7

Estebałba Moise, Ācōrē sida biē jaracaada ada

¹ Małne sacerdote dji dromaba Estebałba iwidisia:

–¿Ādjia jara panłra wārāca?–

² Estebałba nāwā panusia:

–Mł djabarā judiorā, mł bororā, mł djuburia mł beđeada ūrīnada. Dadji drōā naēnabema Abrahał wađi Mesopotamia druade baside Harał purude bađe wāi naēna Ācōrē dji Droma błra idjima odjasia.

³ Ācōrēba idjía jarasia: “Bł druara, bł ēberāra sida amepeda wādua. Młla druada bła acłbiya mama wāmārēā.”*

⁴ Ara małda Abrahałra caldeorā druadebemada ēdrłpeda Harałne bađe wāsia. Abrahał zeza jaidadacarea Ācōrēba Abrahałra idi dadjirā duanł druadaa enesia.†

⁵ Baribłrł Ācōrēba Abrahała nał druade ējūāra ni maārī biđa diaē basía. Ātebłrł wārāneba jarasia idjía, idjideba yōbłdarā biđa nał druara diaida.‡ Ācōrēba māwā jarasia Abrahałba wađi warra neē baside.

⁶ Idjaba Ācōrēba Abrahała jarasia idjideba yōbłrł purura djārā druade baıda, mama djārā nezocarāda beađida, idjaba mał ēberārāba ādjirāra cuatrociento poa biē eropananida.

⁷ Baribłrł Ācōrēba Abrahała nāwā jarasia: “Ādjirā zoca eropanł purura młla cawa oya.

* **7:3** Genesi 12:1. † **7:4** Genesi 11:31neba aba 12:9daa. ‡ **7:5** Genesi 12:7; 13:15; 15:17-18; 17:8.

Māwānacarea bΛ purura ēdrΛpeda nañ druade m̄la bia bedeadia.”§

⁸ Maλbe Ācōrēba Abrahaλa jarasia jūma idjideba yōbΛdarāda cacua wēāgodida panΛda Ācōrēneda cawabidi carea.* Maλ bērā idji warra Isa todacarea ocho ewari bΛde dji warrara cacua wēāgosia.† Isaba idji warra Jacobora abari quīrāca osia. Jacoboba idji doce warrarā sida abari quīrāca osia.

⁹ Māwānacarea Jacobo warrarāba ādji djaba Jose ume biē panΛneba idjira nēdobuesidaa Egipto druade nezocada bamārēā.‡ BaribΛrΛ mama Ācōrēra idji ume basia.

¹⁰ Maλ bērā jūma idji bia mīga bΛdebemada Ācōrēba ēdrΛ basia. Idjía necawaada diasia Egiptodebema boroba bia unumārēā. Maλ bērā dji boroba Josera idjiarebemada basia. Māwā Egiptora idjaba dji boro ēberārā sida Jose jΛwaeda panesidaa.§

¹¹ Maλ ewaride Egipto druade, Canaañ druade bida jarrabada zesia. Maλba jūmarāda bia mīga duanasia. Maλ bērā Jacobo warrarāba trigoda nēdo quīrīā pananamīna ununaē basia.

¹² Maλne Jacoboba ūrīsia Egipto druade trigora barada. Maλ carea idji warrarāra mamaa trigo

§ 7:7 Genesi 15:13-16. * 7:8 Genesi 17:4-14. MaλgΛdeba Estebaλba jara basia israelerāba ādjirā de droma neē pananamīna ādjirāra Ācōrē puru basida. † 7:8 Genesi 21:3-4. ‡ 7:9 Genesi 37:26-28. MaλgΛdeba Estebaλba jara bΛa Ācōrēba Josera israelerā carebai carea diabuedamīna ādjirāba idjira igarasidada. Ara maλ quīrāca Jesuda, Ācōrēneba bedeabadarā sida igarasidaa. § 7:10 Genesi 41:37-46.

nēdođe diabuesia.* Mañra ãdji naãrã wãpedada basía.

¹³ Wayacusa wãsidade Joseba idji djabarãa cawabisia idjira ãdji djabada.† Mãwã Egiptodebema boroba Jose ëberãrãra cawasia.

¹⁴ Mañbe Joseba idji zeza Jacobora, jũma idji ëberãrã sida idji ðama enebisia. ãdjirãra 75 panasidaa.‡

¹⁵ Mãwã Jacobora Egipto druade jũësia. Mama dãrã ðapeda jaidasia.§ Idji warrarã sida mama jaidasidaa.

¹⁶ Mañbe ãdjira Siqueñ puruđaa edesidaa. Mama beuđa tãbaribada uriade ðasidaa. Mañ uriara Abrahañba Hamo warrarãa nēdođa basía.*

Estebañba Moise bia jarada

¹⁷ ãcõrẽba Abrahañ ume bedea ðãđara dãrãéne oida basia. Mañ ewaride israelerãra Egipto druade isabe yõbãda bẽrã zocãrã panasidaa.

¹⁸ Baribaγα dewarada Egiptodebema boroda ðesia. Mañγαba Joseđebemada adua basia.

¹⁹ Mañ carea dadji purura cūrũgapeđa bio biẽ osia. ãdji warrarã djiwidi todara õgo igarabisia beuđamãrẽã.†

* **7:12** Genesis 42:1-3. † **7:13** Genesis 45:1-16. ‡ **7:14** Genesis 45:9đeba aba 47:12đaa. Genesis 46:27đe hebreo cartade jara ðaa Jacobo ëberãrãra 70 duanãda. Baribaγα traduccioñ drõã griego bedede ðãde jara ðaa 75 duanãda. Estebañba griego cartadeba nẽbaγα ðaa. § **7:15** Genesis 49:33. * **7:16** Wãrãda Hamo warrarã ëjũãra Jacobobaγα nēdosia. Mañ ëjũãra Siqueñ purude basia (Genesis 33:19). Abrahañba beuđa tãbaribada uria Hebroñ caita ðãda nēdosia. (Genesis 23:15-18). Jacobora mañ uriade tãbarisidaa (Genesis 50:13). Josera Siqueñne tãbarisidaa (Josue 24:32). † **7:19** Exodo 1:8-22.

20 Mañ ewaride Moiserá tosidáa. Idjira bio quĩrãwãrẽã querasia.‡ Djibarirãba ádji dede jedeco ùbea waga eropanasidáa.

21 BaribΛrΛ dji warra zaque ãyã ðΛsidáde Egiptodebema boro cauba unupeða idji warra ara quĩrãca daupẽsia.§

22 Mãwã ðΛde Egiptodebema ne cawa beaba Moisea ádji crĩcha cawaara jũma jaradiasidáa. Mãwã idjira crĩcha cawaadeba bedeabadjia idjaba ne waibΛada obadjia.

23 Moise cuarenta poa ðaside idji ěberãrã israelerã acΛde wãida crĩchasia.

24 WãbΛrΛde unusia Egiptodebemaba Israeldebemada aba biẽ o ðΛda. Mañ carea Moiseba Israeldebemara carebade wãsia. Mañne idjia Egiptodebemara beasia Israeldebema biẽ o ðΛ carea.

25 Moiseba crĩchasia israelerãba cawadida idjideba Ācõrẽba ádjirãra ědrΛ ðΛida. BaribΛrΛ ádjirãba cawadaẽ basía.

26 Nurẽma Moiseba unusia israelerãda umé djõ panΛda. Ádji ibiadamãrẽã nãwã jarasia: “¡Bãrãra abari purudebema! ¿Cãrẽ cãrẽã jãwã djõ panΛ?”

27 BaribΛrΛ dji puo ðadaba Moiserá tΛ chãtapeda jarasia: “¿Caiba ðΛra dai boroda ðasi? ¿Caiba ðΛra dai cawa obarida ðasi?”

28 ¿Mã sida bea quĩrĩã ðΛca Egiptodebema nuena beada quĩrãca?”

29 Mañ ùrĩside Moiserá mĩrũ wãsia.* Mañbe Ma-diañ druade drua ãĩbema quĩrãca ðabadjia. Ma-diañne ðΛde warrada umé unusia.

‡ 7:20 Bio quĩrãwãrẽã querasia. MañgΛba idjaba jara ðΛa “Ācõrẽba idjira bio bia unusia.” § 7:21 Exodo 2:1-9. * 7:29 Exodo 2:11-21.

30 Cuarenta poa badacarea ewari aba Moiser a eĵũã põãsa ewaraga bΛde Sinai eya caita basia. Mañne bajãnebema nezocada bacuru zaque uruga nũmΛne idjima odjasia.†

31 Moiseba mañ unuside cawa crĩchaẽ basía. Mañ carea caitaara wãsia biara acΛi carea. Mañne Ācõrẽ bedebabΛrΛda ũrĩsia.

32 Ācõrẽba idjía nãwã jarasia: “M̃ra bΛ drõã naẽnabemarãba ĩjã panana Ācõrẽa. Abrahaãba, Isaba, Jacobo bida m̃ra ĩjã panasidaa.”‡ Mañ ũrĩside Moiser a ne wayaaba ure nũmesia. Maãba araa acΛida waya basia.

33 Mañne dadi Boroba Moisea jarasia: “Nañ eyade bΛra m̃ quĩrãpita bΛ bẽrã bΛ ĵĩrũne ĵã bΛra ěrãdua.

34 M̃a unu bΛa m̃ purura Egipto druade bio bia mĩga bΛda. Idjaba m̃a ũrĩ bΛa aduba mĩã sopua bedea panΛda. Mañ bẽrã m̃ra ze bΛa adjirã ědrΛ bΛi carea. M̃a bΛra Egiptodaa diabueya.”§

Judiorãba Moise igarapedada Estebaãba jarada

35 Israelerãba Moiser a igarasidaa. Idjía nãwã jarasidaa: “¿Caiba bΛra dai boroda bΛsi? ¿Caiba bΛra dai cawa obarida bΛsi?”* BaribΛrΛ ara mañ Moiser a Ācõrẽba Egiptodaa diabuesia israelerã boroda bamãrẽã idjaba adjirãra mamaãba ědrΛ

† **7:30** *Bajãnebema nezoca.* Antiguo Testamento de Ācõrẽ odjabΛrΛde edaude bΛ bΛa “bajãnebema nezoca.” Versículo 31-34de ebuda bΛa ĀcõrẽdrΛ bedea bΛda. ‡ **7:32** Exodo 3:1-6. Sinai eyara idjaba Horeb abadaa. § **7:34** Exodo 3:7-10. * **7:35** Maãgladeba Estebaãba jara basia israelerãba Moise igarapedada quĩrãca Jesuda, Ācõrẽneba bedebadarã sida igarasidaa.

edamãrẽã. Moiseba bajãnebema nezoca bacuru zaque uruga nũmΛne odjada ΛbΛdeba mãwã osia.

³⁶ Moiseba zocãrã ne ununaca o bΛdeba dadji drõã naẽnabemarãra Egiptodebemada êdrΛ enesia. Pusa Purruðe ne ununacada osia bia chãni carea. Idjaba cuarenta poa êjũã põãsa ewaraga bΛde bida ne ununacada obadjia.†

³⁷ Ara mã Moiseba israelerãa jarasia: “Dadji Boro Ācõrẽba mΛ diabueda quĩrãca idjideba bedeabarida aba bãrãmaa diabueya. Mã ãberãra bãrã puruðebema baya. Idjia jarabΛrΛra ãjãnadua.”‡

³⁸ Idjaba Moiserãa êjũã põãsa ewaraga bΛde jũma israelerãa ume basia. Mama Sinai eyade idjira bajãnebema nezoca ume bedeasia. Bedea dadji sãwã beadida panΛnebemada edapeða dadji drõã naẽnabemarãa jarasia.

³⁹ BaribΛrΛ Moiseba jaradara dadji drõã naẽnabemarãba ãjã quĩrãnaẽ basia, ãtebΛrΛ idjira igarasidaa. Egipto druadaa jẽda wã quĩrãã panasidaa.§

⁴⁰ Moise eyade baside ãdjirãba Aaroãa jarasidaa: “Jãã Moiseba dairãra Egiptodeba êdrΛ enesia. BaribΛrΛ idji sãwãnada cawadaẽa. Mã bãrã dairã nocodaa edemãrẽã ãcõrẽda odua.”*

⁴¹ Ara mãlda ãdjirãba paca zaque zaca bΛda osidaa. Mãlgãa animarãda babue diasidaa.

† **7:36** Exodo 7:3; 14:21-22; Numero 14:32-33. ‡ **7:37** Deuteronomio 18:15,18. *Idjia jarabΛrΛda ãjãnadua.* Mãra griego bedeadẽ ΛcΛrΛ cartade neãa. § **7:39** *Egipto druadaa jẽda wã quĩrãã panasidaa.* Griego bedeadẽ mãba idjaba jara bΛa: “Egiptorã ãcõrẽda êpẽ quĩrãã panesidaa.” * **7:40** Exodo 32:1.

Mañne ãdji jɔwaba opedada carea bɔsrida ewarida osidaa.†

42 Mañ carea ãcõrẽba ãdjirãra igarapeda dewara ãcõrẽda idu epẽbisia. Mañne ãdjirãba bajãne unubadarãa bia bedea panesidaa. Mañnebemada ãcõrẽneba bedebadarã cartade nãwã bɔ bɔa: Israelerã, bãrã cuarenta poa ejũã põãsa ewaraga bɔde duanasidade ¿animarãda mɔa babue diabadjidaca?

43 ¡Mãwãéa! ãtebɔrɔ ãcõrẽ Moloc abada wua deda jira edebadjidaa idjaba bãrã ãcõrẽ Repaã abada chĩdau zaca oãa sida edebadjidaa.

Mañra ara bãdji jɔwaba osidaa ãdjia bia bedeadida carea. Mañ carea mɔa bãrãra Babilonia drua wagaa jɔretaya.‡

Estebañba ãcõrẽ de dromanebema jarada

44 Ejũã põãsa ewaraga bɔde dadji drõãenabemarãba ãcõrẽ wua deda eronĩbadjidada. Mañ wua deba cawabisia ãcõrẽra ãdjirã ume bɔda. ãcõrẽba Moisea wua dera obisia idjia unubida quĩrãca.

45 Mãwãnacarea ãdjideba yõpedadarãba wua dera eropanasidaa. Josue ãdji boro baside wua dera nañ druadaa enesidaa. Mañ ewaride dewara puru nañ druade beada ãcõrẽba dadji drõãenabemarã quĩrãpita ayã jɔrecuasias. Mãwã nañ druara jũma jãrĩsidaa. § ãcõrẽ wua dera Davi ewaride wadibida nañ druade basia.

† 7:41 Exodo 32:2-6. ‡ 7:43 Amos 5:25-27. § 7:45 Josue 21:43-45.

46 Jacobo Ācōrēba Davira bia unusia. Daviba Ācōrēba iwīdisia idji itea de biada oi carea.*

47 Mañ dera idji warra Salomoλba osia.†

48 Baribλrλ Ācōrē dji Dromaara bλra jλwaba oda dede bācaa. Ācōrēneba bedeabariba cartade nāwā bλsia:

49 Mλ chūmebarira bajāa. Nañ ějūāra mλ jīrū bλbaría.

Bārāba ¿cārē deda mλ itea odi? ¿Sāma mλra λnāūbidi?

50 ¿Mλa ara mλdji jλwaba ne jūmada osiēca?‡

Judiorāba Ācōrē ŷjānaca Estebaλba jarada

51 ¡Bārāra cλwλrλ zarea tabeaa! ¡Sodeba ŷjānaca!§ Ācōrē bedeara ŷrī quīrīānaca. Ācōrē Jaureba jara bλra bārāba ewariza igarabadaa. Ara bādji drōāenabemarā quīrāca panλa.

52 Ādjirāba Ācōrēneba bedeabadarāda biē odi carea jūma ěpēsīdaa. Ĕberā Jipa Bλ zei jarapedadarā sīda beabadjīdaa.* Ara mañ quīrāca bārāba maλgλ Ĕberā Jipa Bλra jīdadapeda beasīdaa.

53 Ācōrēba idji leyra bajānebema nezocarāneba bārāa diađamīna ¡bārāba ŷjā odacaa!–

54 Mañ bedeā ŷrīsīdae judiorā bororāra Estebaλ ume bio quīrūbλdaba ādji quīdara cλrrλbīsīdaa.

* **7:46** 2 Samuel 7:1-16. † **7:47** 2 Cronica 3:1-2. ‡ **7:50** Isaía 66:1-2. Estebaλba jara bλa Ācōrē de dromanebemada biē jarada carea bedeā neē bλda. Davibλrλ de dromada obi quīrīā basia Ācōrē itea. Ĕberārābλrλ Ācōrēra dede eda wagaya panλa. § **7:51** Sodeba ŷjānaca. Griego bedeade “so wēāgoē tabea” bλ bλa. * **7:52** Isaía 53:11; Jeremía 23:5; 33:15.

55 Māwā duanane Estebałra Ācōrē Jauređeba basia. Bajānaa acɭbɭɭɭde Ācōrē quĩrāwārēā dorrodorroda idjaba Jesura Ācōrē jɭwa araare nūmɭda unusia.

56 Małne Estebałba nāwā jarasia:

–jAcɭɭɭɭɭ! jMłā bajāra ewa nūmɭda unu ɭɭa! jNał Djara Edađara Ācōrē jɭwa araare nūmɭda unu ɭɭa!–†

57 Mał ũrĩsidade ādjirāra dji cābāyā bia duane- napeđa ādji cɭwɭɭɭɭra jɭwaba jūātrɭsidaa. Małne jūmarāba Estebałra orra edasidaa.

58 Puru āyā edeđapeđa mōgaraba tabari jidasidaa. Idji naārā biē jarapeđadaba ādjia łrɭ jɭbadara ērānapeđa cūdra caita ɭɭcuasidaa wagamārēā. Mał cūdrara Saulo abadjidaa.

59 Mōgaraba tabari eropanane Estebałba Ācōrēa nāwā iwĩdisia:

–Mł Boro Jesu, mł jaurera edadua.–

60 Małbe chĩrāborode cobepedā jĩgua jarasia:

–Mł Boro, nałgɭ ēberārāra bedeade ɭɭrādua nał cadjirua o panɭ carea.–

Māwā bedeapeđa jaidasia.

8

1-2 Małbe łcɭɭɭ Ācōrē waya beaba Estebałra tɭbarisidaa. Idji carea jĩābi ɭɭga duanesia. Małne Estebał beapeđadara Sauloba bia unusia.

Jesu ĩjā bea mĩrũ wāpedada

Mał ewaride ēberārāba Jerusalełne Jesu ĩjā beara bio biē o panesidaa. Mał carea Jesu ĩjā beara jūma Judea druadaa idjaba Samaria

† 7:56 Estebałba mał bedeadeba jarasia Jesura Ācōrēda. Marco 14:62.

druadaa mĩrũ wāsidaa. Jesuba diabuedarãdra Jerusaleñne panesidaa.

³ Mañne Sauloba Jesu ijã beara biẽ obadjia waa ijãrãnamãrẽã. Deza wãpeda umaquĩrãra, wẽrãrã sida jidacuapeda preso ðadamaa errebari edebadjia.

Pelipe Samaria druadaa wãna

⁴ Baribarã Jerusaleñneba mĩrũ wãpedadaba ãdji wãbadaza bedea bia Jesucritodebemada jarabadjidaa.

⁵ Pelipera Samaria druade puru abadaa wãsia.* Mama jaradiabadjia Jesura ãcõrẽba ãdra edabari diai jaradada.

⁶ Pelipeba jara bada ãrĩsidaade idjaba ne unaca o bada unusidaade jũmarãba quĩrãcuíta ãrĩ duanabadjidaa.

⁷ Zocãrã ãberãrã jai bara beada biacuasidaa. Mañ jairãra ãdji cacuadebemada bia ãdrãcuabadjidaa. Idjaba zocãrã ðradra beada, jĩrũ biẽ bea sida biacuabadjidaa.

⁸ Mañ carea mañ purudebemarãra bio ðsrida duanasidaa.

⁹ Jãibana Simoã abadada mama basia. Ara idjida dji dromada crĩchabiãa bẽrã Samariadebemarãra cũũga erobasia.†

¹⁰ Idjia jarabarãra ãberãrã dji edaara beaba, dji dromaara bea biãa quĩrãcuíta ãrĩbadjidaa.

* **8:5** Hecho 6:5. † **8:9** Griego bedeaade mañ versículoba idjaba jara ða: “Mañ Simoãba o ða carea Samariadebemarãba bio cawa crĩchadaẽ basia. Mañne ara idjida dji dromada jarabadjia.”

Jũmarãba jarabadjidãa idjira Ãcõrẽ ΛθΛΛ Droma abadãda.

¹¹ Ëberãrãba mañ jãibanara bio ëpẽ panasidãa idjia o θΛðeba dãrã cũrũga erobãda bẽrã.

¹² BaribΛΓΛ Pelipeba bedea bia Jesu-critodebemada idjaba Ãcõrẽba idji ëberãrã bia pe erobΛðebemada ãdjirãa jaradia θabadjia. Mañne zocãrã umaquĩrãrãba, wẽrãrã bida ïjãnapeda borocuesidãa.

¹³ Simoñ bida ïjãsia. Mañbe borocuepeda Pelipe ume nĩbaðe wãsia. Pelipeba ne ununaca waibΛΛ o θΛda Simoñba unubΛΓΛðe cawa crĩchaẽ þesia.

¹⁴ Mañne Jesuba diabuedarã Jerusaleñne beaba ùrĩsidãa Samariaðebemarãba Ãcõrẽ bedeara ïjãsidãda. Mañ carea Pedroda Juañ sida ãdjirãmaa diabuesidãa.

¹⁵ Jũenapeda Ãcõrẽa iwidisidãa ãdjirãba Ãcõrẽ Jaureda edadamãrẽã.

¹⁶ Mãwã osidãa Ãcõrẽ Jaurera wadibida mañ djabarãmaa zeẽ þada bẽrã. Ababe dadji Boro Jesu trãneba borocuesidãa.

¹⁷ Pedroba Juañ bida Ãcõrẽa iwidibΛðade ãdji jΛwara djabarã ãrã θΛsidãa. Ara mañda Ãcõrẽ Jaurera edasidãa.

¹⁸ Mañne Simoñba unusia Jesuba diabuedarãba ãdji jΛwa djabarã ãrã θΛbΛðade djabarãba Ãcõrẽ Jaurera edasidãda. Mañ unuside ãdjia parata diayada asia abari quĩrãca poya oi carea.

¹⁹ Nãwã jarasia:

-Jãñ θθΛada mñã diaðadua, mñã bida mñ jΛwa baridua ãrã θΛbΛΓΛðe Ãcõrẽ Jaure edamãrẽã.-

²⁰ BaribΛΓΛ Pedroba jarasia:

-¿Māwāra bΛa crīcha bΛca Ācōrēba bari dia bΛra nēdobadada? ¡BΛdji parata ume tΛbΛ uruađaa wādua!

²¹ BΛ sora Ācōrē quīrāpita jipaē bΛ bērā naļ tra-jura dairā ume o cara bΛa.

²² Maļ crīcha cadjiruara igaradua. Ācōrēa quīrā djuburiada iwididua. Āibērā maļ crīcha cadjirua bΛ sođe bΛra idjia quīrādoaisicada.

²³ Māa unu bΛa bΛra daiba o panΛ carea bio sobiē bΛda. Cadjiruaba bΛra preso erobΛa.-

²⁴ Maļne Simoļba jarasia:

-Mā carea dadjirā Boroa iwididadua bārāba jarapedadara māwārāmārēā.-

²⁵ Pedroba Juaļ bida bedea dadjirā Boro Jesudebemada jarađapeđa Jerusaleļnaa jēda wāsidaa. WābΛdade Samaria druade zocārā puru beade maļ bedea biara jara wāsidaa.

Pelipe Etiopíadebema ume bedeada

²⁶ Māwānacarea dadji Boro nezoca bajānebemada aba Pelipemaa zepeda nāwā jarasia:

-¡PiradrΛdua! Jerusaleļneba Gaza puruđaa wābada ođaa wādua.- (Maļ ora ējūā pōāsa ewaraga bΛde wā bΛa.)‡

²⁷ Ara maļda Pelipera wāsia. Ode nīne ēberā Etiopía druadebemada unusia. Maļ ēberāra Etiopíadebema boro nezoca droma basía.§ Dji

‡ **8:26** *Maļ ora ējūā pōāsa ewaraga bΛde wā bΛa.* Griego bedeade maļra ebuda bΛēa. Āibērā jara bΛsicada “Maļ ode naļ ewaride wānacaa” wa “Gaza puru drōāne ēberārāra beadacaa.” § **8:27** *Nezoca droma.* Cāpūrīā bedeade bΛ bΛa “eunuco.” Maļba jara bΛa idjira cārāta ja basida wērā nezoca bērā.

borora wērã basía.* Mañ nezocaba dji boro paratara jūma wagabadjia. Idjira Jerusaleñnaa wã basia Ācōrēa bia bedeai carea.

28 Idji druadaa jēda wābΛΓΔε idji carretade Ācōrēneba bedeabari Isaía cartada acΛ chūmasia.

29 Mãwã bΛde Ācōrē Jaureba Pelipea jarasia: “Jari bΛ carreta caita nĩbade wãdua.”

30 Ara mañda araa pira wãpeda ũrĩsia dji nezocaba Isaía cartada jĩgua le chūmΛda. Mañne Pelipeba iwidisia:

-¿BΛa le bΛra cawa bΛca?-

31 Idjia panusia:

-Ni abΛba jaradiaēbΛΓΛ mãa ¿sãwã cawai?-

Mañne idjia Pelipea jarasia badopeda idji caita chūmemãrēã.

32 Idjia Ācōrē Bedeade le badara naŕgΛ basía: Oveja beabadamaa edebada quĩrãca idjira beade edesidaa.

Dji cara tΛbarima bΛde oveja chupea babari quĩrãca chupea besia.

33 Idji carea ipidadapeda jipa cawa odaē basía. Beapedada bērã ¿caiba idji warrarãnebemada poya nēbΛΓΔι?†

34 Mañbe Etiopíadebema nezoca dromaba Pelipea iwidisia:

-Ācōrēneba bedeabariba nama ¿caidebemada bΛsi? ¿Ara idjidebemada bΛsica wa dewaradebemada bΛsi? Mã djuburia jaradua.-

35 Ara mañda Pelipeba mã bedeadeba bedeã bia Jesudebemada jaradia besia.

* **8:27** *Dji borora wērã basía.* Idjira “ãdji Candace” abadjidãa.

† **8:33** *Isaía 53:7-8.*

³⁶ Māwā panane baido bama jũene wāsidaa. Mañne nezoca dromaba jarasia:

-Acadua. Nama baidoda ba. Māra ħborocueiē bāca?-

[
³⁷ Pelipeba jarasia:

-Ba Jesura Ācōrē Warrada wārāda sođeba iĵā bābāra, borocueida ba.-

Mañne nezoca dromaba panusia:

-Mā wārāda iĵā ba Jesucritora Ācōrē Warrada.-]‡

³⁸ Ara maāda idji carretara nūmebisia. Ādji umena doeāda wānapeda Pelipeba idjira borocuesia.

³⁹ Drua zebāde dadjirā Boro Jaureba Pelipera āyā edesia. Nezoca dromaba idjira waa unuē basía, baribāra ode bāsrida wāsia.

⁴⁰ Mañne Pelipera Azoto purude odjasia. Mañbe puruza bedeā bia Jesudebemada jara wāsia aba Cesarea purude jũēbāraā.Š

9

Sauloba Jesu iĵāna

¹⁻² Mañ ewariē Sauloba wađibida dadjirā Boro iĵā beara quenai carea waraga bābadjia. Sacerdote dji droma bamaa wāpeda iwidisia cartada bācua diamārēā. Mañ cartara Damasco purude judiorā dji jarebada deza edeida crīcha

‡ **8:37** Griego bedeāde zocārā cartade mañ versículora neā.

Š **8:40** Mañ Azoto purura Antiguo Testamentode “Asdo” bā ba. Pilisteorā puru basía. 1 Samuel 5:1-6. Pelipera Azotodeba Cesarea puruāda wāi carea noventa kilómetro jirūba wāida basia Mediterraneo pusa icawa.

basia. Cartade bʌl basia ādjirā tãēna Jesu Ode nīna umaquĩrārāda, wērārā sīda jidapeda Jerusaleñnaa jūma edeida bʌda.

³ Mañ cartara edapeda wāsia. Ode nīne Damasco caita jūēbʌrʌde cawaēne bajāneba uruada jʌrā tēūsia.

⁴ Mañba Saulora egode bæebisia. Mañne bedeada ūrīsia. Mañ bedeaba jarasia:

–Saulo, Saulo, ¿cārē cārēã mʌra biē oi carea ēpē bʌ?–

⁵ Mañne Sauloba iwidisia:

–Mʌ boro, ¿bʌra cai?–

Dji bedeaba panusia:

–Mʌra Jesua. Bʌa biē oi carea ēpē bʌra mʌa. Ara bʌduba puabʌrʌa cūmia ʌrʌ tʌgabʌrʌ quĩrāca.*

⁶ Jāñbe piradrʌpeda Damasco purudaa wādua.† Jāma abaʌba jaraya bʌa cārēda oida bʌda.–

⁷ Saulo ume wābʌdara bio dauperasīdaa. Ādjirāba bedeara ūrīsīdamīna ni abaʌda ununaē basía.

⁸ Saulora egode tabapeda piradrʌsia, baribʌrʌ dau ogabʌrʌde poya unuē basía. Mañbe idji ume wābʌdaba idji jʌwade jidadapeda Damascoḏaa edesīdaa.

⁹ Mama idjia ewari ūbea unuē basia, ne coē basia, idjaba baido doē basia.

* **9:5** Ara baduba puabʌrʌa cūmia ʌrʌ tʌgabʌrʌ quĩrāca. Griego bedeade zocārā cartade mañra neēa. † **9:6** ʌrʌ versioñne versículo 6 nocoare naʌgʌda bʌl bʌa: “Mañbe ne wayaaba cacua ure nūmʌda Sauloba jarasia: Mʌ Boro, bʌa ¿cārēda quĩrā bʌ mʌa oida? Mañne Dadji Boroba jarasia.” Baribʌrʌ mañgara griego bedeade neēa.

10 Damascode ãberã Ananía abadada basia. Mañ Ananíaba Jesucritora ïjã basia.† Cãimocara quĩrãca idjia unusia dadjirã Boroba nãwã jarabΛΓΔa:

-¡Ananía!-

Idjia panusia:

-Mãra nama bΛa, mã Boro.-

11 Dadjirã Boroba jarasia:

-PiradrΛpeda Juda dedaa wãdua. Mañ dera O Jipa BΛ abadaðe bΛa. Jũesira jaradua bΛa ãberã Saulo Tarsodebemada acΛde ze bΛda. Ara nawena idjia Åcõrãa iwidi bΛa.

12 Idjia cãimocara quĩrãca unusia umaquĩrã Ananía abadada idjimaa zepeda idji ãrã jΛwa bΛbΛΓΔa idji dauba wayacusa unumãrãã.-

13 Mañne Ananíaba jarasia:

-Mã Boro, mãã jãã ãberãnebemada ãrã bΛa. Zocãrãba jarabadaa Jerusaleãne idjia bΛ ãberãrãra bio biẽ o bΛda.

14 Mañ awara sacerdote bororã trãneba nañ purudaa ze bΛa bΛ ïjã beara jũma jida edei carea.-

15 BaribΛΓΔ dadji Boroba jarasia:

-Wãdua. Mãã idjira edasia mãnebemada judiorãã, ãdjirã bororãa, idjaba israelerãa bida bedeãmãrãã.

16 Mãã idjia cawabiya sãwã bia mãga baida bΛda mãnebemada bedeai carea.-

17 Ara mãda Ananíara Saulo bΛmaa wãsia. Dji dede eda wãpeda idji jΛwara Saulo ãrã bΛpeda jarasia:

† 9:10 MããgΛ Ananíara nañ capítulo 9de, capítulo 22de bida odja bΛa. Capítulo 5de dewara Ananíanebemada bΛ bΛa. Idjaba capítulo 23de dewara Ananíanebemada bΛ bΛa.

-Djaba Saulo, dadji Boro Jesu bama ode odjadaba m̄ra zebisia wayacusa b̄ dauba unumārēã idjaba Ācōrē Jauredeba bemārēã.-

¹⁸ Ara mañda Saulo daudeba beda e quĩrãca beada jurrusia. Mañne wayacusa unu besia. Mañbe piradr̄peda borocuesia.

¹⁹ Mañbebr̄ ne copeða cacua ab̄asia.

Saulo Damasco purude bada

Saulora Damascode Jesu ñã bea ume dārãsia.

²⁰ Mañne judiorã dji j̄rebada deza idjia jaradia besia Jesura wārãda Ācōrē Warrada.

²¹ Jũma mañ ũr̄b̄daba cawa cr̄chadaẽ basía. Ādjirãba nãwã iwidi duanasidaa:

-¿Nañḡeca Jerusaleñne Jesu ñã bearã j̄obi quĩr̄ã badara? ¿Nama ze b̄eca ãdjirãra sacerdote bororãmaa preso edei carea?-

²² Baribr̄ Sauloba ewariza ebudaara cawabibadjia Jesura wārãda Ācōrēba ēdr̄ edabari diai jaradada. Mañba Damascodebema judiorãba cawa cr̄chadaẽ panesidaa.

Saulo m̄rũ wãna

²³ Ewari zocãrã badacarea judiorã Damascodebemara Saulo beadi carea bedea ausidaa.

²⁴ Mañ carea ãsa, diamasi biða dji purude eða wãbadama j̄ã panasidaa. Baribr̄ ãdjia cr̄cha pan̄ra Sauloba cawasia.

²⁵ Mañ b̄rã diamasi Jesu ñã beaba Saulora ã waib̄ade b̄dapeða dji puru m̄garaba auðu j̄rã ca b̄deba uða puru dajada ar̄b̄ari b̄sidaa.

Saulo Jerusaleñnaa wãna

²⁶ Saulo jēda Jerusaleġnaa wāsīde Jesu ĭjā bea ume be quĩrĩā b̄asia. § Barib̄ar̄a idjira waya panasidaa. Ādjirāba ĭjānaē panasidaa idjia wārāda Jesura ĭjā b̄ada.

²⁷ Barib̄ar̄a Bernabeba Saulora edesia Jesuba di-abuedarāmaa. Maġbe idjia nēb̄ar̄asia s̄awā Sauloba dadji Borora ode unusida, dadji Borora idji ume bedeadada, idjaba s̄awā Sauloba Damascode Jesudebemada ne wayaa neē bedeadadjida.

²⁸ M̄awā Saulora ādjirā ume b̄esia. Maġne Jerusaleġne Jesudebemada ne wayaa neē bedea n̄ibabadjia.

²⁹ Judiorā dji griego bedeadē bedeadadarā ume Jesudebemada bedeadadjia barib̄ar̄a idjira bea quĩrĩā panasidaa.

³⁰ Djabarāba maġ cawasidade Saulora Cesarea purudaa edesidaa. Mamaġba idji puru Tarsodaa diabuesidaa.

³¹ M̄awānacarea Judea druade, Galilea druade, Samaria druade b̄ida djabarāra necai duanasidaa. Ācōrē Jauredēba biara ĭjāsidaa, dadjirā Boro waya panġneba n̄ibasidaa idjaba Ācōrē Jaure ġb̄adēba yō wāsidaa.

Ēberā Enea abada biada

³² Maġ ewarīde Pedrora Ācōrē ēberārā aġ n̄ibabadjia. Ewarī aba Lida purude beada aġde wāsia.

³³ Mama ēberā Enea abadada unusia. Maġ ēberāra b̄ar̄adr̄a b̄a b̄ērā ocho poa c̄adade b̄asia.

³⁴ Maġne Pedroba jarasia:

§ 9:26 Saulora Jerusaleġnaa jēda wāi naēna poa ūbea dārāsia. Galata 1:17-19.

-Enea, Jesucritoba bΛra biabisia. ¡PiradrΛdua!
BΛ cΛdara bedadua.-

Ara mañda Eneara piradrΛsia.

³⁵ Lida purude, Saroñ ējũãne biða jũmarāba dji biadara unusidaa. Mañ carea dadjirã Borora ïjãsidea.

Dorca ãrēbada

³⁶ Mañ ewaride Jesu ïjã bΛ wērã Tabita abadada Jope purude basia. Griego bedede idji trãra Dorca abadjidaa.* Mañ djabawērāba ne biada o babadjia. Ne neñ quedeara bio carebabadjia.

³⁷ Ewari aba Dorcara cacua biē bēpeda jaidasia. Mañbe idjira sΛgΛdapeða ãtaarebema dejãne uraju bΛsidea.

³⁸ Jope purura Lida caita basia. Jesu ïjã beaba ïrĩsidea Pedrora Lidade bΛda. Mañ carea ēberāda umé idjimaa diabuesidaa nãwã bedea djuburiadamãrēã: “Daimaa isabe zedua.”

³⁹ Ara mañda Pedrora ãdji ume wãsia. Jũesidade idjira dji bēwãrã bΛmaa edesidaa. Mama jũma pēdra wērãrãda jĩã duanasidaa. ãdjia Pedroa Dorcaba wua cajudada acΛbisidaa.

⁴⁰ Mañne Pedroba jũmarãda dajadaa wãbisia. Chĩrãborode cobepeda ãcõrēa iwidisia Dorca ãrēbabimãrēã. Iwidipeða dji bēwãrãmaa acΛbΛrΛde jarasia:

-Tabita, ¡piradrΛdua!-

Ara mañda idjira dau ogasia. Pedro unubΛrΛde ãta chũmesia.

* **9:36** *Tabita, Dorca.* MañgΛrã trãba jara panΛa “bēgui.”

⁴¹ Pedroba idjira jΛwade jidapeda λta nūmebisia. Maλbe djabarāra, pēdra wērārā sida trλcuapeda Dorca λrēbadada acλbisia.

⁴² Jūma Jope purude maλnebemada cawasidaa. Māwā zocārāba dadjirā Borora ijāsidaa.

⁴³ Maλbe Pedrora Jope de dārāsia ēberā Simoλ abadama. Maλ Simoλba animarā eda biya obadjia.

10

Bajānebema nezocaba Cornelioa bedeada

¹ Cesarea purude Cornelioba basia. Idjira Italia druadebema sordaorā boro basía.

² Maλ Cornelioba idji ēberārā sida jūma jipa beasia. Ācōrēra waya panasidaa. Cornelioba judiorā carebai carea paratada waiβΛa diabadjia idjaba Ācōrēra iwidi babadjia.

³ Ewari aba quewara λmādau λtΛeda Cornelioba cāimocara quīrāca bajānebema nezocada idjimaa zebΛrΛda ebuēda unusia. Maλba jarasia:

–jCornelio!–

⁴ Cornelioba bajānebema nezocara bio acλpeda ne wayaaba iwidiisia:

–jCārē, mā boro?–

Maλne bajānebema nezocaba jarasia:

–BΛa Ācōrēra iwidi βΛra, ne neē quedea careba βΛ sida idjia bia unu βΛa idjia ne babue diabΛrΛ quīrāca.

⁵ Maλ bēra Jope purudea ēberārāda diabuedua Simoλ Pedro abada jΛrΛde wānamārēā.

6 Idjira pusa icawa dewarabema Simoã dji animarã e biya obari dede b_ΛA.-*

7 Bajãnebema nezocara idji ume bedea bapeda wãsia. Wãnacarea Cornelioba idji nezocada umé idjaba sordaoda aba trãsia. Maã sordaoba Corneliora carebabadjia idjaba Æcõrëra waya b_Λsia.

8 Cornelioba ununara ãdjía jũma nêb_Λr_Λp_Λeda Jopedaa diabuesia.

Pedroba cãimocara quĩrãca ununa

9 Nurëma ãdji ode nĩnane umatipa babodode Jope puru caita jũëb_Λada basía. Maãmisa Pedrora ãtaarebema dejãne Æcõrëa iwidide wãsia.

10-11 Jarra nũm_Λ bërã ne co quĩrã b_Λsia. Ne dju pan_Λmisa Pedroba cãimocara quĩrãca unusia bajãra ewab_Λr_Λada. Bajãneba boroba wai_Λb_ΛA quĩrãca b_Λada edaa zeb_Λr_Λada unusia. Maã borobara iquidaza jãcaraba jã b_Λsia.

12 Borobade eda quĩrãtanoa animarã jĩrũ quĩmãrë beada, ãdji jãne wãbadada, ïbana sida beasia. (Λc_Λr_Λ animarãra judiorãba codacara panasidaa.)

13 Mãwã b_Λde Pedroba bedeada ùrĩsia. Maã bedeaba jarasia:

–Pedro, piradr_Λdua. Beapeda codua.–

14 Barib_Λr_Λ Pedroba jarasia:

–Mãa coëa, mã Boro. Daiba codacara pan_Λda wa b_Λ quĩrãpita mititia b_Λada mãa cocaa.–†

15 Dji bedeaba wayacusa jarasia:

* **10:6** Griego bedeade λc_Λr_Λ cartade naã sida b_Λ b_ΛA: “Maã Simoã Pedroba b_Λa jaraya sãwã oida b_Λada.” † **10:14** Levitico 11:1-32.

–Bārāba codamārēã Ācōrēba bia bΛdara mititia bΛada arādua.–‡

¹⁶ Māwā bedeabΛrΛda Pedroba bΛrima ũbea ũrīsia. Małbe borobara wayacusa bajānaa wāsia.

¹⁷ Mał ununa carea Pedroba abeda cawa crīchaē besia. Wadibida małgΛba cārē jara bΛda crīcha bΛmisa Cornelioba diabuedarāba Simoł dera iwidi wānapeda dji eda wābadama jūesidaa.

¹⁸ Ādjirāba jīgua iwidisidaa Simoł Pedro abadara mał dede bΛ cawaya.

¹⁹ Pedroba ununara wadi crīcha bΛde Ācōrē Jau-reba idjía jarasia: “Ēberārā ũbea panΛba bΛra jΛrΛ panΛa.

²⁰ PiradrΛpeda duđaa wādua. Ādji ume wāida biē crīcharādua. Młā ādjira zebisia.”

²¹ Ara małda Pedrora edaa wāsia Cornelioba diabuedarāmaa. Idjia jarasia:

–Bārāba młdrΛ jΛrΛ panΛa. ¿Cārēma ze panΛ?–

²² Ādjirāba panusidaa:

–Daira sordaorā boro Cornelioba diabuesia. Idjira ēberā jipa bΛa idjaba Ācōrēra waya bΛa. Jūma judiorāba idjidebemada bia crīcha panΛa. Ācōrē nezoca bajānebemaba idjía bΛra idji dedaa trłbisia bΛ bedeã ũrī carea.–

²³ Małbe Pedroba dede eda wābisia. Mał diamasi Pedro ume panesidaa. Nurēma Pedrora pirabaripeda ādjirā ume wāsia. Idjaba ħcΛrΛ djabarā Jopedebemada ādjirā ume wāsidaa.

Pedro Cornelio ume bedeada

²⁴ Mał nurēma Cesareade jūesidaa. Cornelioba idji ēberārāda, idji dji biarā sida ābaa trłna bērā idji dede jłā panasidaa.

‡ 10:15 Marco 7:13-19.

25 Pedro dji de caita jũeside Cornelioba araa audiabari de wãsia. Pedro quĩrãpita egode ðarru cobepeda bia bedeasia.

26 Barib_{ΔΓΛ} piradr_Δmãrẽã Pedroba nãwã jarasia:

-ĩPiradr_Δdua! Mãra ãberãda jãwã ð_Δla.-

27 Pedrora Cornelio ume bedeã ð_Δda eda wãsia. Mama ãberãrã zocãrã duan_Δda unusia.

28 Maãbe Pedroba jarasia:

-Bãrãba cawa pan_Δla dai judiorãra judiorãẽ ume nĩbacara pan_Δda idjaba judiorãẽ dede eda wãcara pan_Δda. Barib_{ΔΓΛ} ãcõrẽba mãla cawabisia ni aba_Δda jaraiẽ ð_Δda ãcõrẽ quĩrãpita biẽ ð_Δda wa idji quĩrãpita mititia ð_Δda.

29 Maã bẽrã mã nama zemãrẽã jarade wãsidade ara maãda ne jaraẽ zesia. Jããbe mãla cawa quĩrã ð_Δla cãrẽ cãrẽã mãra trãsidada.-

30 Maãne Cornelioba jarasia:

-Ewari quĩmãrẽ ð_Δla ara naã horaca mãla ne codaca ewarida o ðasia. Qewara ãmãdau ãt_Δeda ãcõrẽba iwidi ð_Δde ãberãda mã quĩrãpita nũm_Δda unusia. Idjia cacuade jã ð_Δra dorrodorroa ðasia.

31 Maã ãberãba mãla jarasia: “Cornelio, ð_Δla iwidi ðadara ãcõrẽba bia ãrĩsia. Idjia quĩrãdoã ð_Δla ð_Δla ne neẽ quedeãra carebãbarida.

32 Maãbe ãberãrãda Jopedaa diabuedua Simoã Pedro abadada j_{ΔΓΔ}de wãnamãrẽã. Idjira pusa icawa dewarabema Simoã dji animarã e biya obari dede ð_Δla. Maã Simoã Pedrora jũesira idjia bãa bedeaya.”[§]

§ 10:32 Maã Simoã Pedro jũesira idjia bãa bedeaya. Maãra griego bedeade ãc_{ΔΓΛ} cartade neãa.

33 Ara maĩda mĩa b̄ara j̄arab̄isia. Bio bia b̄la b̄ara namaa zeda b̄erã. Nawena jũma dairãra nama Ācõrẽ quĩrãpita duan̄la dadjirã Boroba b̄la jarabi b̄ada ũrĩni carea.-*

34 Maĩne Pedropa jarasia:

-Ārãb̄ar̄la mĩa cawab̄ar̄la wãrãda Ācõrẽba ni ab̄ada quĩrã awara ocada.†

35 Āteb̄ar̄la puruzabema idji wayaaba jipa o b̄eada bia unubaria.

36 Ācõrẽba bedeã bia Jesucritodeba idji ume ibiadebemada israelerã diabuesia. Maĩ Jesucritora jũmarã Boroa.

37 Bãrãba cawa pan̄la jũma judiorã druade Jesudebemada n̄eb̄ar̄badada. Naãrã Galileade Juaĩba jaradia b̄asia eberãrã borocuedamãrẽã.

38 Maĩ ewaride Ācõrẽba idji Jaureda, idji l̄b̄la sida Jesu Nazaredebemaa diasia.‡ Ācõrẽra idji ume b̄a b̄erã Jesuba ne biada o n̄ibasia idjaba eberãrã diauruba biẽ erob̄ara jũma biabibadjia.

39 Judiorã druade, Jerusaleĩ purude biã Jesuba odara daiba jũma unusidaa. Idjia ne biada odamĩna judiorãba crude cachi beasidaa.

40 Ara maĩ Jesuda Ācõrẽba ewari ũbeade Ār̄eb̄abipeã Āc̄ar̄la unubisia.

41 Ācõrẽba jũmarãa unubiẽ basia barib̄ar̄la dairãa unubisia maĩ carea edada b̄erã. Idji Ār̄eb̄adacarea dairãra idji ume ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

42 Jesuba dairãra diabuesia jũma eberãrãa nãwã jaradamãrẽã: Ācõrẽba idjira b̄asia zocai b̄eara,

* **10:33** *Dadjirã Boro.* Griego bedeade Āc̄ar̄la cartade “Ācõrẽ” b̄a b̄la. † **10:34** Deuteronomio 10:16-17. ‡ **10:38** Luca 3:2-22.

beupedada sida jipa cawa omãrẽã.

⁴³ Jũma Ñcõrẽneba bedeabadarãba mañnebemada bedeasidaa. Ñdjirãba cawabisidaa bariduaba Jesuda ñjãibΛΛΛ, mañ ãberãba cadjirua o badara Ñcõrẽba idjideba quĩrãdoaida.–

Ñcõrẽ Jaure judiorãémaa zeda

⁴⁴ Pedro wadibida bedea bΛde jũma idji ùrĩ duanΛmaa Ñcõrẽ Jaureda zesia.

⁴⁵⁻⁴⁶ Mañne dewara bedeade bedea duanesidaa idjaba Ñcõrẽa bia bedea duanesidaa. Judiorã Jesu ñjã bea Pedro ume zepedadaba mañ ùrĩsidade cawa crĩchadaẽ basía Ñcõrẽba idji Jaureda judiorãẽa bida diada bẽrã.

⁴⁷ Mañne Pedroba jarasia:

–NañgΛ ãberãrãba Ñcõrẽ Jaurera edasidaa dadjirãba edapedada quĩrãca. ¿Ñdjirãra borocuediẽ panΛca?–

⁴⁸ Mañbe Pedroba ãdjirãra Jesucrito trãneba borocuebisia. Mãwãnacarea ãdjirãba bedea djuburiasidaa idjira ãdjirã ume dãrã bamãrẽã.

11

Pedroba djabarã Jerusaleñnebemarãa bedeada

¹ Mãwãnacarea Jesuba diabuedarãba, dewara djabarã Judea druade bea bida ùrĩsidaa judiorãẽba Ñcõrẽ bedeara ñjãsidada.

² Mañ carea Pedro Jerusaleñnaa wãside ñcΛΛΛ djabarã judiorãba idjira biẽ jarasidaa.

³ Nãwã jarasidaa:

–¿Cãrẽ cãrẽã bΛra judiorãẽ dede eda wãpeda ãdji ume ne co basi?–

4 Mañne Pedroba idji mǎwǎnada ādjirǎa jūma nēbΛΓΛsia.

5 –Jope purude baside mǎa Ācōrēa iwidi basia. Mañne cāimocara quīrāca boroba waibΛa quīrāca bΛda unusia. Mañra iquidaza jǎcaraba jǎ bΛda bajǎneba edaa zepeda mǎma jūēsia.

6 Mǎa bio acΛsia cārēda eda bΛ cawaya. Mañne daupēbada animarāda, mēābema animarāda, ādji jāne wābadada, ībana bea sida unusia.

7 Mǎwǎ bΛde bedeada ūrīsia. Mañ bedeaba mǎa jarasia: “Pedro, piradrΛdua. Beapeda codua.”

8 BaribΛΓΛ mǎa jarasia: “Mǎa coēa, mǎ Boro. Dairāba cocara panΛda wa bΛ quīrāpita mititia bΛda mǎa cocaa.”

9 Mañne bajǎneba bedeaba mǎa jarasia: “Bārāba codamārēā Ācōrēba bia bΛdara mititia bΛada arādua.”

10 Mǎwǎ bedeabΛΓΛda mǎa b̄arima ūbea ūrīsia. Mañbe borobara wayacusa bajǎnaa wāsia.

11 Mǎwǎ bΛde ēberāda ūbea mǎ bΛ dede jūēsidaa. Ādji boroba Cesarea purudeba mǎmaa diabuesia.

12 Ācōrē Jaureba mǎra ādji ume biē crīchaē wābisia. Cesareade jūēnapeda dairāra ādji boro dede edaa wāsidaa. Nañ sei djabarāda mǎ ume panasidaa.

13 Mañ ēberāba daia nēbΛΓΛsia bajǎnebema nezocada idji dede nūmΛda unusida. MañgΛba idjía jarasia: “Jope purudaa ēberārāda diabuedua SimoΛ Pedro abadada jΛΓΛde wānamārēā.

14 Idjia jaraya sǎwǎbΛΓΛ Ācōrēba bΛra, bΛ dedebemarā sida ēdrΛ edaida.”

15 Mǎa mañnebema bedeaa nūmΛne Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia dadjirāmaa naārā zeda

quĩrãca.*

16 Maĩne dadjirã Boroba jarađara mĩa quĩrãnebasia: “Wãrãda Juałba ěberãrãra baidoba borocuesia, baribΛΓΛ Ācõrẽba bãrãa idji Jaureda diaya.”†

17 Dadji Boro Jesucritoda ĩjã panΛ bẽrã Ācõrẽba dadjirãa idji Jaureda diasia. Idji Jaureda ãdjirãa biđa diađa bẽrã ħmĩa sãwã idjia ođadebemada biẽ jarai?–

18 Jerusaleĩnebema djabarãba mał ũrĩsidade waa biẽ jarađae basía, ãtebΛΓΛ Ācõrẽa nãwã bia bedeasidaa:

–ĭWãrãda Ācõrẽba judiorãé sida carebasia ãdji cadjiruara igarađapeda idjima a zedamãrẽa! ĭMãwã ewariza idji ume zocai panania!–

Djabarã Antioquía puruđebema

19 Estebał beapedadacarea ěberãrãba Jesu ĩjã ðea biẽ odi carea ěpẽsidaa. Mał bẽrã zocãrã djabarãra Jerusaleĩneba mĩrũ wãbΛΓΛsidaa. ΛcΛΓΛra Penicia druadaa, Chipre morrođaa idjaba Antioquía puruđaa biđa wãsidaa. Ādji wãbΛdaza beđea Jesuđebemada aβabe judiorãa jarabadjidaa.

20 Mãwã panΛne łcΛΓΛ Jesu ĩjã ðea Chipređebemada, Cirene puruđebema sida Antioquíađe ðađe wãsidaa. MałgΛrãba griegorãa biđa beđea bia dadji Boro Jesuđebemada jara panesidaa.

* **11:15** Hecho 2:1-4. † **11:16** Ācõrẽba bãrãa idji Jaureda diaya. Griego beđeade nãwã βá βλα: “Ācõrẽba bãrãra idji Jaureba borocueya.” Luca 3:16.

21 Dadji Boroba idji ʌʌaɗeɓa ʌɗjirāra carebasia. Maɓba ʌɗjia jara panʌra zocārāba ʌjāsidaa. ʌɗjia naēna ɛpē pananada igaradapeɗa dadjirā Borora ʌjāsidaa.

22 Djabarā Jerusaleɓneɓemaba maɓ cawasiɗade Bernabeda Antioquíadaa diabuesidaa.

23-24 Maɓ Bernabera ɛberā jipa ɓasia. Jesura bio ʌjā ɓasia; ʌcōrē Jaureɗeɓa ɓasia. Bernabe Antioquíade jūɛside unusia ʌcōrēba idji biadeɓa djabarāra careɓa ɓaɗa. Maɓ carea idjira bio ɓasriɗasia. Maɓne idjia jūmarāa jarabadjia dadji Borora soɗeɓa wārāda ɛpēnamārēɗa. Māwā ɓaɗe zocārāba dadjirā Borora ʌjāsidaa.

25 Māwānacarea Bernabera Tarso puruɗaa Saulo jarʌɗe wāsia. Unupeɗa Antioquíadaa edesia.

26 Mama djabarā ume poa ʌɓa dji jarɓadjiɗaa. ʌɗjia zocārā ɛberārāa Jesucritodeɓemada jaradi-abadjiɗaa. Maɓ Antioquíade ɛberārāɓa Jesu ʌjā ɓeara “cristiano” abadjiɗaa. Mamabʌrʌ maɓ trāra naārā odjasia.

27 Maɓ ewariɗe ʌcōrēneɓa beɗeabadarāda Jerusaleɓneɓa Antioquíadaa wāsidaa.

28 ʌɓa Agabo abadada ʌta nūmepɗa ʌcōrē Jaureɗeɓa jarasia jūma naɓ ɛjūāne jarrabada zeida. Maɓ jarrabara wārāda zesia Claudio Romanebema boro baside.‡

29 Maɓ carea Jesu ʌjā ɓea Antioquíade duanʌra beɗeɗa ausidaa paratada djabarā Judea druade ɓea itea diabueɗi carea. ʌɗjiza poya diabʌda quīrāca diadiada asidaa.

‡ 11:28 Maɓ Claudiora Romanebema boro basía poa 41neɓa ʌɓa 54ɗaa. Poa 46ɗe Judea druade jarrabada dji cābāyā zesia.

³⁰ Mañ parata jΛΓΛ pepedaacarea Bernabeda Saulo sida edasidaa djabarã bororãmaa ededamãrẽã.

12

Pedro preso badada cawaẽne ãdrada

¹ Mañ ewaride dewara Herodeda jũma judiorã druadebema boroda basia.* Mañ Herodeba djabarãda λCΛΓΛ jidabipeda biẽ obisia.

² Juañ djaba Santiagoda necoba beabisia.†

³ Herodeba unusia judiorãra mañ carea bΛsridasidada. Mañ bẽrã Pedro sida jidabisia. Mãwã osia pañ ãsãbari neẽ bΛ cobada ewaride.‡

⁴ Pedrora jidabipeda preso bΛbisia. Mañbe sordaorãda diecisei edapeða quĩmãrẽ quĩmãrẽ Pedrora bio wagabisia. Herodeba crĩcha basia Pedrora jũmarã quĩrãpita cawa oida judiorã Egip-todeba ãdrapedada quĩrãnebabada ewari jõnacarea.

⁵ Pedrora preso bΛbada dede jida eropanΛmisa djabarãba Æcõrẽa bio iwidi panasidaa idji carebamãrẽã.

⁶ Herodeba cawa oi ewari jũẽboðo diamasi Pedrora sordaorã umé panΛ ãsi cãĩ basia. Carena uméba jã basia. Preso bΛbada dede eda wãbadama dewara sordaorãda nũpanasidaa.

⁷ Mãwã bΛde cawaẽne dadjirã Boro nezoca bajãnebemada Pedromaa zesia. Mañba preso

* **12:1** Mañ Herodera “Agripa dji naãrãbema” abadaa. Ababe nañ Hecho capítulo 12de odja bΛa. Herode dji Droma wiuzaque basia. Judiorã druadebema boro basia poa 41neba aba 44daa. Idji warra sida Agripa trã jarabadjidaa. MañgΛ Agripa odja bΛa Hecho 25:13deba aba 26:32daa. † **12:2** Marco 10:35-40. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. ‡ **12:3** Exodo 12:1-27.

ħabada dera eda ħna nūmesia. Bajānebema nezocaba Pedro orrode tāpeða ħrħmatasia. Maħne jarasia:

-Isabe piradrħdua.-

Cawaēne Pedro jħwade carena jħ ħara ērā ħaesidaa.

⁸ Maħbe bajānebema nezocaba jarasia:

-Bħa cacuade jħ ħara bio trājħdua. Jīrūne jħbari sida jħdua.-

Pedroba māwā ođacarea bajānebema nezocaba jarasia:

-Bħa ħrħ jħbari sida jħpeða mħ caiđu zedua.-

⁹ Ara maħda Pedroro bajānebema nezoca caiđu wāsia, baribħrħ idjia adua ħasia bajānebema nezocaba o ħara wārāda māwā ħħda. Cāimocarada crħcha ħasia.

¹⁰ Māwā ħħde sordaorā dji edaare panħ caita wāyā wāsidaa. Maħare dewararā caita wāyā wānapeda dji dajada wābada jiorro ođama jūēsidaa. Jūēbħdade maħ jiorro ođara iduħa ewa dogosia. Ara maħda ēdrħsidaa. Mīgaē wābħdade bajānebema nezocara Pedro ume ħadada nēħasia.

¹¹ Maħbeħrħ Pedroba cawasia wārāda ēdrħsida. Idjiduħa jarasia: “ħrābħrħ mħa cawasia dadji Boroba wārāda bajānebema nezocada diabuepeða mħra Herode jħwaeđabemada ēdrħ ħħsida. Judiorāba biē o quīrīā panananebemada wārāda ēdrħ ħħsia.”

¹² Pedroba wārāda ēdrħsida cawaside Juaħ Marco papa Maria dedaa wāsia. Maria dede zocārā djabarāba Ācōrēa iwiđi panħda āħaa dji jħre panasidaa.

13 Mañne Pedroba dajadaareba trã ðade nezocawẽrã Rode abadaba acade wãsia caiba trã ða cawaya.

14 Rodeba Pedro bedeara cawasia. Mañ bẽrã ðasridasia baribara eda wãbadara ewaẽ basía. Átebã eda pira wãpeða djabarãa jarasia Pedrora dajada ðada.

15 Mañne jũmarãba Rodea jarasidaa:

-Bãa quĩrãẽ nũma.-

Baribara idjia wãrãana asia. Mañne ãdjirãba jarasidaa:

-Mãẽteara idji bajãnebema nezocada mãwã ða.-

§

16 Mãwã panane Pedroba dajadaareba mã sã trã basía. Ewasidade ãdjirãba unusidaa wãrãda Pedroda mãwã ðada. Abeda cawa crĩchadaẽ basía.

17 Baribara Pedroba jawaba jarasia chupeadamãrẽã. Mañbe jũma nẽbarasia sãwãbara dadji Boroba idjira preso ðadada êdra edasida. Jũma nẽbarapeða jarasia:

-Jũma mãgara Santiagoa, waabema djabarãa bida jaradadua.-*

Mañbe Pedrora mamaaba ãyã wãsia.

18 Anadraside sordaorãba cawadaẽ basía Pedrora sãmaa wãsida. Abeda cawa crĩchadaẽ basía idjaba ne wayasidaa.

19 Herodeba idjira jarabisia, baribara sordaorãba ununaẽ basía. Herodeba ãdjirãa

§ 12:15 Acãra judiorãba crĩchasidaa jũmarãba ara ãdji bajãnebema nezocada eroẽeada. Mañ nezocara ara dji eberã za quĩrãca ðada crĩchasidaa. *

12:17 Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cãpũrãã bedeade Santiago trãra zesia "San Jacobo" isabe jarabarãdeba. Carta Santiago abadara mã Santiagoba basía.

maḷgḷdebemada bio iwidipeda jūma quenabisia. Māwānacarea Herodera judiorā druadeba Cesarea purudaa wāpeda mama dārāsia.

Herode beuda

²⁰ Maḷ ewaride Herodera Tirodebemará ume, Sidoḷnebemará ume biḷa quírū basia. Baribḷḷḷ maḷgḷḷrāba cobadara Herode druade edabadjidāa. Maḷ carea ādjirāra bedea audapeda ābaa wāsidaa idji ume ibiadi carea. Naārā Blasto abadamaa wāsidaa. Maḷ Blastora Herodeare dji droma basia. Maḷne ādjia jara panḷara Blastoa ĩjābidapeda idjideba Herodea bedea djuburiasidaa ibiadi carea.

²¹ Herodeba ḷḷḷda ewaride djio bia quiruda jḷpeda idji buguede chūmesia. Maḷbe ādjirā quírāpita bedeasia.

²² Māwā ḷḷḷde ādjirāba jīgua jarabadjidāa:

–ǰZa bedea ḷḷḷara ēberāéa, ātebḷḷḷ Ḍcōrēa!–

²³ Baribḷḷḷ Herodeba Ḍcōrēa bia bedeadaduāda aē basia. Ara maḷne dadjirā Boro nezoca bajānebemaba idjira cacua biē ḷḷḷasia. Maḷbe idjira quiba co beasia.

²⁴ Maḷmisa djabarāba bedea dadji Boro Jesudebemada tḷmḷara jaradia wāsidaa.† Maḷne zocārāba ĩjāḷda bēḷā yō wāsidaa.

²⁵ Bernabea, Saulo biḷa Jerusaleḷne parata djabarā itea diapedadacarea jēda wāsidaa. Juaḷ Marco abadada edesidaa.

13

Ḍcōrē Jaureba Saulo, Bernabe sida trāna

† **12:24** Bedea dadji Boro Jesudebema. Griego bedede ḷḷ ḷḷḷa “Ḍcōrē bedea.”

1 Djabarã Antioquía purudebema tãena Æcõrẽneba bedeabadada, Critodebema jaradiabada sida beasia. Bernabeda, Sauloda, Lucio Cirenenebemada idjaba Simoõda basia. Simoõ trã ãyãgadara “Dji Pãĩma” abadjidaa. Manaeã sida basia. Idjira Galilea druadebema boro Herode ume ãbaa warisia.*

2 Ewari aba djabarãba ne codaca ewari o panane dadjirã Boroa bia bedeã panasidaa. Mãwã panane Æcõrẽ Jaureba ãdjirãa jarasia:

–Bernabeda, Saulo sida mãã trãsia. Mãã bẽrã ãdjida bãdadua mãã obi bãra odamãrẽã.–

3 Ædjia ne codaca ewari odapeda Æcõrẽa iwidi bãdade ãdji jãwara Bernabe ãrã, Saulo ãrã bida bãsidaa. Mããbe ãdjira diabuesidaa dadjirã Boroba obi bãra ode wãnamãrẽã.

Saulo, Bernabe sida Chipre druadaa wãpedada

4 Ædjira Æcõrẽ Jaureba diabueda bẽrã Seleucia purudea wãsidaa. Mamaãba barcode Chipre morrodaa wãsidaa.

5 Salamina purude jũenapeda judiorã dji jãrebada deza Æcõrẽ bedeãra jaradiasidaa. Ædji carebai carea Juaã Marcoda ãdji ume nãbasia.†

6 Jũma mãã morro dromane pãrrãbãdade Papo purude jũene wãsidaa. Mama judio Barjesu abadada unusidaa. Mãã Barjesura jãibana basia. Sewadeba jarabadjia Æcõrẽneba bedeabarida.

7 Idjira Chipredebema boro Sergio Paulo abadama bãbadjia. Mãã Sergio Paulora crĩcha

* **13:1** *Galilea druadebema boro Herode.* Mããgã Herodera Antipa trã jarabadjidaa. † **13:5** Griego bedeade “Juaã” bã bãã. Idjira Bernabe eberãrãnebema basia. Colosa 4:10.

cawa basia. Ewari aba idjia Bernabera, Saulo sida trãbisia Æcõrẽ bedeada ùrĩ quĩrĩã bada bẽrã.

⁸ BaribΛΛΛ ãdjia jaradia panΛne jãibana Barjesuba sewaada abadjia dji boroba Æcõrẽ bedeara ïjãrãmãrẽã. (Barjesu trãra griego bedeade Elimá abadaa.)

⁹ Maãne Saulora Æcõrẽ Jauredeba basia. (Saulora idjaba Paulo abadaa.) Pauloba Elimámaa bio acΛ nũmepeda nãwã jarasia:

¹⁰ –¡BΛra sewaida bΛa! ¡BΛ sora cadjiruaba bira bΛa! Diauru warra, ¡bΛa ne jũma jipa bΛda quĩrĩãcaa! ¿Cãrẽ cãrẽã ara pichia Æcõrẽ wãrã bedeara sewaada a bΛ?

¹¹ Jããbe dai Boroba idji ΛbΛadeba bΛra cawa oya. Nawena bΛra dauberrea beya. Dãrã ãmãdaura unuẽ baya.–

Ara maãda jãibanaba towa pãisosa bΛda unupeða dauberrea besia. Maãbe bedea djuburiasia bariduaba idji jΛwade jidadapeða careba ededamãrẽã.

¹² Sergio Pauloba maã unuside ãdjia dadjirã Borodebema jaradia panΛra bio bia ùrĩna bẽrã ïjãsia.

Pisidia druadaa wãpedada

¹³ Paulora idji ume nĩna sida Papo purudeba Panpilia druadaa barcode wãsidaa. Mama Pergue purude jũesidaa. BaribΛΛΛ Juaã Marcoba ãdjira amepeda Jerusaleãnaa jẽda wãsia.‡

¹⁴ Perguedebeba dewara Antioquía puruðaa wãsidaa. Maã Antioquíara Pisidia druade bΛa.

‡ **13:13** Maã Juaã Marco jẽda wãnara Pauloba biẽ unusia. Hecho 15:38.

Mama ãnãũbada ewariðe judiorã dji jarebada dede eda wãnapeda chũpanesidaa.

¹⁵ Maãbe dji bororãba Æcõrẽ leyðebemada idjaba Æcõrẽneba bedeabadaba ðapedaðaðebema sida jĩgua lesidaa. Maãbe aßada Paulo, Bernabe chũpanamaa nãwã jaraðe wãbisidaa:

–Djabarã, bãrãba dai carebaði carea bedeada eropanabara, jaraðada.–

¹⁶ Maãne Paulora piradrapeda jawaba jarasia jũmarãda chupeaðamãrẽã. Maãbe jarasia:

–Achirã Israelðebema idjaba judiorãẽ Æcõrẽ waya bearã, ùrĩnada:

¹⁷ Israel Æcõrẽba dadji drõã naẽnabemarãda edasia. Ædjirã Egipto druade aĩbemarã quĩrãca panasidaðe Æcõrẽba puru dromada yõbisia. Maãbe idji abababa Ædjirãra Egipto druadebemada ãdra enesia.¶

¹⁸ Mãwãnacarea Ædjirãba ãjũã põãsa ewaraga ðaðe biẽ obðara Æcõrẽba cuarenta poa droa ðasia.*

¹⁹ Maãbe Canaaã druade Æcõrẽba siete puru poyabipeda Ædji ãjũãda dadji drõã naẽnabemarãa diasia.†

²⁰ Egiptodaa wãpedaðaðeba aba Ædji ãjũã edaðaðaðaa 450 poa ðasia.‡

Mãwãnacarea Æcõrẽba idji purua Ædji ãdra ðabadarãda diabadjia aba Æcõrẽneba bedeabari Samuel ewaridaa.¶

¶ **13:17** Exodo 1:7; 12:51. * **13:18** Droa ðasia. Griego bedeade ãcara cartade ðá ðaa “waga ðasia.” Numero 14:34. † **13:19** Josue 11:15-23. ‡ **13:20** Griego bedeade maãba idjaba jara ðaa: “Maãbe 450 poa Æcõrẽba idji purua Ædji ãdra ðabadarãda diabadjia.”

¶ **13:20** Jucee 2:16-19.

21 Mañ ewaride ãdjirãba Æcõrëa bedeã djuburi-asidaã ãberã aba ãdjirã boroda ßamãrëã. Mañ careã Æcõrëba Quis warra Saulda ßasia.* Mañ Saulora Benjamiãneba yõna basía. Cuarenta poã israelerã boroda ßasia.

22 Barib_{ΛΓΛ} Æcõrëba Saulora ãyã ßapedã Davida ßasia ãdjirã boroda ßamãrëã. Davidebemada Æcõrëba nãwã jarasia: “Mãa Jesé warra Davida bia unu ßaa. Mãa obi quĩrã ßara idjia jũma oya.”†

23 Mañbe Æcõrëba naëna jaraða quĩrãca osia. Idjia Davideba yõpedadãdebemada aba ßasia israelerã Êdr_Λ Edabarida ßamãrëã.‡ Mañ ãberãra Jesua.

24 Mañ Jesu zeĩ naëna Juaãba jũma israelerãa jaradia ßasia ãdji cadjirua igaradãpedã Æcõrëmaa zedamãrëã. Mãwã obãdara idjia doeda borocuebadjia.

25 Idji beui ewari caita ßaside Juaãba jarasia: “Bãrãba mãra ¿caida crĩcha pan_Λ? Mãra Æcõrëba êdr_Λ edabari diai jaraðaã.Š Barib_{ΛΓΛ} mã caidu zeb_{ΛΓΛ}ada mã cãyãbara dji dromaara ßaa. Idjia jĩrũne jã ßa ãrãĩ careã mãra bia ßaã.”*

26 Achirã Abrahaãneba yõpedadarã, judiorãé Æcõrë waya ßea, Æcõrëba dadjirãa mãã bedeã dadji êdr_Λ edaidebemada diabuesia.†

27 Jerusaleãnebemaba, ãdji bororã bida Jesura dadji Êdr_Λ Edabarida cawadaẽ basía. Æcõrëneba bedeabadaba ßapedadara ãnãũbada ewariza jĩgua

* **13:21** 1 Samuel 8:1-9; 10:23-25. † **13:22** 1 Samuel 13:14; Salmo 89:20; Isaía 44:28. ‡ **13:23** 2 Samuel 7:12-16; Salmo 132:11-13,17. Š **13:25** Juaã 1:20. * **13:25** Luca 3:16. † **13:26** *Dadjirãa*. Griego bedeade _ΛCA_ΓΛ cartade ß_Λ ßaa: “Bãrãa.”

lebadamĩna idjidebema bΛpedadada cawadaẽ basía. AtebΛrΛ Jesu beabisidade maλ bedeaba jara bΛra wārāda osidaa.

²⁸ Ni cārẽ cadjirua odara ununaẽmĩna ādjirāba Pilatoa jarasidaa beamārẽã.

²⁹ Ācõrẽ cartade idji beadidebema bΛpedada jũma māvānacarea idjira crudebemada uɗaa bΛdapeda tΛbarisidaa.

³⁰ BaribΛrΛ Ācõrẽba idjira ĩrēbabisia.

³¹ Māvānacarea Jesuba idji ume Galileadeba Jerusaleλnaa wāpedadarāa ara idjida barima zocārā unubisia. Idi maλ ēberārāba idjidebemada jũma israelerāa bedeaba panΛa.

³²⁻³³ Ara maλ quĩrāca daiba naλ bedeaba biada jara panΛa: Ācõrera dadji drõã naēnabemarā ume bedeaba bΛsia idjaba dadjirā, ādjirāneba yõpedadarā ewaride maλ bedeaba bΛɗara jũma osia. Jesura ĩrēbabisia salmo umēbemane bΛ bΛ quĩrāca.‡ Nāvā jara bΛa: “BΛra mλ Warraa. Idi bΛra mλ Warraada abΛrΛa.”§

³⁴ Ācõrẽba Jesura beu badada ĩrēbabisia waa beurāmārẽã. Maλnebemada idji cartade nāvā jarasia: “Mλa Davia carebai jaradara bārā ume wārāda oya.”*

³⁵ Maλ carea dewara salmone naλda jara bΛa: “Mλ, bΛ nezoca jipa bΛra bΛa idu berawabiẽa.”†

‡ **13:32-33** *Arēbabisia.* Maλ bedeaba idjaba jara bΛa Ācõrẽba idji Warrara naλ djara edamārẽã jaradadebemada. § **13:32-33** Griego bedeade bΛ bΛa “idi mλra bΛ zeza basía.” Salmo 2:7. Maλ salmoba bedeaba bΛa Ācõrẽba idji Warrara israelerā Boroda bΛdadebemada. * **13:34** Isaía 55:3. † **13:35** Salmo 16:10.

³⁶ Davi zocai baside Ācōrēba idjideba osia idjia quĩrĩã bada quĩrãca. Mañbe Davira jaidapeda t̄barisidaa idji drõenabemarã t̄baripedadama. Mañne idjira berawasia.

³⁷ Barib̄̄̄ Ācōrēba ãrēbabidara berawaẽ basía.

³⁸⁻³⁹ Mañ bẽrã djabarã, nañḡada cawadadua: bãrãba cadjirua obadara Ācōrēba Jesudeba quĩrãdoaya. Moise ley ãjã o pan̄ carea Ācōrēba bãrãra jipa pan̄ana acaa. Barib̄̄̄ jũma Jesu ãjãbdara Ācōrēba jipa pan̄ana abaria. Mañdr̄ã bãrãa jara pan̄a.

⁴⁰ Quĩrãcuíta beadadua Ācōrēneba bedeabadaba b̄apedadada bãrã ume mãwãrãmãrẽã. Nãwã b̄sidaa:

⁴¹ Ācōrēba jara b̄ igara bearã, jac̄adadua! ¡Dauperadadua! ¡Beudadua!

Mãa bãrã ewaride ne minijĩchiada oya.

Mañra ab̄̄ba bãrãa jarab̄̄̄ sida ãjãnaẽa.‡

⁴² Paulo, Bernabe sida judiorã dji j̄rebada dedeba ãdr̄bdade ãberãrãba bedea djuburiasidaa dewarabema ãnãũbada ewaride bida mañnebemada bedeadamãrẽã.‡

⁴³ Dji j̄re panana wãside zocãrã judiorãba, judiorã crĩcha ãpẽbada bida Paulora, Bernabe sida ãpẽsidea. Ādjia mañ ãberãrãa bio jarasidaa Ācōrēba idji biadeba ãdjirã careba b̄ada ãjã pananamãrẽã.

⁴⁴ Dewarabema ãnãũbada ewaride purura berara jũma ãbaa dji j̄residaa Ācōrẽ bedea ãrĩni carea.

‡ 13:41 Habacuc 1:5. § 13:42 Ëberãrãba. Griego bedeade ãc̄ãã cartade b̄̄ b̄a “judiorãẽ beaba.”

45 BaribΛΓΛ judiorã bororãba ëberãrã cãbana unusidade soðe bië duanesidaa. Pauloða jaradia ðΛðe ãdjirãba sewaaða abadjidaa idjaba Paulodebemada bië bedeabadjidaa.

46 Mañne Pauloða, Bernabe bida ne wayaa neë ãdjirãa jarasidaa:

-Wãrãda daiba bãrãa Æcõrë bedeara naãrã jaradida panasidaa. BaribΛΓΛ bãrãba igara panΛ bãrã idjaba bãrãmaarã ewariza Æcõrë ume zocai ðaida bië ðΛ bãrã, daiba judiorãéa jarade wãnia.

47 Daiba mãwã odamãrëã dadjirã Boroba nãwã jarasia:

Mãa ðΛra ãnaa quĩrãca ðΛsia judiorãéba mãnebemada cawadamãrëã.

ÞΛa jũma nañ ëjũãne ðearãa cawabiya mãa ëðrΛ edaidebemada.*

48 Judiorãéba mãñ ùrĩsidade ðΛsriðasidaa. Ara mãða dadjirã Boro bedeadebemada bia bedeasidaa. Mañne Æcõrëba ewariza idji ume zocai beadi carea ðΛðarãba ïjãsidaa.

49 Mañbe dadjirã Boro bedeara jũma mãñ druade jarasidaa.

50 BaribΛΓΛ judiorãba Æcõrë waya ðea wërãrã dji dromarãa, umaquĩrã dji dromarãa bida jarasidaa Paulo, Bernabe sida bië odamãrëã. Mãwã ãdji purudebemada ãyã jΛretasidaa.

51 Mañne Pauloða Bernabe bida purudebema pora ãdji jĩrũnebemada jãrãpetasidaa unubidi carea Æcõrëba cawa oida. Mañbe Iconio puruðaa wãsidaa.

* 13:47 Isaía 49:6.

52 BaribΛΓΛ Jesu ĩjã bea mañ Antioquíade panΛra bio ɓΛsrida panasidaa idjaba Ācōrē Jauredeba panasidaa.

14

Iconio purude panana

1 Iconio purude ādjia obada quĩrãca Paulora Bernabe sida judiorã dji jΛrebada dede edaa wãsidea. Ādjia jaradia panΛ carea zocãrã judiorãba griegorã bida Jesura ĩjãsidea.

2 BaribΛΓΛ judiorã Jesu ĩjãé beaba judiorãéa djabarãnebemada biē crĩchabsidea.

3 Mãwãmĩna Paulora Bernabe sida mama dãrã panasidaa. Dadjirã Boroba careba ɓada sodeba ĩjã panΛ bẽrã idjidebemada ne wayaa neē jara-diabadjidaa. Mañne dadjirã Boroba ādjia ΛɓΛada diasia ne ununacada odamãrẽã. Mãwã cawabisia idji biadebema ādjia jaradia panΛra wãrãda.

4 BaribΛΓΛ mañ purudebemarãba awara awara crĩcha beasia. ΛcΛΓΛ Pauloare, Bernabeare bida panasidaa, mañne ĩcΛΓΛ judiorãare panasidaa.

5 Mañne judiorãda, judiorãé sida dji purudebema bororã ume bedea ausidaa Paulo, Bernabe sida mōgaraba tabari beadi carea.

6 BaribΛΓΛ Pauloba, Bernabe bida mañ cawasideade Licaonia druadaa mĩrũ wãsidea. Litra puruđaa, Derbe puruđaa bida wãsidea. Jũma mañ Licaonia druade pΛrrΛa wãsidea.

7 Mama ādjia bedea bia Jesudebemada jarabad-jidaa.

Listra purude panana

8 Lистра purude ēberã jĩrũ biē ðada ðasia. Mãwã topedaða bērã poya nĩbaca basía.

9 Mã ãberãba ũrĩ chũmasia Pauloba Jesudebema bedeða ðada. Pauloba idjimaacabaraðe cawasia idjia wãrãða ĩjã ðada Jesuba idjira poya biabida.

10 Mã bērã Pauloba idjía jĩgua jarasia:

-ĭPiradrãdua! ĭãta nũmedua!-

Ara mãða idjira ãta jãdrãpeda nĩbaðe wãsia.

11 Pauloba oda unusidade mã purudebemarãba licaonia bedeðe jĩgua jara duanesidaa:

-ĭÃcõrēða umé dadjirãmaa ēberã quĩrãca eða zesidaa!-

12 Ādjirãba jarasidaa Bernabera ādji ācõrē droma Zeuda idjaba Paulora ādji ācõrē Hermeda, idjira dji bedeða jarabari bērã.*

13 Lистра puru quĩrãpe ādji ācõrē Zeu de dromada ðasia. Mamaaba Zeu sacerdoteba pacada, nepõnõ sida dji purude eða wãbadamaa enesia. Idjia, puru ume Paulo, Bernabea biða mã pacara babue dia quĩrã panasidaa.

14 Baribara Jesuba diabueða Bernabea, Paulo biða mã cawasidade ādjia cacuaðe jã panara cõãcuadapeða ēberãrã tãena pira wãnapeda nãwã jĩgua jarasidaa:

15 -Achirã, ĭcãrē cãrã jãwã o pan? Daira ācõrēã. Daira ēberã, bãrã quĩrãca. Bãrã jarade ze panã na ĩcõrē siriē ðeða igaraðepeða Ācõrē

* **14:12** *Zeus, Herme*. Latĩ bedeðe ādji ācõrē Zeura Júpiter abadaa. Ādji ācõrē Hermera Mercurio abadaa. Griegorã crĩchade mã Hermera ādji ācõrē ðe carea dji bedeða jarabari basía.

zocai bΛdrΛ ïjānamārēã. MaλgΛ Ācōrēba bajāda, ējūāda, pusada, ne jūma ādjide nūmΛ sīda osia.

¹⁶ Naēna Ācōrēba idji adua bea purua ara ādjia o quĩrĩã panΛda idu obībadjia.

¹⁷ Māwāmīna ewariza bia o bΛdeba idjia cawabi bΛa idjira wārāda bΛda. Idjia bajāneba cueda zebībaria idjaba néuda zaubībaria. Māwā idjia dadjirāra jāwūã ne cobībaria idjaba sođe bΛsrīdabībaria.-

¹⁸ Pauloba Bernabe biđa māwā jara panasīdamīna maλ ēberārāba berara ādjia pacara babue diasīdaa.

¹⁹ Līstrade panΛne λcΛrΛ judiorā Antioquía purudebemada, Iconio purudebema sīda jūēsīdaa.† Ādjirāba Līstradebemarāa Paulodebemada biē crīchabīsīdaa. Maλ carea jūmarāba Paulora mōgaraba tabari jīdasīdaa. Idjira beusīda crīchāsīda bērā errebari ededapeda puru dajada batabuesīdaa.‡

²⁰ Maλbe Jesu ïjā beaba Paulora jūrānapeda acΛ panasīdaa. Māwā panΛne idjira piradrΛsia. PiradrΛpeda jēda puruđaa wāsīa. Nurēma Bernabe ume Derbe puruđaa wāsīdaa.

Siria druade bΛ Antioquíadaa jēda wāna

²¹ Derbe purude Pauloba, Bernabe biđa beđa bia Jesudebema jarasīdade zocārāba ïjāsīdaa. Māwānacarea Līstra puruđaa, Iconio puruđaa, Pisīdia druade bΛ Antioquíadaa biđa jēda wāsīdaa.

²² Puruza djabarāra carebabadjīdaa Jesuda biara ïjānamārēã. Ādjia Jesu ïjā panΛra

† **14:19** Maλ Antioquíara Pisīdia druade bΛa. Hecho 13:44-51de. Iconio. Hecho 14:1-6de. ‡ **14:19** 2 Corinto 11:25.

igarañamãrẽã nãwã jarabadjidaa: “Ãcõrẽda dadjirã Boroda ðΛðibΛrΛ nañ ëjũãne bio bia mĩgadia.”

²³ Puruza djabarã tãena ãcΛrΛ ðΛsidaa dji bororãda ðeadamãrẽã. Mañbe Ãcõrẽa iwididapeda, ne codaca ewarida odapeda dadjirã Boro ïjã panΛra idji jΛwade ðΛsidaa.

²⁴ Mãwãnacarea Pisidia druadeba Panpilia druade jũene wãsidaa.

²⁵ Ãcõrẽ bedea Pergue purude jaradiadapeda Atalia purudaa wãsidaa.

²⁶ MamaΛba barcode Siria druade ðΛ Antioquiadaa jẽda wãsidaa ãdjia ode wãpedadara jũma opedada bãrã. MañgΛ purudeba djabarãba ãdjira naãrã diabuesidaa Ãcõrẽba quĩrã ðΛra odamãrẽã idjaba Ãcõrẽ jΛwade ðΛsidaa idji biadeba carebamãrẽã.

²⁷ Jũenapeda djabarã ume ábaa dji jΛresidaa. Mañne nẽbΛrΛsidaa jũma Ãcõrẽba ãdjideba odada. Jarasidaa sãwã Ãcõrẽba osida judiorãé bida Jesura ïjãnamãrẽã.

²⁸ Mama Jesu ïjã ðea ume dãrã panesidaa.

15

Jesu ïjã bea Jerusaleãne dji jΛrepedada

¹ Mañ ewaride ãcΛrΛ Judea druadebemarãda Antioquia purudaa wãsidaa. Mama ãdjia djabarã judiorãéa jaradia panesidaa Moiseba ðΛda quĩrãca umaquĩrã cacuada wẽãgodaẽbΛrΛ, Ãcõrẽba ëdrΛ edaẽda.*

* 15:1 *Genesis 17:12.*

² Mañ carea Paulora, Bernabe sida ãdjirã ume bio caicayasidaa. Mañbe djabarãba Pauloda, Bernabeda, dewararã sida Jerusaleãnaa diabuesidaa mañnebemada Jesuba diabuedarã ume, djabarã bororã ume bida ãbaa bedeadamãrẽã.

³ Djabarã Antioquiãdebemaba diabuesidade ãdjirãra Penicia druade, Samaria druade bida parrla nĩbasidaa. Puruza nẽbãrsidaa sãwã judiorãẽba ãdji crĩcha drõãra igaradapeda Jesuda ãjãsidada. Mañ bedea ãrĩsidade jũma djabarãra bãsridasidaa.

⁴ Jerusaleãne jũesidade Jesuba diabuedarãba, djabarãba, dji bororã bida ãdjirãra bia edasidaa. Mañne Pauloba, Bernabe bida jũma ãcõrẽba ãdjideba judiorãẽ tãena odada nẽbãrsidaa.

⁵ Baribãrlã ãcãrlã pariseorã Jesu ãjã beaba ãta nũpanenapeda jarasidaa:

-Jũma djabarã judiorãẽra cacua wẽãgodida panla. ãdjirãra jaradiadida panla ãcõrẽba Moisea diada leyra ãjã odamãrẽã.-

⁶ Mañnebemada bedeadĩ carea Jesuba diabuedarãra djabarã bororã ume ãbaa dji jãresidaa.

⁷ Dãrã bedeadãdade Pedrora piradrãpeda jãrsia:

-Djabarã, bãrãba cawa panla bãrã tãena ãcõrẽba mãda naãrã edasida judiorãẽã jaradiamãrẽã.† Mañne dãrãbãrlã judiorãẽba bedea bia Jesudebemada ãrĩnapeda ãjãsidada.

⁸ ãcõrẽba jũmarã sora cawa bãa. Mañ judiorãẽba ãjãsidade ãcõrẽba cawabisia ãdjirãra bia edasida.

† 15:7 Hecho 10:1-43.

Idji Jaurera ãdjirãa diasia dadjirãa naëna diada quĩrãca.‡

⁹ ãcõrẽba dadjirãara ãdjirã ume quĩrã awara oë basía. ãdjia ãjãside ãdji sora sãgãsia.

¹⁰ Bãrãba ¿cãrẽ cãrẽã ãcõrẽba cawabidara igara panã? ¿Idjia sãwã oi cawaya mãwã panãca? ¿Cãrẽ cãrẽã dadjirãba, dadji drõãenabemarã biãa poya odaë baãda ãdjirãa obi quĩrã panã?

¹¹ Dadjirãba ãjã panãa dadji Boro Jesuba idji biãdeba dadjirãara, ãdjirã sida ëdra edasida.-

¹² Mãne Bernabeba Paulo biãa nẽbãrãsidea ãcõrẽba ne ununacada ãdjideba judiorãë tãëna osida. Mãba cawabisia idjira ãdji ume bãda. Mãne jũmarãba chupea ãrã duanasidaa.

¹³ Mã nẽbãrãpedãacarea Santiagoba jarasia:§ -Djabarã, mã bedeara ãrãnãdua.

¹⁴ Simoãba dadjirãa nẽbãrãsia ãcõrẽba judiorãë crãcha bãdeba ãdjirãara edasida idji purudebemada beãdamãrẽã.

¹⁵ Simoãba jaraãara ãcõrẽneba bedẽabadaba bãpedãa quĩrãca bãa. Nãwã bã bãa:

¹⁶ Mãwãnacarea mãra wayacusa zeya Davi jãwaeda bãda ãrã bãda bia oi carea.

Daviba pe erobaãara wayacusa mãa bia bãya.

¹⁷ Mãwã waabema ëberãrãba, judiorãë mãa edaãarãba mãra jãrããia.

¹⁸ Dadjirã Boroeba mãwã jara bãa. Idjia drõã naënaãba jũma mãgãra ebuda cawabi bãa.*

‡ 15:8 Hecho 10:44-47. § 15:13 Mã Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cãpũrã bedẽade Santiago trãra zesia "San Jacobo" isabe jarabãrãdeba. Carta Santiago abadara mã Santiagoba bãsia. * 15:18 Amos 9:11-12.

19 Mañ carea m̄lmaarã dadjirãba judiorãé Ācõrẽ ïjãbɔdara m̄iã sēniẽ panɔa jũma dadji judiorã ley ïjã odamãrẽã.

20 Baribɔɔɔ cartade bɔdida panɔa jɔwaba oda ãcõrẽa nedjara diadara codiẽ panɔda, audua nĩbadiẽ panɔda, animarã otrãjɔ beadara codiẽ panɔda, idjaba oa sida codiẽ panɔda.

21 Mãwã odiẽ panɔa dadji drõã naẽnabema ewarideba Ācõrẽba Moisea diada leyra puruza jaradiabada bẽrã. Anãũbada ewariza mañ leyra dadji judiorã dji jɔrebada deza ïjgua lebadaa.–

22 Mañ crĩchara Jesuba diabuedarãba, djabarã bororãba, jũma djabarã bida bia ùrĩsidaa. Mañ bẽrã ãcɔɔɔ edasidaa Paulo ume idjaba Bernabe ume Antioquĩadaa wãnamãrẽã. Silada, Juda Barsabá abada sida edasidaa. Ādjira djabarã tãena dji dro-marã basía.

23 Ādjirã ume cartada nãwã bɔɔ diabuesidaa:

Jesuba diabuedarãba, djabarã bororãba, jũma djabarã bida nañ cartara bɔbɔdaa djabarã judiorãé Antioquía purudebema itea, Siria druadebema itea, Cilicia druadebema itea bida. Dairãba quĩrĩã panɔa bãrãra bia pananida.

24 Dairãba ùrĩsidaa ãcɔɔɔ eberãrãda namaɔba bãrãmaa wãnapeda ādjia jaradia panɔ carea bãrãra bio sopuadapeda abeda cawa crĩchadaẽ panesidada.† Baribɔɔɔ mañ eberãrãra dairãba diabuedaẽ basía.

25 Mañ carea ābaa dji jɔredapeda jũmarãba crĩchasidaa ãcɔɔɔ djabarãda edadapeda bãrãmaa

† 15:24 Griego bedeade ãcɔɔɔ cartade nañ sida bɔɔ bɔa: “Ādjia jaradia panɔa bãrãra cacua wẽãgoɔida panɔda idjaba judiorã ley jũma odida panɔda Ācõrẽba eɔɔɔ edamãrẽã.” Hecho 15:1,5.

diabuedida. Ādjira dadjia quĩrĩã pan^Λ djaba Bernabe ume, Paulo ume bida wãnia.

²⁶ Minijĩchiade pan^Λne bida Bernabeba, Paulo ume dadjirã Boro Jesucritoba quĩrĩã b^Λda o panabaria.

²⁷ Dairãba Judada, Sila sida diabueb^Λdaa. Mañ djabarãba daiba nañ cartade b^Λb^Λda quĩrãca jaradia.

²⁸ Ācõrẽ Jauremaarã, dairãmaa bida bia b^Λa jũma dai judiorã leyra bãrãa õgo ãjã obidaẽda. Ababe na^Λg^Λda ãjã obidia:

²⁹ j^Λwaba oda acõrẽa nedjara diadara codiẽ pan^Λa, oa sida codiẽ pan^Λa, animarã otrãjã beadara codiẽ pan^Λa, idjaba audua nĩbadiẽ pan^Λa. Jũma ma^Λg^Λda ãjã osidara bia panania. Waaẽa. Bia beadadua.

³⁰ Mañbe ãdjia diabuepedadarãra Antioquia puradaa wãsidaa. Jũenapeda jũma djabarãda abaa trãnapeda mañ cartara diasidaa.

³¹ Djabarãba mañ cartara jĩgua ledapeda bio b^Λsridasidaa ãdjirã crĩchara biabida bẽrã.

³² Judara, Sila sida Ācõrẽneba bedeabadarã basia. Mañ bẽrã ne zocãrã jarasidaa djabarãba biara ãjãnamãrẽã idjaba zarea pananamãrẽã.

³³ Judara, Sila sida mama dãrã pananapeda djabarãba ãdji diabuepedadamaa jẽda bia wãbisidaa. [

³⁴ Barib^Λr^Λ Silaba crĩchasia biara b^Λda Antioquiade beida.]‡

³⁵ Mañne Paulora Bernabe sida Antioquiade panesidaa. Ādjia, zocãrã djabarã bida dadji Boro

‡ 15:34 Griego bedeadẽ ^Λc^Λr^Λ cartade mañ versículora neã.

bedeara jaradia panasidaa idjaba bedea bia Jesudebemada ebuða jarabadjidaa.

Paulo Bernabe umebemada awara wãna

³⁶ DãrãbΛΓΛde Pauloba Bernabea jarasia:

–Puruza dadji Boro bedea jaradia pananamaa wayacusa wãnaa djabarã sãwã duanΛ cawadi carea.–

³⁷ Mañne Bernabeba Juañ Marcoda ãdji ume ede quĩrĩã basia.

³⁸ Naãrã wãside de mañ Juañ Marcoba Panpilia druade ãdjira amepeda jẽda wãsia. § ãdji ume nocoðaa jaradia de wãé basia. Mañ carea Paulomaarã bié basia Juañ Marcora wayacusa edeida.

³⁹ Paulora Bernabe ume mañ carea caicayadapeda awara wãsidea. Bernabeba Marcora edapeda barcode Chipre druadaa wãsidea.

⁴⁰ Mañne Pauloba Silada edasia idji ume wãmãrẽã. Djabarãba ãdjira dadji Boro jΛwade bΛsidea idji biadeba carebamãrẽã.

⁴¹ MañbebΛΓΛ wãsidea. Siria druade, Cilicia druade bida pΛrrΛabΛda de puruza djabarãra carebabadjidaa dadji Borora biara ijãnamãrẽã.

16

Timoteo Paulo ume nĩbada

¹ Mañne ãdjira Derbe puruðaa wãsidea. MamaΛba Litra puruðaa wãsidea.* Mama Jesu ijã bΛ Timoteo abadada basia. Timoteo papara

§ 15:38 Hecho 13:13. * 16:1 Paulora Bernabe ume naéna mañ umébema puruðaa wãsia. Hecho 14:6-23.

judio basía; Jesuda ñjã basia. Idji zezara griego basía.

² Djabarã Listradebemaba, Iconio purudebema bida mañ Timoteodebemada bia jarabadjidaa.

³ Mañne Pauloba Timoteora ede quĩrĩã basia. BaribΛΓΛ jũmarãba cawa panasidaa Timoteo zezara griegoda. Mañ carea Pauloba Timoteora cacua wẽãgosia judiorã mañ druade beaba idjidebemada biẽ crĩcharãnamãrẽã. MañbeβΛΓΛ wãsidaa.

⁴ Adji wãβΛda puruza jarasidaa Jesuba dia-buedarãba, djabarã bororã Jerusaleñne beaba cartade βΛpedadara djabarãba ñjã o pananamãrẽã.†

⁵ Mãwã djabarãba dadji Borora biara ñjãsidaa idjaba ewariza cãbanaara yõ wãsidaa.

Pauloba Macedoniane bema ãberã ununa

⁶ Pauloda idji ume nĩna sida Prigia druade, Galacia druade bida pΛrrΛa wãsidaa Æcõrẽ Jaureba bedea Jesudebemara Asia druade idu jarabidaẽ bẽrã.

⁷ Misia druade jũẽne wãsidade crĩchasiidaa Bitinia druadaa wãnida, baribΛΓΛ Jesu Jaureba mamaa bida idu wãbiẽ basía.‡

⁸ Mañ bẽrã Misia druade wãyã wãnapeda Troa purudaa jũẽne wãsidaa.

⁹ Diamasi Pauloba cãimocara quĩrãca unusia ãberã Macedonia druadebemada ãta nũmΛda. Mañ ãberãba Paulo nãwã bedea djuburiasia: “Macedonianaa dairã carebade zedua.”

¹⁰ Pauloba mañda ununa bẽrã daiba cawasidaa Æcõrẽba दौरα trã basida bedea bia Jesudebemada

† 16:4 Hecho 15:23-29. ‡ 16:7 Jesu Jaure. Griego bedeadẽ λCΛΓA cartade βΛ βΛα “Æcõrẽ Jaure” wa ababe “Jaure.”

Macedonia debemará jaradamaréa. Ara maída wāni carea panesidaa.

¹¹ Troadeba jipa wānapeda Samotracia morrode wibarisidaa. Nurēma Neápoli purude jūesidaa.

¹² Mamaaba Pilipo purudaa jírūba wānapeda mama dārāsidaa. Maí purura Macedonia druade puru droma basía. Romanorāda mama panabadjidaa.

¹³ Anāūbada ewaride दौरa puru dajadaa wānapeda doedaa wāsidaa. Crīchāsidaa mama judiorāba Ācōrēa iwidibadada. Wābādade wērārāda ābaa dji jare duanda unusidaa. Egode chūpanenapeda daiba ādjirāa bedesidaa.

¹⁴ Maí wērārānebemada aba Lidia abadjidaa. Idjira Tiatira purudebema basía. Wua pursupursuada nēdobuebadjia. Maí judioē wērāba Ācōrēa waya basia. Dadji Boroba idji sođe tāna bērá Pauloba bedea bāra Lidiaba quírācuíta ūrīpeda ĩjāsia.

¹⁵ Lidia, jūma idji dedebemará sida borocuesidade dairāa bedea djuburiasia idji dede panenamārēa. Nāwā jarasia:

–Bārāmaa māa wārāda dadjirā Boroda ĩjāsibāra, mā dede panane zedādua.–

Māwā दौरa idji dede panebisia.

¹⁶ Ewari aba Ācōrēa iwidibadamaa wābādade daiba nezocawērā jai bara bāda unusidaa. Maí wērāba dji jaidēba jarabadjia cārēda sāwāida. Maíneba idji bororāba bio parata edabadjidaa.

¹⁷ Maí wērāra Paulo caidu, dai caidu bida zebārade ara pichia jīgua jarabadjia:

-¡Nañ ëberãrãra Æcõrẽ dji Dromaara bΛ nezo-carãa! Ædjia bãrãa jara panΛa sãwã mañ Æcõrẽba ëdrΛ edabarida.-

¹⁸ Idjia ewari zocãrã mãwã jĩgua jara nĩmi bẽrã Paulora sësia. Idjima aΛpeda dji jaia jarasia:

-Mãa Jesucrito trãneba bía jaraya: nañ wẽrãnebemada ãyã wãdua.-

Ara mañda dji jaira ëdrΛsia.

¹⁹ Mañne nezocawẽrã bororãba cawasidaa idjideba waa parata edadaẽda. Mañ carea Paulora, Sila sida jidadapeda puru bororãmaa edesidaa.

²⁰ Dji cawa obadarã quĩrãpita nũmΛnapeda jarasidaa:

-Za panΛ judiorãba dadjirã purura quĩrũbiga panΛa.

²¹ Dadji romanorãba o cara panΛda ãdjia jaradia panΛa.-

²² Mañne jũma dji arima duanΛba Paulora, Sila sida orra edasidaa. Mãwã duanΛne dji cawa obadarãba ãdjia cacuade jã panΛra wẽãbidapeda bacuruba ubisidaa. §

²³ Bio udapeda preso bΛsidaa. Dji preso bea wagabaría jarasidaa bio wagamãrẽã.

²⁴ Ara mañda preso bea wagabariba Paulora Sila sida preso bΛbada dede eduara bΛde bΛpeda ãdji jĩrũra chicharode catΛ nũmasia.

²⁵ Ariquẽtra babΛrΛde Pauloba Sila bida Æcõrẽa iwidi panasidaa idjaba idjia trãã panasidaa. Mañda waabema preso beaba ùrĩ panasidaa.

²⁶ Cawaẽne de uremiada wãsia. MañgΛba preso bΛbada dera dji cãbãyã uresia. Jũma eda wãbadara

§ 16:22 2 Corinto 11:25.

ewacuasia. Preso bea jã ðà carena sida jũma êrã ðaecuasia.

²⁷ Maãne preso bea wagabarira ãrãmasia. Eða wãbada ewa nũmea unuside crĩchasia preso beara jũma mĩrũ wãbãrãsidada. Maã carea idji necoda êũta edasia iduba beui carea.

²⁸ Baribãrã Pauloba jĩgua jarasia:

–Bãduba beurãdua. Dairãra jũma nama duanã.–

²⁹ Maãbe preso bea wagabariba ãbĩrãda enebipeða Paulo, Sila panãmaa isabe edaa wãsia. Ne wayaaba cacua ure nũmãba ãdji jĩrũ caita ðarru cobesia.

³⁰ Maãbe ãdjira dajadaare edepeða iwidisia:

–Achirã, mãa ¿cãrẽda oida ðà ãcõrẽba mãra êdrã edamãrẽã?–

³¹ ãdjia panusidaa:

–Bãa, ðã ãberãrã biða dadji Boro Jesucritoda ãjãnibãrã, idjia bãrãra êdrã edaya.–

³² Maãbe dadji Boro bedeara idjía, jũma idji dedebemarãa biða jarasidaa.

³³ Ara maã diamasi preso bea wagabariba ãdji djara cõãpedadara sãgãsia. Mãwãnacarea idjira, jũma idji dedebemarã sida borocuesidaa.

³⁴ Paulora, Sila sida idji dedaa edepeða ne cobisia. ãcõrẽ ãjãpedada bãrã idjira, idji dedebemarã sida bio ðãsrĩdasidaa.

³⁵ Nurẽma dji cawa obadaba zarrarãda preso wagabarimaa nãwã jarade diabuesidaa:

–Paulora, Sila sida êdrã ðãdua.–

³⁶ Maãbe preso bea wagabariba Pauloa jarasia:

–Dji cawa obadaba bãrãra êdrã ðãbisidaa. Maãba necai wãnadua.–

³⁷ Baribãrã Pauloba dji zarrarãa jarasia:

-Daira romanorã bẽrã baridua carea preso ðacara panasidaa. Baribaꝛã ãdjia daia bio iwiðidaẽ jũmarã quĩrãpita ubidapeda preso ðasidaa. Maãda ¿daira chupea ãdrã ðãbidica? ¡Mãwãéa! ¡Ãdjidã zedida panãa dai ãdrã ðãdi carea!-

³⁸ Pauloba jaraðara zarrarãba dji cawa obadarãa jarade wãsidea. Idjaba jarasidaa Paulora, Sila sida romanorãda. Maã ãrĩsidea dji cawa obadarãra ne wayasidaa.

³⁹ Ara maãda ãdjimaa wãnapeda quĩrã djuburia iwiðisidaa ãdjia opedaðara quĩrãdoadamãrẽã. Maãbe ãdrã ðãðapeda beðea djuburiasidaa purudebemada ãyã wãnamãrẽã.

⁴⁰ Paulo, Sila sida preso panana ãdrãpedaðacarea Lidia deðaa wãsidea. Djabarã ume dji jãredapeda ãdjirã ume beðeasia dadji Borora biara ãjãnamãrẽã. Maãbebãrã wãsidea.

17

Tesalonica purude quĩrũbucapedada

¹ Paulora, Silara, ãdji ume nãna sida Anpipoli purude, Apolonia purude bida wãyã wãnapeda Tesalonica purude jũene wãsidea. Mama judiorã dji jãrebada deda ðasia.

² Pauloba obari quĩrãca judiorã ume dji jãrede wãsia. Domia ãbea ãnãũbada ewariza ãdjirã ume beðea ðabadjia.

³ Æcõrẽ Beðeadeba idjia ebuda jaradiabadjia Æcõrẽba ãdrã edabari diai jaraðara bia mĩga ðaia ðasida, idjaba beupeda ãrẽbaida ðasida. Maã awara nãwã jarabadjia:

-M̄a b̄r̄āa jara b̄a Jesura w̄r̄āda Āc̄ōr̄ēba ēdra edabari diai jaraḏaa.-

⁴ Λc̄aγa judior̄a māγa īj̄anapēda Paulo ume, Sila ume biḏa ābaa panesiḏaa. Idjaba zoc̄ār̄a griegor̄a Āc̄ōr̄ē waya beaba, λc̄aγa w̄r̄ār̄a dji dro-mar̄a biḏa īj̄asiḏaa.

⁵ Barib̄aγa judior̄a Jesu īj̄āé beara soḏe biē du-anesiḏaa. Māl carea ēber̄a cadjiruar̄ada zoc̄ār̄a j̄aredapēda purura qūir̄ūbigaḏe w̄asiḏaa. Pira-podapēda Jasōl dede eḏa w̄asiḏaa Pauloda, Sila siḏa jidaḏapēda jūmar̄a qūir̄āpita nūm̄ani carea.

⁶ Barib̄aγa ādjira māl dede ununaē basía. Māl carea Jasōlḏa, λc̄aγa djabar̄a siḏa jidaḏapēda dji puruḏebema boror̄āmaa errebari edesiḏaa. Jūmar̄aba bia jarasiḏaa:

-Ēber̄ār̄a jūma nāl ējūāne nēb̄ara o pan̄ba abari qūir̄āca nama oḏe zesiḏaa.

⁷ Māl awara za b̄a Jasōlba ādjir̄ara idji dede bia edasia. Jūma ādjir̄aba dadji romanor̄a boroba obi b̄ara igara pan̄a.* Jesumanada dadjir̄a boroda abadaa.-

⁸ Māl ūr̄isidaḏe purura, ādjir̄a boror̄a siḏa qūir̄ūbucasiḏaa.

⁹ M̄aw̄a duan̄ane dji boror̄aba Jasōla, waabemar̄a biḏa jarasiḏaa ēdraḏi carea paratada diḏida pan̄da. Diapedaḏacarea idu w̄ābisiḏaa.

Paulo, Sila ume Bereaḏe panana

* **17:7** Romanor̄aba ādjir̄a borora Cesar abadjiḏaa. Māl ewaride Claudio abadada ādjir̄a boro basía. Māl Claudiora dji boroda basia poa 41ḏeba aba 54ḏaa.

10 Ara mañ diamasi djabarãba Paulora, Sila sida Berea puruḁaa diabuesidaa. Jũēnapeda judiorã dji jarebada dedaa wãsidea.

11 Bereadebema judiorãra Tesalonicadebemarã quĩrãca pananaẽ basía. ãtebΛΓΛ Jesudebemara ũrĩ quĩrĩã panasidaa. Ewariza ãcõrẽ Bedeara bio quĩrãcuita acΛbadjidaa ãdjia jara panΛra wãrã cawaya.†

12 Mañba zocãrã judiorãba Jesura ãjãsidea. Idjaba zocãrã griego wẽrãrã dji dromarãba, umaquĩrãrã dji dromarã biḁa ãjãsidea.

13 Mañmisa judiorã Tesalonicadebemaba cawasidaa Pauloba ãcõrẽ bedeara Berea puruḁe jaradia bΛda. Mañ carea wãnapeda mamabemarã sida quĩrũbigasidaa Paulo biẽ odamãrẽã.

14 Ara mañda djabarãba Paulora pusadaa diabuesidaa. BaribΛΓΛ Silara, Timoteo sida Bereade panesidaa.

15 Paulo edepedadaba idjira Atena puruḁaa diade wãsidea. Mañbe Pauloba ãdjirã ume bedeada diabuesia Silara, Timoteo sida idjimaa isabe zedamãrẽã. Ara mañda djabarãra jẽda wãsidea.

Paulo Atena puruḁe bada

16 Pauloba Sila, Timoteo sida Atena puruḁe jãã bΛḁe unusia mañ purura jΛwaba oda ãcõrẽba bira bΛda. Mañ bẽrã idji sode biẽ besia.

† 17:11 ãdjia ãcõrẽ carta drõãra acΛbadjidaa. Mañ ewaride ãcõrẽ carta djiwidira wadibida neẽ basía.

17 Māwā bΛde Paulora judiorā dji jΛrebada dede ādjirā ume, judiorāé Ācōrē waya bea ume bida Jesudebemada beċea bΛbadjia. Mañ awara purude ewariza ēberārā duanΛma beċea bΛbadjia.

18 ΛCΛΓΛ ēberārā epicúreo crīcha ēpē beada, estoico crīcha ēpē bea sida mama panasidaa.‡ Mañ ēberārā Paulo ume beċea panΛne ΛCΛΓΛba ara ādjiduba iwidi duanasidaa:

-Jāñ ēberā nēbΛrΛi awua bΛba ¿cārēnebemada beċea bΛ?-

Dewararāba panusidaa:

-Āībemarāba ēpē bea ācōrēnebemada jaradia bΛca bΛa.-

Māwā jarasidaa Pauloba beċea bia Jesudebemada idjaba dadji Ārēbadiċebemada jaradia bada bērā.§

19-20 Māwā panΛne Paulora Areópago eyadaa edesidaa ādji dji jΛrebada demaa. Mañbe jarasidaa:

-BΛa jaradia bΛra dairāmaarā crīcha djiwidia. Mañra dairāba wadi ūrīnaca. Mañ bērā cawa quīrīā panΛa cārēda jara bΛda. ¿BΛa dairāa jardiaċca?-

‡ **17:18** Griego Epicuro abadara basia 300 poa Jesu todi naēna. Mañ Epicuroba jaradiabadjia ēberārāba ababe bΛsrida baidrΛ wa necai baidrΛ jΛrΛċida panΛda. Idji ēpē beada epicúreorā abadjidaa. Ādjirāba crīchasiċaa ādji ācōrē beaba ēberārāda crīchaċacada. Mañne estoicorāba griego Zeno abadara ēpēbadjidaa. Ādjirāba jaradiabadjidaa nañ djaraba o quīrīā bΛda igaraċida panΛda, crīcha cawaara wānida panΛda, idjaba ne jūmada oċida panΛda dewararāba carebadaēne. § **17:18** Mañ griegorāba crīchasiċaca bΛa ācōrē dji umaquīrāda basida Jesu abadada mañne ācōrē dji wērāda basida Ārēba abadada.

21 Jūma Atenanebemarāba, drua āibemarā mama bea bida ababe crīcha djiwidi ūrīpedadada nēb_{AR}Λbada bērā māwā iwidisidaa.

22 Mañne Paulora ādjirā ēsi Areópago eyade ĩta nūmepeda jarasia:

-Achirā Atenanebema, mĭa unu bĭa bārāba zocārā ācōrēda bio ēpēbadada.

23 Purude p_{AR}ΛΛa nīne mĭa unusia bārāba ādjirā bia beadeadi carea opedadada. Mōgara oda abalde nañ beadeada bĭa basia: “Ācōrē dadjia adua pan_Λ itea oda.” Bārāba adua pan_Λ Ācōrēa bia beadeabadaa. Ara mañ Ācōrēnebemada mĭa bārāa jaraya.

24 Mañ Ācōrēba nañ ējūāra, nañ ējūāne nūm_Λ sida jūma osia. Idjira bajānebema Boroa idjaba nañ ējūānebema Boroa. Idjira ēberāba oda dede bacaa.*

25 Bia bai carea iwīdīcaa ēberāba idji itea ne omārēā.† Idjiab_{AR}Λ jūma dadjirāa dia bĭa zocai beadamārēā, ĩyābadamārēā, idjaba ne jūma dadjia erobaida bĭara erobadamārēā.

26 Idjia ēberā abaldeba puruda zocārā yōbisia jūma nañ ējūāne beadamārēā. Idjia bĭasia maĭg_{AR}rā purura aba sālbe beadida idjaba sāma beadida.

27 Māwā osia ēberārāba idjira j_{AR}Λdamārēā. Māwāra tānaca j_{AR}Λb_Λda quīrāca āibērā ununicada. Wārāda Ācōrēra t_Λm_Λ bĭēa, āteb_{AR}Λ dadjirāza caita bĭa.

28 Idjideba dadjirāra zocai beaa, nībabadaa, idjaba panabadaa. Mañ bērā ĩc_{AR}Λ bārānebemaba jarasidaa: “Dadjirāra idji warrarā.”‡

* 17:24 1 Rey 8:27; Hecho 7:48-50. † 17:25 Salmo 50:9-12.

‡ 17:28 Griego Arato abadaba ādji ācōrē Zeudebemada māwā bĭasia.

²⁹ Dadjirāda Ācōrē warrarābΛΛΛ, crīchadiē panΛΛ Ācōrēra oro ođada, parata ođada, wa mōgara ođada, maŕgΛΛra ēberāba ara idji crīchadeba ođa bērā.

³⁰ Ēberārāba Ācōrē adua beadeba māwā opeđadara idjia naēna iduaribisia. BaribΛΛΛ idira jara bΛΛ jūma druazabemaba cadjirua igaradapeđa idjida iĵānamārēā.

³¹ Māwā quīrīā bΛΛ idjia bΛđa ewaride jūma naŕ ējūānebemarā jipa cawa oi bērā. Maŕ awara aba edasia māwā omārēā. Idjaba maŕ ēberāra cawabisia beu badada ŕrēbabida bērā.–

³² Maŕ beu bada ŕrēbabidadebema ũrīsideđe ŕCARΛΛra ipiđasidaa. BaribΛΛΛ dewararāba jarasidaa:

–Dewara ewaride bΛΛ maŕnebema beđe bΛđa waya ũrīnia.–

³³ Maŕbe Paulora ādjirā ume badada wāsia.

³⁴ ΛCARΛΛ dji jΛre pananaba Paulo beđeara iĵāsidaa. Aba Dionisio basía. Idjira maŕ Areópogoma dji jΛrebadebema basía. Idjaba wērā Damari abadaba, dewararā bida iĵāsidaa.

18

Paulo Corinto purude bada

¹ Māwānacarea Paulora Atena purudeba Corinto puruđaa wāsia.

²⁻³ Mama judio Aquila abadada unusia. Maŕ Aquilara Ponto druadebema basía.* Dji quima Priscila ume Italia druadeba jūēpeđadada dārāé basia. Italiadeba ēdrΛsidaa Romanebema boro

* **18:2-3** Ponto druara idjaba Bitinia abadjidaa. Hecho 16:7.

Claudioba jūma judiorã Romane beara ãyã wãbida bẽrã.† Corintode Paulora ãdjimaa wãsia ãdji quĩrãca wua deda o cawa ʙΛ bẽrã. Maʙbe ãdji ume besia ãbaa trajai carea.

⁴Λnãũbada ewariza Paulora judiorã dji jΛrebada dede bedea ʙabadjia judiorãba, griegorã bida Jesura ijãnamãrẽã.

⁵ Mãwã ʙΛde Silara, Timoteo sida Macedo-
nia druadeba jũesidaa. MamaΛba ãtaa Pauloba ewariza ãcõrẽ bedeada jaradia ʙabadjia. Idjia judiorã jarabadjia Jesura wãrãda ãcõrẽba êdra edabari diai jaraedada.

⁶ BaribΛra idjia jara ʙΛra ãdjirãba igarasidaa. Id-
jaba idjidebemada biẽ bedeabadjidaa. Maʙ carea Pauloba cacuaede jΛ ʙΛra jãrãpetapeda jarasia:

-Bãrãba maʙ bedea igara panΛ carea ãcõrẽba cawa obΛrΛde mΛra bedeade ʙaẽa. MaʙgΛra ara bãdjide ʙΛa. NamaΛba ãtaa mΛra judiorãẽmaa wãya.-

⁷ Ara maʙda judiorã dji jΛrebada dede jaradia ʙadada Ticio Justo dede jaradiaede wãsia. Maʙ
ẽberãba ãcõrẽra waya ʙasia. Idji dera judiorã dji jΛrebada de orrocawa ʙasia.‡

⁸ Judiorã dji jΛrebada dedebema borora Crispo abadjidaa.§ Maʙ Crispoba, jūma idji ẽberãrã bida dadji Borora ijãsidea. Maʙ awara zocãrã Corin-

† **18:2-3** Claudioba mãwã osia poa 49de. ‡ **18:7** Ticio Justo. Griego bedeade zocãrã cartade ababe “Justo” ʙΛ ʙΛa. ΛcΛrΛba crĩcha panΛa maʙ Justora Pauloba “Gayo” trã jarabadjida. Romano 16:23; 1 Corinto 1:14. § **18:8** Maʙ Crispoebemada Pauloba ʙΛsia 1 Corinto 1:14de.

todebemarāba ũrīsidaa Pauloba Jesudebema jardia bΛda. Ījānapeda borocuesidaa.

⁹ Ewari aba diamasi Pauloba cāimocara quĩrāca unusia dadji Boroba idjía nāwā jarabΛrΛda: “Ne wayarādua. Jaradia badua. Chupearādua.

¹⁰ Māra bΛ ume bΛa. Ni abaΛba bΛra poya biē odaēa, māa ēberārā zocārā naļ purude ero bΛ bērā.”

¹¹ Maļ bērā Pauloba poa aba ēsidra Ācōrē bedeara mama jardia besia.

¹² Galioļ abada Acaya druadebema boroda beside judiorāra bedea ausidaa Paulo biē ođi carea.* Idjira maļ Galioļmaa jida edesidaa.

¹³ Ādjirāba jarasidaa:

–Za bΛba ēberārāa jara bΛa Ācōrēra wayadida panΛda baribΛrΛ dadji romanorā leyba jara bΛ quĩrāca jaradiaca.–

¹⁴ Paulo bedebΛrΛ beside Galioļba judiorāa jarasia:

–Naļ ēberāba biē odabara wa cadjirua dromada odabara māa bārā bedeara sēē ũrīcasia.

¹⁵ BaribΛrΛ bārāba ababe bedea carea, bārā ācōrē trā carea, bārā ley carea biđa ijara panΛa. Maļ bērā ara bāduba cawa odadua. Māa maļgΛdebemada cawa oi carea bΛēa.–

¹⁶ Māwā jarapeda āyā jΛrecuasía.

¹⁷ Maļne jūmarāba judiorā dji jΛrebada dedebema boro Sosteneda jidadapeda ara mama puosidaa.† BaribΛrΛ Galioļba maļ carea crīchaē basía.

* **18:12** Maļ Galioļra Acayadebema boroda besia poa 51de.

† **18:17** *Jūmarāba*. Griego bedede zocārā cartade bΛ bΛa: “Griegorāba.”

Paulo jêda Antioquíadaa wãna

18 Paulora Corinto purude dārã basia. Mañne djabarã ābaa jarepeda wāyana asia. Barcode badoi naēna Paulora Cencrea purude borobichia tabisia Ācōrē itea ne oi jaradara jūma oda bērã.‡ Mañbeβara Siria druadaa wāsia. Aquilara dji quima Priscila sida idji ume wāsidaa.

19 Wābada Epeso purude jūēsidaa. Mama Paulora Aquila, Priscila ume badada awara wāsia. Mañne judiorã dji jarebada dedaa wāpeda judiorã ume Jesudebemada bedeasia.

20 Ādjirãba idjía beɓea djuburiasidaa mama dārã bemārēã, baribara be quĩrĩē basia.

21 Āteβara wāβaraɓe nāwã jarasia:

–Ācōrēba quĩrĩāsira mārã waya bārã aɓde zeya.–

§

Mañbe barcode badopeɓa Epesodeba wāsia.

22 Cesarea purude jūēpeda Paulora Jerusaleñnaa djabarã aɓde wāsia. Mamaaba Antioquia purudaa wāsia.

Apolo Epesodaa zeda

23 Paulo mama dārã badacarea Galacia druade, Prigia druade bida parra wāsia. Puruza Jesu ñã beaa jaradisia biara ññamārēã.

24 Mañmisa judio Apolo abadada Epeso purude jūesia. Mañ Apolora Alejandría purudebema basia. Idjira bia beɓeabadjia idjaba Ācōrē carta sida bio cawa basia.

‡ 18:18 Numero 6:1-21. § 18:21 Griego beɓeade αɓara cartade nañ sida βá βaa: “Mārã Jerusaleñne ewari droma zebaraɓa báde wáida βaa.”

²⁵ Apoloba dadji Boro Jesu Ora dewaradeba cawasia. Jesudebemada bio bΛsrida bedeadadja idjaba aride jaradia babadja. BaribΛrΛ borocueidebemada ababe Juaλba jaradia badadrΛ cawa basia.*

²⁶ Maλne Apoloba judiorā dji jΛrebada dede ne wayaa neē jaradia basia. Idjia jaradia bΛra Aquilaba, Priscila bida ūrīsidea. Maλ carea idjira āyā ededapeda Ācōrē Odebemada biara jaradiasidaa.

²⁷ Māwānacarea Apolora Acaya druadaa wā quīrīā basia. Maλ carea djabarā Epesodebemaba idjira wāida bio bia bΛada asidaa. Cartada bΛsidea Jesu ījā beaba idjira mama bia edadamārēā. Acayade jūēside Apoloba djabarā Ācōrē biadeba Jesu ījāpedadada bio carebasia.

²⁸ Idjia jaradia bΛde judiorāba sewaada abΛdaza jūmarā quīrāpita ebuda cawabibadjia ādjia Jesudebemada āi crīcha panΛda. Ācōrē Bedeadeba cawabibadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada.

19

Paulo Epesode bada

¹ Apolo Corintode bΛmisa Paulora ējūā eyaida bΛde wāyā wāpeda Epeso purude jūesia. Mama Jesu ījā beada λcΛrΛ unusia.

² Idjia maλ djabarāa iwidisia:

–Bārāba Jesu ījāsidade ¿Ācōrē Jaurera edasidaca?

Ādjirāba panusidaa:

* **18:25** Marco 1:1-8.

-Dairãba wadibida Ācōrē Jauredebemada ũrĩnaca.-

³ Maĩne Pauloba iwidiſia:

-Mãẽteara ¿sãwã borocuesida?-

Ādjirãba panusidaa:

-Juaĩba jarada quĩrãca borocuesidaa.-

⁴ Maĩne Pauloba jarasia:

-Juaĩba jarabadjia ĕberãrãba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrẽmaa zedamãrẽã. Mãwã osidara idjia borocuebadjia. Maĩ awara jarabadjia aba idji caĩdu zebΛΓΛda ĩĩãnamãrẽã. MaĩgΛra Jesu basía.*

⁵ Maĩ ũrĩsidade dadji Boro Jesu trãneba borocuesidaa.

⁶ Maĩbe Pauloba idji jΛwa ãdji ĩrĩ bΛside Ācōrē Jaurera ãdjirãmaa zesia. Maĩne dewara bedeade bedeasidaa idjaba Ācōrẽneba bedeasidaa.

⁷ Jũma ābaa ãdjira doce panasidaca bΛa.

⁸ Jedeco ũbea Paulora judiorã dji jΛrebada dedaa wã babadjia. Mama ne wayaa neẽ judiorã ume bedea babadjia Ācōrẽra ãdji Boroda bΛdamãrẽã.

⁹ BaribΛΓΛ ĩcΛΓΓra cΛwΛΓΛ zareacuadapeda ĩĩãnaẽ basía. Ĕberãrã quĩrãpita Jesu Odebemada biẽ bedeabadjidaa. Maĩ carea Paulora ãdji ume badada āyã wãsia. Idjia Jesu ĩĩã beara jaradiabada dedaa edesia. Maĩ dera Tiranone basía. Mama ewariza Pauloba jaradia besia.

¹⁰ Poa umé mãwã osia. Mãwã jũma Asia druadebema judiorãba, judiorãẽ bida dadji Boro Jesudebemada ũrĩsidaa.

* **19:4** Jesu. Griego bedeade ĩcΛΓΓ cartade "Crito" bΛ bΛa.

Esceva warrarã sãwãpedada

11 Ācōrēba zocārã ne ununaca waiḅada Paulodeba obadjia.

12 Pauloba baridua wua tãnada ēberārãba cacua biē beamaa edebadjidaa. Maḅba dji cacua biē beara biabibadjidaa idjaba jairã sida ēberārã cacuadebemada āyã jaretabadjidaa.

13 Maḅ ewaride ḅcḅḅ judiorãba jai āyã jarecua panada pḅḅḅḅ nĩbabadjidaa. Maḅne dadji Boro Jesu trãneba jaira ēberārã cacuadebemada āyã jareta quĩrĩsidaa. Nãwã jarasidaa: “Pauloba jaredia ḅḅ Jesu trãneba mḅa jaraya: āyã wãdua.”

14 Mãwã o panara judio Esceva warrarã basía. Ādjira siete panasidaa. Escevara sacerdote bororãnebema basía.†

15 Ewari aba jai āyã jareta panane jaiba maḅḅḅḅ siete ēberārãa jarasia:

–Jesura mḅa cawa ḅḅḅ. Paulo sida mḅa cawa ḅḅḅ. Baribḅḅḅ bārãra ¿cai?–

16 Maḅbe ēberã jai bara ḅḅḅḅ ādjira orra edapeda jũma poyacuasía. Bio puocuada bẽrã ādjirã cacuara jũma cõãcuasía. Maḅbe dji jai bara ḅḅ dedeba ãcada pira wãsidaa.

17 Jũma Epesode bea judiorãba, griegorã bida maḅ cawasidade ne wayasidaa. Maḅne dadji Boro Jesu trãnebemada bia bedesidaa.

18 Maḅ ewaride zocārãba Jesura ĩjãsidaa. Maḅbe zedapeda ebuda jarasidaa ādjia jaideba o pananada.

† 19:14 Zocãrãmaarã maḅ Escevara jai āyã jaretabḅḅḅḅ ara idjira sacerdote dji dromaana abadjia paratada edai carea.

19 Λαλαβα ādji carta jaidebemada enenapeda jūmarā quīrāpita babuesidaa. Jūma maλgārā carta nēbλα cawasidade cincuenta mil parata torro nēbλαde basia.‡

20 Māwā Ācōrēba idji λbλαdeba oda carea dadji Boro Jesudebema bedeara tλmλara trλ bλgasia. Mañne Jesu ĩjā beara yō wāsidaa.

21 Māwānacarea Pauloba idji sođeba crīchasia Macedonia druade, Acaya druade bida pλrrλapeđa Jerusaleλ puruđaa wāida. Idjaba jarasia: “Jerusaleλne bapeđa māra Roma puruđaa wāida bλα.”

22 Maλ bērā idji carebabadarā Timoteoda, Erasto sida Macedonia druadaa na diabuesia baribλrλ idjira Asia druade besia.

Epesode quīrūbucapedada

23 Ara maλ ewaride Jesu O carea ēberārāda cābana quīrūbucasidaa.

24 Maλgλra nāwā basia: ēberā Demetrio abadada basia. Maλ ēberāra paratadebema ne obari basia. Deda ādji ācōrēwērā Artemisa de droma quīrāca djuburi ocuabadjia. § Maλ o bλdeba Demetrioba, idji ume ne obadarā bida parata waiβλα edabadjidaa.

25 Demetrioba maλ ēberārāra, dewarabema ne obadarā sida ābaa dji jλresia. Maλbe nāwā jarasia: –Achirā, bārāba cawa panλa dadjirāba naλ de zaque o panλneba parata waiβλα edabadada.

‡ 19:19 Cincuenta mil parata torro edai careara ēberāba cincuenta mil ewari trajaida bλα. § 19:24 Latīλ bedeade Artemisara Diana trλ jarabadjidaa. Griegorāba jarabadjidaa Artemisara biogoa beidebema idjaba warra toidebema ācōrēda.

26 BaribΛΓΛ bārāba unu panΛa idjaba ūrī panΛa jāΛ Pauloba jΛwaba oda ācōrēra dji wārāéana abarida. Idjia naΛ Epesode idjaba berara jūma Asia druade bida māwā jara nīa. MaΛ bērā zocārā ēberārāba Artemisara igarabΛdaa.

27 MaΛba dadjirāba nēdobue panΛra ēberārāba biē ununicada. Artemisa de droma sida waa trΛ bΛga baésicada. Māwāra Asia druade, jūma naΛ ējūāne bida Artemisa ēpē panΛba waa dji dromada crīchadaēa.–

28 MaΛ bedea ūrīsidade bio quīrūnapeda bia jara duanesidaa:

–¡Bio bia bΛa Artemisa Epesodebemara!–

29 Māwā duanΛne jūma purudebemarāra cawa crīchadaē piraposidaa. MaΛne ācΛΓΛba Paulo ume nībabadada umé jidadapeda puru dji jΛrebadadaa edesidaa: aba Gayo basía, ababemara Aristarco basía. Ādjira Macedonia druadebema basía.

30 Paulora mama ēberārā ume bedeade wā quīrīā basia, baribΛΓΛ Jesu ijā beaba iduaribidaē basía.

31 MaΛ awara ācΛΓΛ Asiadebema bororāba Pauloa bedeada diabuesidaa. Idji ume dji biarā bērā bedea djuburiasidaa dji jΛrebadadaa wārāmārēā.

32 MaΛmisa ābaa dji jΛre panΛma jūmarāba cawa crīchadaē bērā bΛga nūmesia. Jūmarāda quīrā awara bia duanasidaa. Zocārāba adua panasidaa cārē cārēā ābaa dji jΛre duanΛda.

33 Māwā duanΛne ācΛΓΛba judio Alejandroda edasidaa puru quīrāpita bedeamārēā. Māwā osidaa dewara judiorāba idjira nocodaa chābari edepedada bērā. MaΛne Alejandroba jūmarāda

ɟawaba chupeabisia. Idjia jara quĩrĩã ɓasia ju-
diorãra bedede panãẽda.*

³⁴ Baribɔɔ idjira judioda cawasidãde jũmarãba
nãwã dãrã bia jarasidaa:†

–ɟBio bia ɓɔa Artemisa Epesodebemara!–

³⁵ Maãbe Epesodebema carta ɓɔbariba ẽberãrã
powua nũmɔra chupeabipeɗa jarasia:

–Achirã Epesodebema, jũmarãba cawa panɔa
ãcõrẽwẽrã Artemisa de dromara, idji zaca ɓɔ
bajãneba ɓaẽda sida dadji purude wagabadada.

³⁶ Ni abaɓba maãgɔra poya sewaada adaẽa. Maã
bẽrã biara ɓɔa chupeadida. Bio crĩchadaẽne ni
cãrẽ sida orãnadua.

³⁷ Naã ẽberãrãba dadjirã ãcõrẽwẽrã de dro-
mane ne drãdaẽ panãmĩna wa idjidebemada biẽ
bedeadaẽ panãmĩna bãrãba namaa enesidaa.

³⁸ Demetrioba idji ume ne obadarã biɗa djãrãda
jara quĩrĩã panɔɓɔɔ, nẽɓɔra cawa obadarã
quĩrãpita wãnida panɔa.

³⁹ Bãrãba dewara nẽɓɔrada jara quĩrĩã panɔɓɔɔ,
dji bororãba puru ãbaa ɟɔre panɔne jaradada.
Ãdjiabɔɔ cawa jaradia.

⁴⁰ Idi quĩrũbucapedada carea romanorãba
jaradisicada dadjirãba ãdji leyra igara panɔda.
Ãdjia cãrẽ cãrẽã mãwã osidaada adibɔɔ, ni cãrẽ
sida poya panunaẽa.–

⁴¹ Mãwã jarapeɗa dji carta ɓɔbariba jũmarãda
wãbigasia.‡

* **19:33** Griego bedede maã versícolora ebuda ɓãẽa. † **19:34**
Dãrã. Griego bedede ɓɔ ɓɔa “hora umé.” ‡ **19:41** ɔcɔɔ carta
de versículo 41ne ɓɔ ɓɔra versículo 40de ɓɔa. Maãne versículo 41ra
neẽa.

20

Paulo Macedoniana, Greciadaa bida wāna

¹ Māwā quĩrũ duananacarea Pauloba Jesu ñjã beara tr̃cuapeđa ádjirã ume bedeasia dadjirã Borora biara ñjãnamãrẽã. Mañbe wāyaana apeđa ojũecuapeđa Macedonia druadaa wāsia.*

² Jũma mañ druade ϩΛΓΓΛΛ nĩbaside djabarãda carebadjia dadjirã Borora biara ñjãnamãrẽã.† MañbeβΛΓΛ Grecia druade jũesia.

³ Mama jedeco ũbea basia. Paulo Siria druadaa barcode wāi baside cawasia judiorãba idji biẽ odi carea bedeã ausidada. Mañ carea Macedonia dru-aareba wāsia.

⁴ Pirro warra Sopater Berea purudebemada, Segundo idjaba Aristarco Tesalonica purudebemada, Gayo Derbe purudebemada, Tiquico idjaba Tropimo Asia druadebemada, Timoteo sida idji ume Asia druadaa wāsidaa.‡

⁵ Mañ djabarãra dai na wãnapesda Troa purude jãã panasidaa.

⁶ Pañ ãsãbari neẽ βΛ cobada ewari badacarea दौरα Pilipo purudeba barcode wāsidaa. Ewari juesumane ádji ume Troade dji unusidaa. Mama siete ewari panesidaa.

Troa purude duanana

⁷ Mañbe nabema ewari domiane Jesu ñjã bea ume ábaa dji ϩΛresidaa Jesu quĩrãnebadi carea

* **20:1** *Ojũecuapeđa.* Griego bedeade zocãrã cartade mañra neẽa.

† **20:2** Paulora poa aba ãsadra Macedonia druade basia. Mañne carta 2 Corinto abadada βΛsia. ‡ **20:4** *Asia druadaa.* Griego bedeade λCΛΓΛ cartade mañra neẽa.

cobadara codi carea. § Mañne Pauloba jaradia basia. Nurēma wāida bΛ bēřã wadi ariquētra bedea basia.

⁸ Dairãra ãtaarebema dejãne ābaa dji jΛre panasidaa. Ībīrãda zocãrã coa nūmeasia.

⁹ Mañne cūdra Eutico abadada dajadaa acΛbada de chūmasia. Paulora dãrã bedea bΛ bēřã mañ cūdrara daupeaba cãĩ dogosia. Mãwã bΛ de dejã ũbeadeba udu wãsia. Idjira jaidadada ēberãrãba bara edasidaa.

¹⁰ Paulora udaa zepeda dji cūdra ãrã b̄arru cobepeda bΛrΛsia. Mañne jarasia:

-Dauperarãnadua. Idjira zocai bΛa.-

¹¹ Paulora wayacusa dede eda wãpeda Jesu quĩrãnebaĩ carea cobadada ādjirã ume cosia. Mañbe wadibida bedea bΛ de ãnadrΛpeda wãsia.

¹² Dji cūdrara diguida zocai edesidaa. Mañ carea jūmarãda bΛsr̄ida duanesidaa.

Troadeba Mileto purudaa wãpedada

¹³ Paulora Asoñ purudaa óare wã quĩrĩãsia. BaribΛrΛ दौरa barcode na wãbisia. Mama idjira badoyada asia. Daura ara mañda wãsidaa.

¹⁴ Asoñne Paulo ume dji ununapeda barcode badosia. Mañbe Mitilené purudaa wãsidaa.

¹⁵ MamaΛba wãnapeda nurēma Quío morro quĩrãpe jūēne wãsidaa. Nurēma Samo purude wibarisidaa. Mañbe Trogilode wibariidapeda nurēma Mileto purude jūēsidaa.*

§ **20:7** Jesu quĩrãnebaĩ carea cobadada codi carea. Griego bedede bΛ bΛa “pañ cōrãcuadapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 2:42; 1 Corinto 11:23-26. * **20:15** Trogilode wibariidapeda. Griego bedede zocãrã cartade mañra neña.

16 Paulora Asia druade dārã ða amaaba Epeso purude wibariẽ wāyã wāsia. Idjira isabe Jerusaleãne jũẽ quĩrĩã ðasia. Idjia crĩchasia poya jũẽibΛΓΛ Pentecoste ewaride mama ðaida.

Pauloba djabarã Epesodebemarãa bedeada

17 Mileto purude ðΛde Pauloba Epesodebema djabarã wagabadada trãbisia.

18 Idjima jũẽsidade Pauloba jarasia:

–Bārãba cawa panΛa mã naã Asia druade jũẽnaneba aþa wãbΛΓΛðaa sãwã bārã tãena nĩbabadjida.

19 Mãra dji dromada crĩchaẽ dadjirã Boroba quĩrĩã ðara o ðasia. Eðaude jĩã babadjia idjaba judiorãba mãra biẽ o quĩrĩã panana bẽrã bia mĩga babadjia.

20 Mãwãmĩna mãa jũmarã quĩrãpita, bārã deza bida bārã carebai carea jaradia babadjia. Ni maãrĩ bida jaradia ama ðaca basía.

21 Judiorãa, judiorãéa bida mãa jarasia cadjirua obadara igaradapeda ãcõrẽmaa zedamãrẽã idjaba dadjirã Boro Jesucritora ãjãnamãrẽã.

22 Jããbe ãcõrẽ Jaureba mãra wãbi ðΛ bẽrã Jerusaleãnaa wãya.† BaribΛΓΛ mãa adua ðΛa jãma cãrẽda sãwãida.

23 Ababe cawa ðΛa ãcõrẽ Jaureba mãa puruza ebuða jarabarida mãra bia mĩga ðaida idjaba preso ðaida.

24 BaribΛΓΛ maãnebemada mãa jũmawãyã crĩchacaa, mã bia ðaira jΛΓΛẽ ðΛ bẽrã. Ababe

† 20:22 ãcõrẽ Jaureba mãra wãbi ðΛ bẽrã. Griego bedeade maãba idjaba jara ðΛa: “Mã jaurede wãida ðΛda cawa ðΛ bẽrã.”

dadjirã Boro Jesuba m̃la obi ɬara pãrã quĩrã ɬa. Mañ bẽrã bedea bia ãcõrẽba idji biadeba careba ɬaɬebemada m̃la jara ɬaya.

²⁵ ãcõrẽba idji ẽberãrã bia pe erobɬaɬebemada m̃la bãrã jara ɬabadjia. Baribara idi cawa ɬa bãrãba m̃la waa ununaẽda.

²⁶⁻²⁷ M̃la ne wayaa neẽ ãcõrẽba bãrã itea o quĩrã ɬada jũma ebuɬa jara ɬabadjia. Mañ carea idi m̃la jaraya: aɬaɬada aduaibara, m̃la beɬeade ɬaẽ.

²⁸ ãcõrẽba idji Warra oadeba ẽberãrã idji itea edasia.‡ ãcõrẽ Jaureba bãrã ɬacãrã djabarã waga pananamãrẽã. Mañ bẽrã ara bãduba bio quĩrãcuita beaɬadua idjaba ãcõrẽ warrarã sida jũma waga pananadua.

²⁹ M̃la cawa ɬa m̃ wãnacarea ẽberã cadjiru-arãda usa cadrã quĩrãca bãrã tãena zedida djabarã jũma arĩni carea.

³⁰ Ara bãdjidebemarã bida sewada jaradiaia Jesu ãjã bearãba ẽpẽnamãrẽã.

³¹ Mañ carea quĩrãcuita beaɬadua. Quĩrãnebaɬadua m̃la poa ũbea ãsa, diamasi bida jã ɬaba bãdjiza sãwã nĩbaẽida panãda jaradia ɬasida.

³² Jãlbe djabarã, m̃la bãrã ãcõrẽ jawaɬe ɬaya. Idji biadeba dadjirã careba ɬaɬebema beɬeara quĩrãnebaɬadua. Idji biadeba ɬaɬada diabarã bãrãba biara ãjãnamãrẽã. Idjia diai jaradara idji biadeba bãrãba edaɬia. Jũma idji itea bia ɬaɬarãba mañra edaɬia.

³³ M̃la djãrã paratada, oroda, cacuaɬe jãbari sida ara m̃dji itea awuaẽ basía.

‡ **20:28** ãcõrẽba idji Warra oadeba. Griego beɬeade λcara cartade ɬa ɬa: “Dadjì Boro ara idji oadeba.”

³⁴ Bārāba bio cawa panΛa ara mĀdji jΛwaba tra-
jasida mĀa erobaida bΛra edai carea idjaba mĀ
ume nĭnaa diai carea.

³⁵ Jūma mĀa ođadeba bārāa cawabisia ΛbΛa traja
panΛneba dji poya trajadaē quedeada carebadida
panΛda. Quĩrānebadida panΛa dadjirā Boro Jesuba
nāwā jarasida: “Djārāa ne dia bΛra Ācōrē quĩrāpita
biara bΛa djārāneba ne eda bΛ cāyābara.”-

³⁶ Māwā jaradacarea Paulora chĩrāborode
cobepeda jūma ādjirā ume Ācōrēa iwīdisia.

³⁷ Małbe bia wābiđi carea jūmarā bio jĩā panΛba
Paulora ojūēnapeda isōsīdaa.

³⁸ Bio sopuasīdaa waa ununaēana ada bērā.
Małbe idjira barcodaa diađe wāsīdaa.

21

Jerusaleĭnaa wāpedada

¹ Mał djabarā amenapeda dairāra barcode Cos
morrođaa jipa wāsīdaa. Nurēma Roda morrođaa
wānapeda Patará puruđe jūēne wāsīdaa.

² Mał Pataráde barco Penicia druadaa jipa
wāi carea bΛda unusīdaa. MałgΛđe badodapeda
wāsīdaa.

³ WābΛdade Chipre morro dromada jΛwa acΛare
unusīdaa baribΛrΛ Siria druadaa wāyā wāsīdaa.
Barcodebemarāba ne ameni carea Tiro puruđe
wībarisīdaa.

⁴ Mama dairāba Jesu ĩjā beada unupedada bērā
ādjirā ume siete ewari panesīdaa. Małne ādjirāba
Ācōrē Jauredeba Pauloa jarasīdaa Jerusaleĭnaa
wārāmārēā.

⁵ Mał siete ewari badacarea dairāra wāsīdaa.
Jūma djabarāra, ādji quimarā, ādji warrarā

sida dairã ume puru dajadaa wãsidaa. Mama pusa ìbΛde chĩrãborode duanenapeda Æcõrẽa iwĩdisidaa.

⁶ Maĩbe wãniana adapeda barcode badosidaa. Maĩne ãdjirãra diguidaa wãsidaa.

⁷ Maĩbe Tirodeba barcode wãnapeda Tolemaida purude jũesidaa. Mama djabarã acΛde wãnapeda ãdjirã ume ewari aba panesidaa.

⁸ Nurẽma wãnapeda Cesarea puru dromane jũesidaa. Mama Pelipe dede panesidaa. Maĩ Pelipera bedea bia Jesudebema jarabari basía. Djabarã carebadamãrẽã siete edapedadadebema basía.*

⁹ Idjia caurãda wadi quima edadacada quĩmãrẽ erobasia. Maĩ wẽrãrãra Æcõrẽneba bedeabadarã basía.

¹⁰ Mama dãrã panΛne Æcõrẽneba bedeabari Agaboda Judea druadeba zesia.

¹¹ Dairã acΛde zeside Paulo bi trãjãbarida edasia. Maĩba ara idji jĩrũra, jΛwa sida jãpeda nãwã jarasia:

–Æcõrẽ Jaureba nãwã jara bΛa: naĩ bi trãjãbari djibarida judiorãba Jerusaleĩne nãwã jãnia. Maĩbe judiorãã jida diadia.–

¹² Maĩ ùrĩsidade dairãba, djabarã Cesaredebema bida Paulo bedea djuburiasidaa Jerusaleĩnaa wãrãmãrẽã.

¹³ BaribΛrΛ Pauloba jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã jĩã panΛ? ¿Cãrẽã mãra jãwã sopuabi panΛ? Ababe mĩ jãnamãrẽã bΛãã, ãtebΛrΛ Mĩ Boro Jesu bedea carea Jerusaleĩne beui carea bΛa.–

* **21:8** Hecho 6:1-6; 8:1-13, 26-40.

14 Mañne dairãba idjía jara panesidaa wããmãrẽã baribΛΓΛ idji crĩchara poyadaẽ basía. Mañ bẽrã waa mañnebemada bedeadaẽ basía. ÆtebΛΓΛ jarasidaa:

–Mãwã bæibΛΓΛ, dadjirã Boroba quĩrĩã bΛ quĩrãca oya.–

15 Mañbe wãni carea jũma odapeða Jerusaleñnaa wãsidea.

16 ΛCΛΓΛ Jesu ïjã bæa Cesareadebemada dairã ume wãsidea. Ædjia ëberã Mnasol abadamaa ededapeða dairãra idji dede panesidaa. Idjira Chipredebema basía. Jesu ïjãnada dãrãbΛΓΛ basía.

Paulo Jerusaleñne Santiago ume bedeada

17 Jerusaleñne jũesidaede djabarãba dairãra bio bΛsrida edasidaa.

18 Nurẽma Paulora dairã ume Santiago acΛde wãsidea.† Djabarã bororã sida jũma mama dua-nasidaa.

19 Mañbe Pauloba “mẽrã djabarã” apeða Æcõrẽba idjideba judiorãema odada jũma daucha nẽbΛΓΛsia.

20 Mañ ùrĩsideade djabarãba Æcõrẽa bia bedeasidaa. Mañbe ãdjia Paulo jarasidaa:

–Djaba, bΛa cawa bΛa judiorã bio zocãrãba Jesura ïjã panΛda. Æcõrẽba Moisea diada ley sida ãdjirãba bio ëpẽbadaa.

21 BaribΛΓΛ ãdjirãba bΛdebemada sewada ùrĩsidea. ΛCΛΓΛba ãdjirãa jarasidaa bΛa jũma judiorã griego tãẽna bearãa Moiserã igarabi

† 21:18 Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cãpũrĩã bedeade Santiago trãra zesia “San Jacobo” isabe jarabΛΓΛdeba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba bΛsia.

ɓɔda, ādji warrarāra cacua wēãgobicada, idjaba waabema dadji judiorāba obada sida obicada.

²² ¿sāwā odi maŕra sewada cawadamārēã? Bɔ jūēnara dārēne cawadia. Maŕbe wārāda bɔ biē odi carea powuadia.‡

²³ Maŕ carea daimaarā bɔa nāwā oida bɔa: dairā tāēna djabarāda quīmārē panɔa. Ādjia Ācōrē quīrāpita ne oi jarapedadara jūma obɔdaa.

²⁴ Maŕ djabarāra Ācōrē de dromanaa ededua. Mama Ācōrē quīrāpita bia beadi carea odadua. Ādjia Ācōrēa diadida panɔra bɔabɔra diadua. Māwāra ādjira poya borobichia tɔdia cawabidi carea ādjia ne oi jarapedadara jūma osidada.§ Maŕba jūmarāba cawadia bɔdebema jara panɔra sewada, idjaba cawadia bɔra wārāda jipa nībarida Moise leyba jara bɔ quīrāca.

²⁵ Baribɔra judiorāé Jesu ĩjā beaba odida panɔra daiba cawa jaradapeda cartade bɔsidaa: ādjirāba nedjara jɔwaba oda ācōrēa diadada codiē panɔa, oa sida codiē panɔa, animarā otrājɔ beada sida codiē panɔa, idjaba audua nībadiē panɔa.-*

²⁶ Nurēma Pauloba, maŕ ēberārā bida jɔwa osidaa Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. Maŕne Ācōrē de dromanaa wānapeda jarasidaa cārē ewaride Ācōrē quīrāpita bia pananida. Maŕ ewaride ādjiza Ācōrēa animarāda babue diadida panasidaa.

Judiorāba Paulo jidapedada

‡ **21:22** Maŕbe wārāda bɔ biē odi carea powuadia. Griego beedeade ɔɔra cartade maŕra neēa. § **21:24** Numero 6:13-20. * **21:25** Hecho 15:28-29.

27 BaribΛrΛ siete ewari jũēbΛrΛ basiēde λcΛrΛ judiorã Asia druadebemada ãcõrẽ de droma dajada panasidaa. Mañ judiorãba Paulo unusidaēde jũma ēberãrã arima duanΛra quĩrũbigadapeda Paulora jidasidaa.

28 Mañne jĩgua jara panasidaa:

–¡Israelerã, dairãra carebadadua! NaλgΛ ēberãba druaza jaradia bΛa dadji israelerãra, dadjirã leyra idjaba ãcõrẽ de droma sida biē tabeada. ¡Mañ awara griegorãda ãcõrẽ de droma caita edesia!† ¡Nañ de ababe ãcõrẽ itea bΛda biē bΛsia!–

29 ãdjirãba mãwã jarasidaa Tropimo Epesodebemada Paulo ume purude nĩda unupedaēda bẽrã. Crĩchasisidaa Pauloba Tropimora ãcõrẽ de droma caita ede basida.

30 Mañne jũma Jerusaleλnebemarã quĩrũnapeda piraposidaa. ΛcΛrΛba Paulora jidadapeda ãcõrẽ de droma dajadaa errebari edesidaa. Mañbe eēda wãbadara jũma jũãtrΛcuasidaa.

31 Paulo bea quĩrã panΛmisa abaΛba romano sordaorã boro dji dromaa jarade wãsia jũma Jerusaleλne duanΛra quĩrũbucasidaa.

32 Ara mañda idji sordaorãda, ãdji bororã sida trλpeda ēberãrã quĩrũbuca duanΛmaa pira wãsidaa. Judiorãba ãdjirã zebΛda unusidaēde Paulo puo pananada idu bΛsidaa.

33 Sordaorã boro dji droma araa jũēside Paulora jidapeda carena umēba jλ bΛbisia. Mañbe ēberãrã powua nũmΛa iwiēisia Paulora caida idjaba cãrēda osi cawaya.

† 21:28 Judiorãra ãcõrẽ de droma caita wãnida panasidaa baribΛrΛ griegorãra jĩgabe panenida panasidaa.

³⁴ Mañne jūmarāda quĩrā awara bia duanasidāa. BaribΛrΛ sordaorā boro dji dromaba cawa ũrĩca basía ēberārā bio bΛga duanΛ bērā. Mañ carea Paulora sordaorā duanabadamaa edebisia.

³⁵ Dji dumema jūēsidade mamaΛba sordaorāba Paulora jira edesidāa, judiorāra bio quĩrū duanΛ bērā.

³⁶ Ādjirāba sordaorā caiđu jĩgua jarabadjidāa:
-įİdjira beatadadua!-

Pauloba judiorā powua duanΛa jarada

³⁷ Sordaorāba Paulo ādjirā duanabada dede eda edebΛdade Pauloba ādjirā boro dji dromaa griego bedeadeba iwidiisia:

-įBia bΛca mΛra bΛ ume bedeaida?-

Dji dromaba panusia:

-įBΛa griego bedeara cawa bΛca?

³⁸ įBΛēca Egiptodebema, ēberārā sālbedā quĩrūbigadada? įMĩā beabadarāda ējũā pōāsa ewaraga bΛdaa mil quĩmārē pe edesiēca?-

³⁹ Mañne Pauloba jarasia:

-Māwāēā, mΛra judioa. Cilicia druadebema. Tarso puru dromane tosidāa. MΛ quĩrā djuburia puru quĩrāpita idu bedeabidua.-

⁴⁰ Dji dromaba idu bedeabisia. Mañbe Paulo dumene ĩta nūmΛba idji jΛwaba ēberārāra chupeabisia. Chupeasidade hebreo bedeade bedeasia.

22

¹ Pauloba jarasia:

-MΛ djabarā, mΛ bororā, ũrĩnadua. Ara mΛdjidebemada jaraya.-

2 Idjira hebreode bedeã ðada ũrĩsida bẽrã ãdjirãra chupea duanesidaa. Mañne Pauloba jarasia:

3 –Mãra judioa. Cilicia druade Tarso purude tosidea. Barib_{AR}_{AL} mãra nama Jerusaleãne warisia. Jaradiabari Gamalielba m'la jũma dadji drõã naẽnabemarã leyba jara ðara bio jaradiasia.* M'la ãcõrẽra bio epẽ ðabadjia bãrãba epẽbada quĩrãca.

4 Mañba O Djiwidi ãjã beada biẽ oi carea m'la epẽbadjia. Umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida preso ðacuabisia. Idjaba ãc_{AR}_{AL} beabisia.

5 Mañg_{AR}ara sacerdote dji dromaba, jũma judio drõãrã dji dromarã bida cawa pan_{AA}. ãdjia m'la cartada diasidaa judiorã Damascodebemaba cawadamãrẽã O Djiwidi epẽ beara m'la jidaida ðada. Mañba mãra Damascodea wãsia ãdjirã nañ Jerusaleãnaa jida enepeða dji bororãba cawa odamãrẽã.

6 Barib_{AR}_{AL} Damascode jũebodode umatipa basica ðaa. Mañne cawaẽne bajãneba uruada m'ama jãrã tẽũsia.

7 Mã egode baeside bedeada ũrĩsia. Mã bedeaba m'la jarasia: “Saulo, Saulo, ¿cãrẽ cãrẽã mãra biẽ oi carea epẽ ða?”

8 M'la iwidisia: “Mã boro, ¿ðara cai?” Idjia panusia: “Mãra Jesu Nazaredebemaa. B_{AA} biẽ oi carea epẽ ðara m'la.”

9 Mã ume nĩnaba mã urua unusidade dauperasidaa, barib_{AR}_{AL} mã ume bedeab_{AR}_{ARA} ũrĩnaẽ basía.†

* 22:3 Hecho 5:34-39. † 22:9 *Dauperasidaa*. Zocãrã carta griego bedeade beade mã bedeara neãa.

10 Mañne mña iwidisia: “Mñ Boro, ¿bɫa cārēda quĩrĩã bɫ mña oida?” Dadjí Boroba panusia: “Piradrɫpeda Damascoɫaa wãdua. Mña jãma jaraya cārēda oida bɫada.”

11 Mañ urua jãrã tẽũbɫɫba mñra dauberreasia. Mañ bẽrã mñ ume nĩnaba mñ jɫwade jidadapeda Damascoɫaa edesidaa.

12 Mama ẽberã Ananía abadada basia. Mañ Ananíaba Ācõrēda waya bɫ bẽrã dadjirã leyra bio ãjã o basia. Jũma judiorã Damascoɫebemaba idjidebemada bia bedeadadjidaa.

13 Mañ Ananíaba mñra acɫe wãsia. Caita wãpeda jarasia: “Djaba Saulo, wayacusa bɫ dauba unu bẽdua.” Ara mañda mñ daura biapeda idjira unusia.

14 Mañbe Ananíaba jarasia: “Ācõrẽ dadjí drõã naẽnabema ume bẽdaba bɫra edasia idjia quĩrĩã bɫda cawamãrẽã, dji Jipa bɫda unumãrẽã, idjaba idji bedebɫɫada ũrĩmãrẽã.

15 Jũma bɫa ununada, ũrĩna sida jũmarãa jaraya.

16 ¡Waa jããrãdua! Piradrɫpeda borocuedua. Idjía iwididua. Bɫa cadjirua oɫara idjia jũma quĩrãdoaya.”

17-18 Mãwãnacarea mñra jẽda Jerusaleñnaa zesia. Ewari aba Ācõrẽ de dromanaa wãpeda idjía iwidí basia. Mañne mña cãĩmocara quĩrãca dadjí Boroda unusia. Idjia mña jarasia: “Jerusaleñneba isabe ãyã wãdua. Bɫa mñnebema jara bɫra namabemarãba ãjãnaẽa.”

19 Ĭjãnida crĩcha bẽda bẽrã mña nãwã jarasia: “Mñ Boro, ãdjirãba bio cawa panɫa naẽna mñra judiorã dji jɫrebada deza wãpeda bɫ ãjã bẽara jidapeda puobadjida idjaba preso bɫbadjida.

20 BΛde bema be dea bΛ carea Estebaλ beasidade mλ sida arima basia. Idji beabΛdada mλa bia unusia. Maλ awara ādjia λrλ jλbadara mλa waga basia.”

21 BaribΛrΛ dadjia Boroba mλa jarasia: “Wādua. Mλa bΛra tΛmΛ judiorāémaa diabueya.”-

Romanorāba Paulo soaba uđia panana

22 Pauloba jara bΛra judiorāba chupea ũrī duanasidaa. BaribΛrΛ Ācōrēba idjira judiorāémaa diabueyada aside jġgua jara duanesidaa:

-jJāλ ēberāra zocai bacara bΛa! jBeadadua!-

23 Māwā bia duanΛne ādjia λrλ jλbadara quīrūbideba jārāpe duanesia idjaba egoro porara λtaa jāmāposidaa.

24 Maλ bērā sordaorā boro dji dromaba jarasia Paulora sordaorā duanabada dede eda ededapeda soaba uđamārēā. Māwā obisia Pauloba jaramārēā cārē cārēā judiorāra idji ume quīrū duanΛda.

25 BaribΛrΛ idji uđi carea jλbΛdade Pauloba sordaorā boro arima bΛa jarasia:

-¿Bārāba romanoda uđida panΛca idji cawa odi naēna?-

26 Maλ ũrīside sordaorā borora dji dromamaa wāpeda jarasia:

-¿BΛa cawa bΛca cārēda obΛrΛda? Jāλ ēberāra romanoa.-

27 Maλbe sordaorā boro dji dromara Paulomaa wāpeda iwidisia:

-¿Wārāda bΛra romanoca?-

Pauloba panusia:

-Māē, mλra romanoa.-

28 Sordaorā boro dji dromaba jarasia:

–Romano bai carea m̃a paratada waib̃a dia-sia.–

Pauloba jarasia:

–M̃ra todaɛba romanoa.–

²⁹ Ara mãda Paulo uɛi carea pananaba idu b̃asidaa. Sordaorã boro dji dromaba Paulora romanoda cawasiɛ bio ne wayasia romanoda ubi carea j̃bida b̃erã.

Paulo judio dji droma bearã quĩrãpita bada

³⁰ Nurẽma sordaorã boro dji dromaba waɛibida cawa quĩrã basia cãrẽ cãrẽã judiorãba Paulora biẽ jara panasiɛada. Mã carea idjira carenaba j̃ badada ẽrã b̃asia.‡ Mãbe sacerdote bororãda, jũma judiorã dji dromarã siɛa ãbaa j̃resia. Mãne Paulora enepeɛa ãdjirã quĩrãpita b̃asia.

23

¹ Pauloba judiorã dji dromarãmaa aɽpeda jarasia:

–M̃ djabarã, m̃ra necai b̃a cawa b̃ b̃erã idi bida ãcõrẽ quĩrãpita bia ñida.–

² Mãne sacerdote dji droma Ananíaba Paulo caita paña jarasia idji itede udamãrẽã.*

³ Mã carea Pauloba Ananíaa jarasia:

‡ **22:30** *Carenaba j̃ badada.* Griego beɛeɛe ἄκατα cartade mãra neã. * **23:2** Mã Ananíara sacerdoterã boro basia poa 47ɛba aba 59ɛaa. Idjira bio cadjirua basia. Judioda mãwã b̃am̃na judiorãba idjira beasiɛaa poa 66ɛ. Capítulo 5ɛ dewara Ananíanebemada b̃ b̃a. Idjaba capítulo 9ɛ, 22ɛ bida dewara Ananíanebemada b̃ b̃a.

-¡BΛda Ācōrēba uya! ¡BΛa jaradiabari quĩrāca ocaa!† BΛra jāma chūmΛa Ācōrē leydeba mΛra cawa oi carea baribΛrΛ jmΛ ubi bΛdeba ara maΛ leyda igara bΛa!-

⁴ Mañne caita duanΛba Paulo a jarasidaa:

-Sacerdote dji droma Ācōrēba bΛdeada ¿bΛa jāwā quēāica?-

⁵ Paulo ba jarasia:

-Djabarā, mΛa adua basia idjira sacerdote dji dromada. Cawaδabara mΛa māwā jaraē bacasia, Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛ bērā: “Bārā borora biē jararānada.”‡

⁶ Māwā bΛde Paulo ba cawasia dji dromarāra ḷcΛrΛ saduceorāda, ḷcΛrΛ pariseorāda. MaΛ carea ādjirā jīgua jarasia:

-Djabarā, mΛra pariseoa. MΛ drōā naēnabemarā sida pariseorā basía. MaΛ bērā ijā bΛa beudarāra ḷrēbadida. MaΛ carea ḷcΛrΛba mΛra cawa oδa quĩrā panΛa.-

⁷ Paulo ba māwā jaraδa carea pariseorāra saduceorā ume caicayaδapeδa awara awara crīcha duanesidaa. (

⁸ Saduceorāba jarabadaa beudarāra ḷrēbadacada, bajānebema nezocarā neēda, jaure sida neēda. BaribΛrΛ pariseorāba jūma maḷgΛra ijā panΛa.)

⁹ Caicaya duanΛ bērā bΛga duanesidaa. Judiorā ley jaradiabada dji pariseorāba piradrΛδapeδa jīgua jarasidaa:

† **23:3** ¡BΛa jaradiabari quĩrāca ocaa! Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “BΛra de totroa soδa quĩrāca bΛa.” Mateo 23:27-28; Ezequiel 13:10-16. ‡ **23:5** Exodo 22:28.

-Dairãba unu pan_Λa na_Λ ãberãra bedeadẽ b_Λãda. ãĩberã jaureda wa bajãnebema nezocada idji ume bedeasisicada. Mãwã baib_Λr_Λ çsãwã ãcõrẽ ume djõni?–Ş

¹⁰ ãdjirãra wetara caicaya duan_Λ bẽrã sordaorã boro dji dromaba waya basia Paulora t_Λ eubari beadida. Ma_Λ bẽrã sordaorãda wãbisia Paulora ãdji tãenabemada jãrĩnapeda sordaorã duanabada dede eda ededamãrẽã.

¹¹ Ma_Λ diamasi dadji Borora Paulomaa zepeda nãwã jarasia: “Paulo, sobiadia. Mãnebema nama Jerusale_Λne bedea_Λ quĩrãca Roma purude bida bedeaida b_Λa.”

Judiorãba Paulo beadia panana

¹² Nurẽma judiorãda ãc_Λr_Λã bedea ausidaa Paulo beadi carea. Ma_Λ ãberãrãba wãrãneba bedea b_Λsidaa ne codaẽda idjaba baido dodaẽda aba Paulo beab_Λadaa.

¹³ Dji bedea b_Λpedadara cuarenta au_Λdu panasidaa.

¹⁴ ãdjirãra sacerdote bororãmaa, judiorã dji dromarãmaa bida wãnapeda jarasidaa:

-Dairãba wãrãneba bedea b_Λsidaa ne codaẽda idjaba baido dodaẽda aba jã_Λ Paulo beab_Λadaa.

¹⁵ Ma_Λ bẽrã nãwã odadia. Bãrãba, jũma dji bororã bida sordaorã boro dji dromaa iwididadia nu Paulora wayacusa bãrãmaa enebimãrẽã. Jaradadia bãrãba idjidebemada quĩrãcuitaara iwidĩ quĩrã pan_Λda. Eneb_Λdade nama jũẽi naẽna dairãba idjira beadia.–

Ş 23:9 Mãwã baib_Λr_Λ çsãwã ãcõrẽ ume djõni? Griego bedeadẽ ãc_Λr_Λã cartade ma_Λra neãa.

16 BaribΛΓΛ Paulo djabawērã warrada arima basia. Mañ cūdraba ādjia jara panΛra ūrīpeda sordaorã duanabadamaa Paulo a jarade wāsia.

17 Mañ carea Pauloba sordao boroda aba trĀpeda jarasia:

–Nañ cūdrada dji dromaara bΛmaa ededua. Idjia ne jara quĩrĩã bΛa.–

18 Ara mañda cūdrara sordaorã boro dji droma-maa edepeda jarasia:

–Paulo, dji preso bΛba mĀra trĀpeda jarasia nañ cūdrada bΛmaa enemārẽã. Idjia bĀa ne jara quĩrĩã bΛa.–

19 Mañbe sordaorã boro dji dromaba cūdra jΛwade jidapeda āyã edesia. Mañbe iwidadisia:

–¿Cārẽda mĀa jara quĩrĩã bΛ?–

20 Mañne cūdraba jarasia:

–Judiorãra beɔea ausidaa nãwã odi carea: ādjia bĀa beɔea djuburiadia Pauloda nu dji dromarã ābaa dji jΛre panΛmaa edebimārẽã. Jaradia idjidebemada quĩrãcuitaara iwidi quĩrĩã panΛda.

21 BaribΛΓΛ ādji beɔeara ĩjārãdua. Paulo beadi carea o caita cuarenta auɔu mĩrũ panΛa. Ādjirãba wārãneba beɔea bΛsidaa ne codaẽda idjaba baido doɔaẽda aba Paulo beabΛɔadaa. Ara nawena idji beadi carea panΛa. Ababe jĀã panΛa bΛa Paulo edebimārẽã.–

22 Mañbe sordaorã boro dji dromaba cūdraa jarasia:

–BΛa mĀa jaradara ni abΛa jararãdua.–

Mãwã jarapeda wābisia.

Romanorãba Paulo Cesareadaa edepedada

23 Mañbe sordaorã boro dji dromaba idjiare beada umé trãpeda jarasia:

-Dosciento sordaorãda, setenta sordaorã cawayode wãbadada idjaba dosciento sordaorã miãsu catã beada edadapeda Cesarea purudaa diamasi wãnadua.*

24 Mañ awara cawayoda Paulo itea edadadua nañ Judea druadebema boro Pelimaa bia ededi carea.-†

25 Sordaorã boro dji dromaba cartada nãwã ßã diabuesia:

26 Mã, Claudio Lisiaba nañ cartara ßãßãrãã mã boro dji droma Peli itea. Mãa quĩrã ßãã ßããã bia baida.

27 Judiorãba nañ ëberãra jidadapeda beadi basía. Baribãrã mãã cawasia idjira romanoda. Mañ bẽrã sordaorã ume wãpeda judiorã jãwaedabemada ëdrã edasia.

28 Mãã cawa quĩrãã basia cãrẽ cãrẽã idjira biẽ jara panãda. Mañ bẽrã idjira edesia judio dji dromarã ãbaa dji jãre panãmaa.

29 Mañne mãã cawasia ababe ãdji ley carea idjira biẽ jara panãda. Baribãrã idjia cadjiruada oẽ ßã bẽrã beadiẽ panãã ni preso ßãdiẽ panãã.

30 Mãwãnacarea mãã cawasia judiorãra beãea ausidada idji beadi carea. Ara mããda idjira ßãããã diabuesia. Idjaba mãã ãdjirãã jarasia idjida biẽ jara quĩrãã panãßãrãã ßã quĩrãpita jarade wãnida panãda.

Bia badua.‡

* 23:23 *Diamasi.* Griego bedeadẽ ßã ßãã “diamasi a la nueve.”

† 23:24 Mañ Pelira Judeadebema boro basía poa 52deba aba 60daa. Cesarea purude babadjia.

‡ 23:30 *Bia badua.* Griego bedeadẽ ãcãrãã cartade mããra neãa.

³¹ Ara mañda sordaorãba ãdji boroba jaradara osidaa. Diamasi Paulora Antipatri purudaa edesidaa.

³² Nurẽma sordaorã jĩrũba wãbadara ãdji duanabada dedaa jẽda wãsidea. Mañne cawayode wãbadaba Paulora Cesareadaa edesidaa.

³³ Cesareade jũesidade sordaorãba cartara dji boroa diasidaa. Idjaba Paulo sida idjima edesidaa.

³⁴⁻³⁵ Mañ carta aCΛpeda dji boroba Pauloa iwidisia sãmabema cawayã. Paulora Cilicia debemada cawaside nãwã jarasia:

-BΛ biẽ jara panΛda zesidara mãa ãdjira, bΛ sida ũrĩya.-

Mañbe idjia sordaorãa jarasia Paulora Herodeba obida de dromane wagadamãrẽã. §

24

Paulo Peli quĩrãpita bedeada

¹ Ewari juesuma badacarea sacerdote dji droma Ananĩara ĩCΛΓΛ judiorã dji dromarã ume Cesareade jũesidaa. ãdjiare bedeabari Tertuloda edesidaa. Mañne Peli quĩrãpita Paulo debemada biẽ jarasidaa.

² Peliba Paulo enebiside mañ Tertuloba Paulo debemada biẽ jara nũmesia. Nãwã jarasia:

-Dji droma Peli, bΛ dai boro beda ewarideba nañ druade dãrã necai panΛa. Idjaba bΛ crĩcha cawaadeba ne zocãrãda o bΛa dairãra biara duananamãrẽã.

§ **23:34-35** Mañ Herodera “Herode dji Droma” abadjidaa. IdjiabarΛ warra zaquerãra Beleñ purude quenabisia. Mateo 2:13-18.

³ BΛa o bΛ carea dai beaza ne jūmane bia bΛada abadaa.

⁴ BaribΛrΛ dārã mĩã sē amaaba m̃a b̃a bedea djuburiaya bΛ biaðeba dai bedeara ũrĩmārẽã.

⁵ Dairãba cawa panΛa nañ ēberãba nēbΛrada o babarida. Idjia jūma nañ ējũãne judiorãra quĩrũbiga b̃baria. Idjira dji nazareno ĩjã b̃earã boroa.

⁶ Mañ awara idjia Ācõrẽ de dromara biẽ b̃a quĩrĩãsia. Mañ carea daiba idjira jidasidaa. [Dai leyðeba cawa odi basía.

⁷ Māwāmĩna sordaorã boro Lisiaba idjira dai jΛwaeðabemada jārĩsia.

⁸ Mañ awara jarasia nañ ēberã biẽ jara panΛra bΛmaa zedida panΛda.]* BΛa idjía bio iwiðibΛrΛ cawaya jūma daiba jara panΛra wārãda.–

⁹ Judiorã mama duanΛ biða jūma mañ bedeara wārãana asidaa.

¹⁰ Mañbe dji boroba jΛwaba Pauloa jarasia bedeamārẽã. Ara mañda Pauloa jarasia:

–M̃a cawa bΛa bΛa poa zocãrã nañ druadebemada cawa obarida. Mañ b̃erã m̃ra ara m̃ldjidebemada b̃srida bedeaaya.

¹¹ Doce ewari bΛa m̃ra Ācõrẽa bia bedei carea Jerusaleñne jũenada. BΛa bariduaa iwiðibΛrΛ cawaya mañra wārãda.

¹² Za m̃ biẽ jara panΛba m̃ra ununaẽ basía djārã ume caicaya nũmΛda wa ēberãrã quĩrũbiga bΛda. Ācõrẽ de dromane, judiorã dji jΛrebada dede, ni purude biða m̃a m̃wã o bΛda ununaẽ basía.

* **24:8** Griego bedeaðe ḄCΛrΛ cartade bedea corchetede bΛra neãa.

13 Nañ ēberārāba poya cawabidaēa ādjia jara panΛra wārāda.

14 BaribΛra ebuda jaraya mĀa dai drōā naēnabemarā Ācōrēda ĩjā bΛda. MĀra O Djiwidi abadadebemaa. Ādjirāba jarabadaa mañ O Djiwidira abeda āi bΛda baribΛra mĀa Ācōrē leyra, Ācōrēneba bedeabadaba bΛpedada sida jūma ĩjā bΛa.

15 MĀa cawa bΛa beudarāra Ācōrēba jūma Ārēbabida: dji jipa beada, dji cadjiruarā sida.† Za mĀ biē jara panΛ bida mañra cawa panΛa.

16 Mañ carea mĀa ne jūmada obaria Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita bida jipa nībai carea.

17 MĀ Jerusaleāneba āyā wānara poa zocārā bΛa. Mama nībapeda mĀ purudebemarā dji ne neē quēdea itea paratada diade zesia. Idjaba Ācōrēa animarāda babue diade zesia.

18-19 Mañda Ācōrē de dromane o basia. Mama wāsīde idji quīrāpita bia basia. Mañne ācΛra judiorā Asiadebemaba mĀra unusīdaa, baribΛra ēberā powua nībaē basīa idjaba ēberārā quīrūbigaē basīa. MĀ unupedadaba mĀda biē jara quīrīā panΛbΛra, ādjidrΛ bΛ quīrāpita zedida panΛa.

20 MāwāēbΛra za duanΛba jaradida panΛa cārē cadjiruada unusīdada dji dromarā quīrāpita mĀ edesidade.

21 Ababe poya jaradia mĀa nāwā jīgua jarasida: idi bārāba mĀra biē jara panΛa beudarāra Ārēbadida ĩjā bΛ carea.-‡

22 Peliba O Djiwididebemada bio cawa basia. BaribΛra ara mañda Paulora cawa oē basīa.

† 24:15 Daniel 12:2. ‡ 24:21 Hecho 23:6.

ĀtebΛrΛ jarasia:

-Sordaorã boro Lisia zebΛrΛde mĀa bārã nēbΛrara cawa oya.-

²³ MaĀbe idjia sordaorã boroa Paulora wagabisia, baribΛrΛ jarasia Pauloba o quĩrĩã bΛra idu obimārẽã. Idjaba iduaribisia Paulo ume dji biarãba idjira carebađe zedamārẽã.

²⁴ Māwānacarea Pelira dji quima Drusila ume wayacusa zesia. MaĀ wērãra judio basía.Š MaĀne Peliba Paulora trĀsia idjia Jesucrito ĩjāninebema bedea bΛda ũrĩ carea.

²⁵ Māwā bΛde Pauloba dadji jipa nĩbaidebemada, cacua jipa erobaidebemada, Ācōrẽba cawa oi ewari zeidebema sida bedeiasia. Peliba maĀgΛdebema ũrĩside ne wayapeda nāwã jarasia:

-JāĀbe wādua. MĀ bari bΛde wayacusa bΛra trĀya.-

²⁶ Peliba crĩcha basia Pauloba idjia paratada di-aida ēdrΛ bΛmārẽã. MaĀ carea ara cadrΛa Paulora trĀbadjia idji ume bedesai carea.

²⁷ Poa umé badacarea Pelira dji boro badada ēdrΛsia. MaĀbe Porcio Pestoda dji boroda besia. BaribΛrΛ Peli ēdrΛside judiorã ume bia be quĩrĩã basia. MaĀ carea Paulora preso beesia.

25

Paulo Pesto quĩrãpita bada

¹ Dji boro bedacarea Pestora Cesarea purude jũesia. Ewari ũbea bapeda JerusaleĀnaa wāsia.*

Š **24:24** MaĀ Drusilara Herode Agripa Nabema cau basía. Dji djabara Agripa Umébema basía. Hecho 25:13. * **25:1** MaĀ Pestora Judeadebema boro basía poa 60deba aba 62daa.

2-3 Mama sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida Pestoa Pauloda biẽ jarasidaa. ãdjirãba Pestoa bedeã djuburiasidaa Paulora Jerusaleãnaa enebimãrẽã. Mãwã jarasidaa Paulora ota cawaẽne beadida crĩcha panã bẽrã.

⁴ Baribãrã Pestoba panusia:

–Paulora Cesareade preso ãã. Mãra dãrãẽne mamaa wãya.

⁵ Mã bẽrã bãrã dji dromaara beara mã ume Cesareadaa wãnida panã. Mã õberãba baridua cadjiruada osibãrã, mamabãrã bãrãba jaradida panã.–

⁶ Pestora Jerusaleãne ocho wa die ewari basica ãã. Mããbebãrã Cesareadaa wãsia. Nurẽma cawa obada dede chũmepeda Paulora enebisia.

⁷ Paulo enesidade judiorã Jerusaleãneba zepedadaba idjira jũrã edasidaa. Mãne jarasidaa idjia cadjirua dromada zocãrã osida, baribãrã poya cawabidaẽ basiaã djia jara panãra wãrãda.

⁸ Mãne Paulora ara idjiare bedeasia:

–Mãã ni abãã cadjiruada oẽ ãã. Judiorã leyra igaraẽ ãã, ãcõrẽ de dromara biẽ ãã basiaã idjaba Romanebema boro sida igaraẽ ãã.–

⁹ Baribãrã Pestora judiorã ume bia be quĩrãã ãã bẽrã Pauloã iwidisia:

–¿Bãra Jerusaleãnaa wã quĩrãã ããca mãã jãma cawa omãrẽã?–

¹⁰ Mãne Pauloã panusia:

–Mãra nama Romanebema boroba ããda cawa obari quĩrãpita ãã. Namabãrã ãã mãra cawa oida ãã. Bãã bio cawa ãã mãã judiorãra biẽ oẽ ããda.

11 M̃a cadjiruada osibΛΓΛ, bΛa m̃ra beaida bΛa. M̃ra beacara bΛada aēa. BaribΛΓΛ nã ēberārāba m̃ biē jara panΛra wārāē bērā ni abaΛba m̃ra ādji jΛwade bΛcara bΛa. Mã bērā m̃a quĩrĩā bΛa Romanebema borobΛΓΛ m̃ra cawa oida.-

12 Mãne Pestora idjía crīcha diabadarā ume bedepeda Paulo jarasia:

-BΛa quĩrĩā bΛa Romanebema boroba bΛra cawa oida. M̃wā baibΛΓΛ, idjima diabueya.-

Pesto Agripa ume bedeada

13 M̃wānacarea judiorā boro Agripada idji djabawērā Berenice ume Cesareadaa Pesto acΛde wāsidaa.†

14 Ādjira mama dārā panΛ bērā Pestoba Agripaa Paulodebemada nāwā jarasia:

-Peliba aba preso amenada nama bΛa.

15 M̃ Jerusaleānaa wā baside sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida mã ēberānebemada biē bedeadapeda jarasidaa idjira beamārēā.

16 M̃a ādjirāa jarasia abaΛda idji biē jara bēa quĩrāpita ara idjiare poya bedeaēbΛΓΛ, romanorāba beadacada.

17 Mã carea judiorāra namaa zesidaa. Ādji jūēpedada nurēma m̃ra cawa obada dede chūmepeda mã ēberāra enebisia.

18 BaribΛΓΛ idji biē jara panΛba jaradaē basía idjia cadjiruara osida m̃a crīcha bēda quĩrāca.

19 ĀtebΛΓΛ idjira biē jara panasidaa ādjia ĩjā panΛ awara jaradia bΛ carea idjaba ēberā Jesu abada

† 25:13 *Agripa*. Mã ēberāra Herode Agripa dji Nabema abada warra basía. Hecho 12:1-23. *Berenice*. Mã wērāra Pesto quima Drusila djabawērā basía. Hecho 24:24.

carea. Mañgara beudamĩna Pauloba jara b̄la zocai b̄lda.

²⁰ M̄la cawaẽ besia s̄wã oida. Mañ carea m̄la Paulo a iwidiſia Jerusaleñnaa wã quĩrã b̄ cawaya mama cawa oi carea.

²¹ Baribara idjia quĩrã basia Romanebema borobara idjira cawa oida. Mañ b̄rã m̄la idjira nama preso b̄bisia aba dji boromaa diabuebaradaa.-

²² Mañne Agripaba Pestoa jarasia:

-M̄la mañ eberã bedeada ùrĩ quĩrã b̄la.-

Pestoba jarasia:

-Nubara b̄la ùrĩa.-

Paulo Agripa quĩrãpita bedeada

²³ Nurẽma Agripa Berenice ume eđa w̄sidade ebuda basia ãdjira dji dromarãda. Mañne sordaorã bororãda, purudebema dji dromarã sida eđa erubusibasidaa. Mañbe Pestoba Paulora enebisia.

²⁴ Pestoba jarasia:

-Judiorã boro Agripa idjaba jũma eberãrã nama dai ume ãbaa dji jare duana, za b̄ eberã b̄rã quĩrãpita b̄ara jũma judiorãba Jerusaleñne, nañ Cesareade biẽ jara pana. Ádjirãba m̄la bia jara panasidaa idjira beamãrẽã.

²⁵ Baribara m̄maarã ni cãrẽ cadjiruara oẽ b̄la idji beadi carea. Mañne idjia iwidiſia Romanebema boroba cawa omãrẽã. Mañ b̄rã m̄la idjira Romanaa diabuei carea b̄la.

²⁶⁻²⁷ Idjia cadjirua odara dadjirã boroba cawamãrẽã m̄la cartade ebuda b̄lida b̄la. Baribara cãrẽda b̄lida neẽ b̄la. M̄maarã ni cãrẽ sida b̄ebara crĩcha neẽ b̄ quĩrãca diabueya. Mañ carea idjira b̄rã quĩrãpita enebisia. Judiorã

boro Agripa, m̄la quĩrĩã b̄la b̄lab̄r̄la biara ũrĩda. M̄wã b̄rãba idjĩa bio iwidipedađacarea m̄la dadjirã boro itea idjia cadjirua ođada poya cawa b̄l̄isicada.-

26

¹ Maĩbe Agripaba Pauloa jarasia:

-Ara b̄l̄djiare idu bedeabiya.-

Ara maĩda Paulora j̄l̄wa wapeda bedeasia:

² -M̄l̄ boro Agripa, m̄l̄ra b̄l̄srida b̄la idi b̄l̄ quĩrãpita ara m̄l̄djiare bedeai b̄rã. M̄la cawabiya judiorãba biẽ jara pan̄l̄mĩna m̄l̄ra bedeade b̄l̄ẽda.

³ B̄la bio cawa b̄la dadji judiorãra sãwã beabarida idjaba cãrẽ cãrẽã caicayabadada. Maĩ b̄rã bedeã djuburiaya m̄l̄ bedeãra s̄ẽ ũrĩmãrẽã.

⁴ Jũma judiorãba cawa pan̄la m̄l̄ra cũdraeda sãwã basida m̄l̄ druade idjaba Jerusaleĩne bida.

⁵ Ādjirãba cawa pan̄la m̄l̄ra pariseoda. Baridubaba maĩda b̄l̄ quĩrãpita jara quĩrĩã b̄lab̄r̄la jaraida b̄la. B̄la cawa b̄la judiorã ley ĩjã ođi carea pariseorãba quĩrãcuitaara obadada.

⁶ Barib̄r̄l̄ Ācõrẽba dadji drõã naẽnabemarãa diai jaradada j̄l̄ã b̄l̄ carea idira Ādjirãba m̄l̄ra biẽ jara pan̄la.

⁷⁻⁸ Wãrãda jũma Israel doce warrarãneba yõpedadarãba ĩjã pan̄la Ācõrẽba dadjirãra l̄rẽbabida. Maĩ carea dadjirãba ãsa, diamasi bida Ācõrẽã bia bedeabadaa. M̄l̄ boro Agripa, maĩ ĩjã b̄l̄ carea dewara judiorãba m̄l̄ra biẽ jara pan̄la.-

Maĩne Pauloba judiorã mama beãrãa jarasia:

-Ācõrẽba dadjirãra l̄rẽbabida ĩjã pan̄lab̄r̄l̄ ħcãrẽ cãrẽã ĩjãnaẽ pan̄l̄ idjia beu b̄adada aba l̄rẽbabisida?-

Māwā jarapeda Agripaa nēbΛrΛsia:

⁹ –Māa naēna crīcha b̄asia ne jūmada oida b̄Λda ēberārāba Jesu Nazaredebemara ĩjārānamārēā.

¹⁰ Māa Jerusaleāne wārāda māwā osia. Sacerdote bororāba ādji trāneba m̄āa idu Jesu ĩjā b̄eara zocārā preso b̄Λbisidaa. Idjaba maļ ēberārā beabisidaade m̄āa bida bia b̄Λada asia.*

¹¹ Judiorā dji jΛrebada deza m̄āa ādjirāra cawa obibadjia. B̄arima zocārā ādjirāa Jesudebemada ōgo biē bedeabisia. Māra ādjirā ume bio quīrū b̄ada b̄ērā drua āībema purude bida biē oi carea ēpēbadjia.

¹² Ewari aba sacerdote bororāba m̄āra Damasco purudaa diabuesidaa ādji trāneba Jesu ĩjā b̄eara preso jidacuamārēā.

¹³ BaribΛrΛ, m̄ā boro, umatipa ode nīne uruada āmādau cāyābara dorrodorroara b̄Λda unusia. Maļ uruaba m̄āra, m̄ā ume nīna sida bajāneba jārā tēūsia.

¹⁴ Jūma dairāra egode baesidaa. Maļne m̄āa bedeada ūrīsia. Maļ bedeaba m̄āa hebreode nāwā jarasia: “Saulo, Saulo, ĩcārē cārēā m̄āra biē oi carea ēpē b̄Λ? Ara b̄Λduba puabΛrΛa cūmia ārā tΛgabΛrΛ quīrāca.”

¹⁵ Maļne m̄āa iwidisia: “Mā boro, ĩbΛra cai?” Mā Boroba panusia: “Māra Jesua. BΛa biē oi carea ēpē b̄Λra m̄āa.

¹⁶ BaribΛrΛ piradrΛdua. Ara m̄āda b̄āa unubisia m̄ā nezocada b̄Λi carea. BΛa ununada idjaba m̄āa unubi sida bedeaida b̄Λa.†

* **26:10** Hecho 8:1-3. † **26:16** BΛa ununada. Griego bedeade ΛcΛrΛ cartade b̄Λ b̄Λa: “BΛa m̄āneba ununada.”

17-18 M̃a b_Λra b_Λ ēberārā j_Λwadebemada idjaba judiorāē j_Λwadebemada ēdr_Λ edaya. M̃a b_Λra judiorāēmaa diabueya m̃ wārā bedeara cawadamārēã.‡ Mañ bēřā pāĩmane duananada ãnaane nĩbadia. Diauru j_Λwaedabemada ēdr_Λdapeda Ācōrēmaa zedia. M̃ ĩjāb_Λda carea ādjia cadjirua opedadara Ācōrēba quĩrādoaya. Idjaba Ācōrēba ādjirāra b_Λya idjia edada purudebemarāda beadamārēã.”

19 M̃ boro Agripa, Jesuba mañ ewaride m̃a jaradara jūma ĩjā osia. §

20 M̃a naārā Damasco purudebemarāa jarasia ādjia cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēã. Māwānacarea Jerusaleñ purude, jūma Judea druade, idjaba judiorāēma bida abarida jarasia. Jūmarāa jarasia bia o pan_Λneba unubidida pan_Λda ādjia cadjirua opedadara wārāda igarasidada.

21 Mañ careab_Λr_Λ judiorāba m̃ra Ācōrē de dromane jidadapeda bea quĩrāsidaa.

22 Barib_Λr_Λ Ācōrēba mañ ewarideba ãtaa careba b_Λ bēřā m̃a dji dromarāa, dji dromarāea bida wadibida Jesudebemada bedea b_Λa. Ācōrēneba bedeabadaba, Moise bida cārēda sāvāida jarasidaa. Mañdr_Λ m̃a jara b_Λa.

23 Ādjirāba jarabadjidaa Ācōrēba ēdr_Λ edabari diai jaradara bia mĩgaida bāsida idjaba beudarānebemada naārā ĩrēbaida bāsida ãnaa

‡ 26:17-18 M̃ wārā bedeara cawadamārēã. Griego bedeađe b_Λ b_Λa: “Ādjirā daura ogađamārēã.” § 26:19 Jesuba mañ ewaride m̃a jaradara. Griego bedeađe b_Λ b_Λa: “Cāĩmocara quĩrāca ununara.”

dadjirã êdrΛdidebemada judiorãa, judiorãéa bida jarai carea.-*

24 Pauloba mǎwǎ idjiare bedea bΛde Pestoba jĩgua jarasia:

-Paulo, bΛra quĩrǎé bΛa. BΛa jũmawǎyǎ carta cawa bΛdeba quĩrǎé besia.-

25 BaribΛrΛ Pauloba jarasia:

-Dji droma Pesto, mΛra dji quĩrǎ bīaa. MΛa jara bΛra wǎrǎ bērǎ aride bΛa.

26 MΛ boro Agripaba mañnebemada cawa bΛa. Mañ bērǎ mΛra idji quĩrǎpita ne wayaa neẽ bedea bΛa. MΛmaarǎ idjia Jesu mǎwǎnara jũma cawa bΛa jũmarǎba ebuda nēbΛrΛbada bērǎ.

27 MΛ boro Agripa, Ācōrēneba bedeadadaba mañnebema bΛpedadara ¿bΛa ĩjǎ bΛca? MΛa cawa bΛa bΛa ĩjǎ bΛda.-

28 Agripaba Paulo jarasia:

-¿BΛa ara nañda mΛa Critora ĩjǎbica?-†

29 Pauloba jarasia:

-MΛa Ācōrēa iwidi bΛa dǎrǎéne wa dǎrǎbΛrΛde bida bΛra idjaba jũma za mΛ bedea ũrĩ duanΛ sīda mΛ quĩrǎca beadamǎrēã, baribΛrΛ nañ carena neẽ.-

30 Mǎwǎ jaradacarea Agripara, Pestora, Berenicera, jũma mama chũmea sīda piradrΛsīdaa.

31 Dajadaa wǎnapeda ādjirǎza jara duanasīdaa:

-Jǎã ēberǎba cadjirua oẽ bΛa idji beadi carea wa preso bΛdi carea.-

32 Mañne Agripaba Pestoa jarasia:

* 26:23 Isaía 42:6-7; 49:6. † 26:28 Griego bedeadē mañba idjaba jara bΛa: “BΛa mΛa berara crĩchabisia Crito ēberǎ baida.”

-Romanebema boroba cawa omārēã naã
ēberāba iwidiidaēbara, bΛa idjira poya ēdrΛ
bΛcasia.-

27

Paulo Roma puruḏaa wāna

¹ Maã ewaride dji boroba jarasia dairāra Italia
druaḏaa wānida panΛda. Maã bēřã Paulora, de-
wara preso bea sida Julio jΛwaeda bΛsia. Maã
Juliora sordaorã Augusto abadaebema dji boro
basía.

² Maãbe dairāra barco Adramitio pu-
rudebemane badodapeda wāsidaa. Maã barcora
Asia druade puruza wābΛrΛ basía. Djaba Aristarco
Macedonia druadebemada dairã ume wāsia.
Idjira Tesalonica purudebema basía.

³ Nurēma Sidoã purude wibarisidaa. Maãne
Julioba biadeba Paulora idji biarāmaa idu wābisia
idjia neē bΛra diadāmārēã.

⁴ Maãbe Sidoãneba wānane nāūrāra minijīchia
puá nūmΛ bēřã Chipre morro idjaba Asia ēsi
wāsidaa.

⁵ Cilicia drua quĩrāpe idjaba Panpilia quĩrāpe
auḏu tΛdapeda Liciadebema puru Mirade
wibarisidaa.

⁶ Mama sordaorã boroba dewara barco Alejan-
dría purudebemada unusia. Maã barcora Italia
druaḏaa wābΛrΛ basía. Daira idji ume maã bar-
code badodapeda wāsidaa.

⁷ Ewari zocārã nāūrã carea pĩaca wāsidaa. Gnido
quĩrāpe jūēne wāni carea bia mĩgasidaa. Waḏi
nāūrāra minijīchia puá nūmΛ bēřã Creta morro
icawa pΛrrΛga wāsidaa Salmoã amia quĩrāpe.

8 Pusa icawa bia mīga wābada Lasea puru caita Necai Wibaribada abadama jūēne wāsidaa.

9 Bio dārābada bēra judiorā ne codaca ewari dromada wāsia. Mañ ewarideba ātaa pusade wāida minijīchia babaria.* Mañ carea Pauloba dji bororāa jarasia nocodaa wārānamārēā.

10 Nāwā jarasia:

–Achirā, māa cawa bāa nawena wānibara minijīchiade wānida. Barcora ārīya. Bārāba edebada sida jūma aduadia.† Mañ awara dadjirā sida zocārā quininia.–

11 Baribara sordaorā boroba Paulo bedea cāyābara barco djibari bedeadā, barco peratbari bedea sida ijāsia.

12 Doidaade panani carea mañ Necai Wibaribadara biē basia. Mañ bēra zocārāba crīchāsidaa biara bāda Penice purudaa wānida aba doidaa jōbarādaa. Mañ puru sida Creta morrode bāa. Mama nāūrāa mācua puāca bēra pusara tuma babaria.‡

Nāūrā cadjiruaba barco āyā ededa

13 Mañne nāūrāda jawa aclareba aride puā nūmesia. Mañ carea āmādau baebariare bia wānida

* **27:9** Mañ ewari dromara Ācōrēba cadjiruā quīrādoai ewaria. Levitico 16:1-34; 23:26-32. Poa zebāza septiembre jedecode baebaria. Septiembrede, octubrede bida pusade wāida minijīchiaara bāa. Idjaba noviembredeba aba febrerodaa wānaca basia, jūmawāyā minijīchia bā bēra. † **27:10** Mañ barco Alejandrīadebemane trigoda waibāa edebadidaa Romanaa. ‡ **27:12** *Mama nāūrāa mācua puāca bēra pusara tuma babaria.* Griego bedeadē bā bāa “mamaaba āmādau baebariare unubadaa.” Λσαγ traduccioāne āmādau baebariare cāyābara “āmādau odjabariare” bā bāa.

crĩchasiḁaa. Ancla jira edaḁapeda Creta icawa wāsiḁaa.

14 Barib_{ΛΓΛ} dārǎéne nǎūrǎ cadjirua Euroclido_Λ abadada j_Λwa araareba dji cǎbǎyǎ t_Λ nūmesia.

15 Ma_Λba barcora āyǎ edesia. Barco quēb_Λra poya araa b_Λḁaē bē_Λrǎ nǎūrǎa idu edebisiḁaa.

16 Morro zaque Clauda abada ābudecare wāsiḁade nǎūrǎra maārǎ tumasia.Š Ma_Λne jāba zaque āḁauare ũm_Λda barcode eḁa poya b_Λḁaē pananapeda eḁa b_Λsiḁaa.

17 Jāba zaque eḁa b_Λpedaḁacarea barcora so-gaba bio b_Λrasidiḁaa ārǎrǎmārēā. Ma_Λne waya panasidiḁaa Sirte ĩb_Λde poaḁe wānida. Ma_Λ carea barcode wua _Λt_Λ jira b_Λbadada eḁaa b_Λḁapeda idu nǎūrǎa edebisiḁaa.*

18 Nurēma nǎūrǎra wadibiḁa dji cǎbǎyǎ puá nūmasia. Ma_Λ carea barcode traja pan_Λba netata edeb_Λdada daiḁu b_Λtacusiḁaa barcora wēsaara ũmemārēā.

19 Nǎūrǎra wadibiḁa dji cǎbǎyǎ puá nūm_Λ bē_Λrǎ, ewari ũbeaḁe ara ādji j_Λwaba netata barcodebema dji z_Λg_Λa beada daiḁu b_Λtacusiḁaa.

20 Mǎwǎ pan_Λne ewari zocǎrǎ _Λmǎḁau, chǎḁau siḁa ununaē panasidiḁaa. Ma_Λ ewari cadjiruade wadi pan_Λ bē_Λrǎ dairǎba crĩchasiḁaa ēḁr_Λḁaēḁa.

21 Zocǎrǎ ewari ne coḁaē duanasidiḁaa. Ma_Λ bē_Λrǎ Paulora dji bororǎ ēsi nūmepeda jarasia:

-Achirǎ, m_Λa bǎrǎa jarasia Cretaḁeba wǎrǎnamārēā. M_Λ beḁeada ĩjǎpedaḁabara na_Λ

Š 27:16 Ma_Λ Claudara idjaba Cauda tr_Λ jarabadaa. * 27:17 Barcode wua _Λtaa jira b_Λbadada. Griego beḁeade ma_Λra ebuḁa b_Λḁa.

minijĩchiade duananaẽ bacasia idjaba ne aduadaẽ bacasia.

²² Barib_{ΛΓΛ} sopuarãnadua. Naã barcora jũma ãrĩmĩna ni aba_Λda beudaẽa.

²³ M̃ra Ācõrẽnea. Idjida ãjã _ΛΛa. Idi diamasi ara maã Ācõrẽba idji nezoca bajãnebemada m̃maa diabuesia.

²⁴ Maãg_Λba m̃la jarasia: “Ne wayarãdua, Paulo. B_Λra Romanebema boro quĩrãpita bedeaída _ΛΛa. B_Λ carea Ācõrẽba jũmarã naã barcode wãb_Λdara idu quinibiẽa.”

²⁵ Maã carea, achirã, sopuarãnadua. M̃ra ãjã _ΛΛa Ācõrẽba oida idji nezoca bajãnebemaba m̃la jarada quĩrãca.

²⁶ Barib_{ΛΓΛ} baridua morrode poade wãnida pan_Λa.-

Barco ãrĩna

²⁷ Domia umé bab_{ΛΓΛ}de diamasi wadi nãurãra dji cãbãyã puã nũmasia. Maãba Adria pusade awacãrĩ basídaa. Ariquetra bab_{ΛΓΛ}de barcode trajabadaba crĩchásidaa ãjũã caita jũẽb_Λdada.

²⁸ Pusa nãbuada zasídaade veinte braza _Λasia. Wagabe wãb_Λdade wayacusa zasídaa. Maãne quince braza _Λasia.

²⁹ Mõgaraadaa tẽũne wãni wayaaba anclada quĩmãrẽ barco ãdauare _Λatabuesídaa. Maãbe bio daupera duan_Λba isabe ãnadr_Λida quĩrã panasídaa.†

³⁰ Mãwã pan_Λne barcode trajabadara barcodeba chupea ãdr_Λida crĩchásidaa. Maã bẽrã

† **27:29** *Isabe ãnadr_Λida quĩrã panasídaa.* Griego bedeaide maã bedeaiba idjaba jara _ΛΛa ãdji ãcõrẽãa iwídisídaa isabe ãnadr_Λmãrẽã.

jāba zaquera doeda bΛsidaa ancla nocoarebemada doeda bΛbΛda quĩrāca.

³¹ BaribΛrΛ Pauloba sordaorā boroa, idji sordaorā bida jarasia:

–JāgΛrāda barcode panenaēbΛrΛ bārāra poya ēdrΛdaēa.–

³² Maλ carea sordaorāba jāba zaque jλ bΛ jλcarara tatasidaa. Ara maλda jāba zaquera pusaba edesia.

³³ Āsabodode Pauloba jūmarāda ne codamārēa jarasia:

–Dadji sāwānida adua panΛ bērā domia umé bārāra ne codaē panΛa.

³⁴ Māa bedea djuburiaya ne codamārēa. Māwā cacua ΛbΛa beadia poya ēdrΛdi carea. Ni abaΛda cārē sida sāwānaēa.–‡

³⁵ Māwā jarapeda Pauloba paλda jΛwade edapeda jūmarā quĩrāpita Ācōrēa bia bΛada asia. Maλbe cōrācuapeda cosia.

³⁶ Maλ unubΛdade jūmarāda sobiadapeda ne cosidaa.

³⁷ Dairāra barcode 276 panasidaa. §

³⁸ Ādjirā jāwūānapeda trigoda pusade batakusidaa barcora wēsaara ūmemārēa.

³⁹ AnadrΛside ādjirāba ējūāda unusidaa baribΛrΛ cawadaē basia sāma panΛda. Maλ ējūāne jogaada basia ībΛ bara bΛda. Crīchasidaa poyadibΛrΛ, barcora mama poabiēida.

⁴⁰ Maλ bērā ancla jλcarara tΛcuadapeda pusade jūma amesidaa. Idjaba barco bia ededi carea

‡ **27:34** Ni abaΛda cārē sida sāwānaēa. Griego bedeeade bΛ bΛa: “Bārā budara ni aba bida aduaēa.” § **27:37** 276. Griego bedeeade λcΛrΛ cartade 76 bΛ bΛa.

dji peratΛbari jΛ bΛdada ērāsidaa. Maλbe no-coarebema wua λtΛ jira bΛbadara eubarisidaa nāūrāba ībΛdaa edemārēã.

⁴¹ BaribΛrΛ barco quēbΛra īchitade poa nūmepeda poya nocoadaa wāé basía. Māwã bΛde pusaba jīãwē nūmΛba barco ādaura ārī wāsia.

⁴² Maλne sordaorāba preso bεara beadida crīchasisidaa doyaa ũ wānapeda mīrū wārānamārēã.

⁴³ BaribΛrΛ sordaorā boroba Paulora ēdrΛ bΛ quīrīã basia. Maλ bērã idu quenabiē basía, ātebΛrΛ jūma dji ũbi cawa bεada naārã daiēdu tēūbicusia doyaa wānamārēã.

⁴⁴ Waabemara bacurude wa barcode ne bεada λrλ wābisia. Māwã jūmarāda drua bia jūésidaa.

28

Malta morrode duanana

¹ Drua jūēpedadacarea dairāba cawasidaa maλ morrora Malta abadada.

² Mamabemarāba dairāra bio bia edasidaa. Cue ze nūmΛ bērã idjaba cūrāsa nūmΛ bērã ādjirāba tΛbΛda cajērānapeda coa nūmΛsidaa. Maλbe dairāa jarasidaa tΛbΛ cāne zedamārēã.

³ Pauloba bacuru pōāsada jΛrΛ pepeda tΛbΛ uruaadaa bΛtacua basia. Maλne jΛwλrλã carea dama arada ēdrΛsia. Maλba Paulo jΛwade ca jira besia.

⁴ Maλ damaba Paulo jΛwade ca jira bΛ un-usidade morrodebemarāba ara ādjiduba jara du-anesia: “jΛλ ēberāra mīã beadaa! Pusadeba ēdrΛdamīna dadji ācōrēwērã Jipa Cawa Obari abad-aba idjira idu zocai babiēa.”

⁵ Maλne Pauloba damara tΛbΛdaa jīāpetatasia. Idjira cārē sida sāwé basía.

⁶ Jūmarāba ac_Λ duanasia Paulora ogoroi cawaya wa cawaēne beui cawaya, barib_Λr_Λ māwā dārā ac_Λ pan_Λne Paulora ni maārī bida biē beē basía. Mañ bērā ādjirāba dewara crīchada edadapeda jarasidaa Paulora ācōrēda.

⁷ Mañ morrode dji borora Publio abadjiada. Mañ Publioba dairā duan_Λ caita ējūāda erobasia. Idjia dairāra idji dede ewari ūbea bio bia edasia.

⁸ Māwā pan_Λne Publio zezara amine b_Λ bērā idjaba c_Λwa nūm_Λ bērā c_Λdade basia. Mañne Pauloba idjira ac_Λde wāsia. Ācōrēa iwidipeđa idji j_Λwara ār_Λ b_Λpeda biabisia.

⁹ Mañ carea dewararā cacua biē beada zedapeda Pauloba biabisia.

¹⁰ Mañ ēberārāba dairāra dji dromarā quīrāca bia osidaa. Wayacusa barcode badosidade daiba neē pananara ādjirāba jūma diasidaa.

Romane jūēpedada

¹¹ Malta morrode dewara barco Alejan-driadebemada basia. Doidaa bērā mañ barcora āyā wāé basia. Jedeco ūbea badacarea dairāra mañ barcode wāsidaa. Dji barco quēb_Λde ādji ācōrē zaca beada umé o erobasia: aba Cástor abadaa, dewarabemara Polu abadaa.*

¹² Wāb_Λdade Siracusa purude wibarisidaa. Ewari ūbea mama panasidaa.

¹³ Mama_Λba pusa icawa wānane Regio purude wibarisidaa. Nurēma wānane nāūrāra ādauareba t_Λ nūm_Λ bērā ewari uméne Puteoli purude jūēsidaa.

* **28:11** _Λc_Λr_Λ traduccioāne “Dioscuros” b_Λ b_Λa. Mañba jara b_Λa mañ umébema ācōrēda mīguiso basida. Mañ ewariē ēberārāba ādji ācōrēda barco quēb_Λde obadjiada.

14 Mama dairāba djabarāda ḄCΛΓΛ unusidaa. Ādjirāba dairāa jarasidaa ādji ume domia aba pananamārēā.

MamaΛba Roma puruḁaa jīrūba wāsidaa.

15 Djabarā Romanebemaba dai wābΛda ūrīsidade audiabariḁe zesidaa. ΛCΛΓΛda Apio puruḁaa zesidaa idjaba ḄCΛΓΛda Tres Taberna puruḁaa zesidaa. Pauloba ādjirā unuside Ācōrēa bia bedeasia. Ādjirā carea ḄΛsridasia.

16 Romane jūēpedadacarea sordaorā boroba preso beara idji boroa diasia.† Idjia Paulora iduba Ḅebisia. Sordaoda ababe ḄΛsia idji waga Ḅamārēā.

Pauloba Romane bea judiorāa jarada

17 Ewari ūbea baḁacarea Pauloba judiorā dji droma bea Romanebemada trāḄbisia. Jūma ābaa dji jΛresidade Pauloba jarasia:

–Djabarā, mĀra Jerusaleāneba preso enesidaa. Judiorāra biē oē Ḅasia. Idjaba dadji drōā naēnabemaba obada sida biē bedeaeḁe Ḅasia. Māwāmīna judiorāba mĀra jidaḁapeda romanorā jΛwaeda Ḅasidaa.

18 Romanorāba mĀa bio iwidisidade cawasidaa mĀra beacara panΛda cadjirua oē ḄΛ bērā. MaĀne mĀra ēdrΛ ḄΛ quīrīā panasidaa.

19 BaribΛrΛ judiorāba maĀgΛra bia ūrīnaē basia. MaĀ carea mĀa iwidisia Romanebema boroba mĀra cawa omārēā. MĀa māwā osia ēdrΛi carea. MĀ purura dji boro quīrāpita biē jara quīrīāēa.

20 MaĀ bērā mĀa bārāra unu quīrīā basia bārā ume bedeai carea. Ācōrēba ēdrΛ edabari diai

† 28:16 Preso beara idji boroa diasia. Griego bedeade ḄCΛΓΛ cartade maĀra neēa.

jaradara jūma israelerāba jã pan̄a.‡ Idji carea m̄ra nãwã carenaba jã ða.-

21 Mañne ãdjirāba jarasidaa:

-Judeadebemarāba dairāa ðadebema cartada diabueðae pan̄a. Dadji djabarā judiorā ni aðada jãmaðba zeð ða ðadebema bið jarai carea.

22 Baribara dairāba cawa pan̄a jūma druaza mañ crīcha djiwididebemada bið bede pan̄a. Mañ carea ūrī quĩrĩa pan̄a ða sãwã crīcha ðada.-

23 Mañne ãdjirāba ewarida ðasidaa. Mañ ewari jūside eberārāda zocārā Paulo ðamaa zesidaa. Diapedaðba aba quewara Pauloba bede ðasia Ācōrēba eberārā pe eroðadebemada. Ācōrēba Moisea diada leydeba, Ācōrēneba bedeabadaba ðapedaðdeba bida jaradia ðasia Jesuda ĩñnamārēã.

24 Pauloba jaradara ãcara ãjāsidaa, baribara ãcara ĩñnae ðasia.

25 Mañ bēra caicayapeda wãbarada ðasia. Mañne Pauloba nãwã jarasia:

-Ācōrē Jaureba bārā drōāenabemarā wārā bedeada Ācōrēneba bedeabari Isaíadeba nãwã jarasia:

26 Nañ purua nãwã jarade wãdua:

Bārāba ūrī pan̄am̄na cawadaeã. Bio unu pan̄am̄na cawadaeã.

27 Ādjirāba soðeba poya cawadaeã, ūrī quĩrĩanaeã idjaba unu quĩrĩanaeã.

Mãwã ðeadeðbara ãdjirāba unucasidaa, ūrcasidaa idjaba soðeba cawacasidaa.

‡ 28:20 Griego bedeade mañba idjaba jara ða: "M̄a ĩjã ða beudarāra ãrēbadida jūma israelerāba ĩjã pan̄a quĩrĩa." Hecho 23:6; 24:15; 26:6-8.

Mañbe mǎ ĩjãnapeda mǎa ãdjirãra biabicasia. §

²⁸ Jãñbe cawaɗadua: ãcõrẽba dadji ědra
edaidebema jara beara judiorãémaa diabueya.
ãdjirãbɾɾɾɾ bia ũrĩnia.-

²⁹ Pauloba mǎwã jaraside judiorãra ãduba
caicaya duanɾda ãyã wãbɾɾɾɾsidaa.*

³⁰ Mǎwãnacarea Paulora poa umé Romane basia.
Idji bɾɾ debari paratada djibaría diabadjia. Idji
acɾɾe wãbɾɾɾɾ jũma bia edabadjia.

³¹ Idjia bedeabadjia ãcõrẽba ěberãrã
pe eroɾɾɾɾɾɾɾɾɾ idjaba dadji Boro
Jesucritodebemada ebuɗa jaradiabadjia. Mañne
ni abɾɾɾɾɾ mǎ sēnaca basía.

§ **28:27** Isaía 6:9-10. * **28:29** Griego bedeade ɾɾɾɾɾ cartade mǎ
versíclora neña.

Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e